

STRATEGIA ROZWOJU

Gminy Zawadzkie

na lata 2023-2030

Opracowanie:

Spis treści

Wstęp	4
Uwarunkowania, kontekst i kluczowe ustalenia diagnostyczne	5
Podstawa prawna	5
Komplementarność.....	6
Dokumenty strategiczne i planistyczne	6
Dokumenty planistyczne – gospodarka wodna.....	12
Obszary Strategicznej Interwencji	16
Metodyka.....	19
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej.....	21
Wnioski z diagnozy strategicznej	24
Charakterystyka gminy	24
Wnioski z diagnozy i badania ankietowego.....	26
Analiza SWOT.....	32
Kluczowe wyzwania i potencjały rozwojowe.....	33
Założenia programowe strategii rozwoju	37
Wizja rozwoju Gminy Zawadzkie w perspektywie roku 2030.....	37
Poziom strategiczny interwencji	39
Poziom operacyjny interwencji	46
Charakterystyka i struktura kierunków działań	46
Opis kierunków działań.....	48
Rezultaty planowanych działań	60
Część wdrożeniowa	62
System realizacji strategii	62
Monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii	63
Aktualizacja dokumentu	64
Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.....	64
Finansowanie strategii.....	65
Ewaluacja ex-ante	66
Załącznik 1. Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej	69
Analiza danych zastanych	69
Gmina oczami mieszkańców	77
Załącznik 2. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie	86
1. Polityka przestrzenna w systemie polityk publicznych	86
2. Instrumentacja polityki przestrzennej	86
3. Rekomendacje dla polityki przestrzennej gminy	87

Wstęp

Przez dziesięciolecia rozwój gminy Zawadzkie uwarunkowany był obecnością zakładu hutniczego, z czego wynika jej industrialny charakter. Wraz z likwidacją Huty Andrzej w 2003 r., w gminie zaczęły zachodzić zmiany w strukturze gospodarczej i demograficznej, co implikuje konieczność podjęcia kroków w celu zatrzymania negatywnych czynników oraz wykorzystania potencjału gminy tkwiącego w jej atrakcyjnym położeniu. W tym celu opracowano *Strategię Rozwoju Gminy Zawadzkie na lata 2023-2030*, która stanowi wsparcie dla władz samorządu terytorialnego w zarządzaniu strategicznym.

Opracowana strategia składa się z pięciu części, które są wobec siebie komplementarne. W pierwszej części opracowania zawarto podstawowe uwarunkowania dotyczące gminy Zawadzkie – przytoczono podstawę prawną, przedstawiono metodykę prac oraz wnioski z przeprowadzonej diagnozy strategicznej oraz badania ankietowego. Syntezę stanowi analiza SWOT oraz zestawienie kluczowych wyzwań i potencjałów rozwojowych gminy. Na ich podstawie sformułowano wizję i misję rozwoju gminy w perspektywie roku 2030, które przedstawiono w części strategicznej dokumentu. Na kolejnym etapie opracowano cele strategiczne, których realizacja przyczyni się do osiągnięcia pożądanych rezultatów. Na poziom operacyjny Strategii składa się natomiast charakterystyka i struktura kierunków działań wraz z ich opisem i planowanymi rezultatami. W części wdrożeniowej przedstawiono natomiast system realizacji strategii, gdzie zebrano wytyczne dotyczące monitoringu, ewaluacji i aktualizacji strategii oraz sporządzania dokumentów wykonawczych. Strategia określa także ramy finansowe i źródła finansowania, które umożliwią realizację jej założeń.

Prace nad *Strategią Rozwoju Gminy Zawadzkie na lata 2023-2030* miały charakter partycypacyjno-ekspercki. W procesie uwzględniono potrzeby szerokiej grupy interesariuszy, czerpiąc z opinii mieszkańców, przedsiębiorców, liderów oraz moderatorów i doradców, którzy wraz z pracownikami Urzędu Miejskiego w Zawadzkim wdrażali proces opracowania strategii. Wspólnymi siłami wypracowano misję, zgodnie z którą gmina Zawadzkie w 2030 roku będzie atrakcyjnym miejscem do życia, charakteryzującym się zróżnicowaną strukturą gospodarczą oraz wysokiej jakości usługami społecznymi. Ponadto, realizacja zaplanowanych w Strategii działań przyczyni się do przekucia słabej strony gminy, jaką jest jej peryferyjność, w atut, dzięki poprawie dostępności komunikacyjnej. Gmina Zawadzkie będzie stanowiła ważny pomost między Śląskiem Opolskim (województwo opolskie) a Górnym Śląskiem (województwo śląskie).

Nadrzędnym celem, jaki przyjęła gmina Zawadzkie, jest zatem stymulowanie wzrostu gospodarczego oraz podnoszenie jakości życia mieszkańców, poprzez zapewnianie wysokiej jakości usług publicznych oraz standardu infrastruktury technicznej. Niniejszy dokument stanowi swoisty plan działań, którego realizacji podejmuje się gmina, aby stać się dobrym miejscem do życia.

Uwarunkowania, kontekst i kluczowe ustalenia diagnostyczne

Podstawa prawna

Strategia Rozwoju Gminy Zawadzkie na lata 2023-2030 powstała na podstawie przepisów zawartych w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Według zapisów ustawy, strategia rozwoju gminy obejmuje wnioski z diagnozy oraz określa przede wszystkim:

1. cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
2. kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
3. oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
4. model struktury funkcjonalno-przestrzennej;
5. ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
6. obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 1668 oraz z 2021 r. poz. 1038), wraz z zakresem planowanych działań;
7. obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano wraz z zakresem planowanych działań;
8. system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych;
9. ramy finansowe i źródła finansowania.

Struktura dokumentu obejmuje wszystkie obligatoryjne elementy, uwzględniając przy tym kwestie społeczne, gospodarcze oraz przestrzenne, które wynikają ze znowelizowanych przepisów. Projekt strategii sporządzany jest w formie tekstowej oraz graficznej, ze szczególnym wskazaniem na model struktury funkcjonalno-przestrzennej, który stanowi ilustrację założeń ukierunkowanej terytorialnie polityki rozwoju lokalnego.

Komplementarność

Niniejszy dokument jest spójny z dokumentami planistycznymi obowiązującymi na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym. Integralność z nadrzędnymi dokumentami ma zapewnić komplementarność działań podejmowanych w ramach realizacji ich ustaleń.

Wśród kluczowych dokumentów, z którymi spójna jest niniejsza Strategia, wymienia się:

- Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2030;
- Strategię Rozwoju Województwa Opolskiego „Opolskie 2030”;
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego;
- Strategia Rozwoju Subregionu Kędzierzyńsko-Strzeleckiego na lata 2021-2030;
- Strategię Rozwoju Powiatu Strzeleckiego na lata 2021-2030;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Zawadzkie;
- Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Zawadzkie na lata 2016-2022.

Dokumenty strategiczne i planistyczne

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)

KSRR 2030 to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa. Przedstawia cele polityki regionalnej oraz działania i zadania, jakie do ich osiągnięcia powinien podjąć rząd, samorządy i pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji tej polityki w perspektywie roku 2030. Głównym celem określonym w KSRR 2030 jest *efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym*. W dokumencie wyznaczono także 3 cele szczegółowe:

Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym

Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych

Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie

Strategii Rozwoju Gminy Zawadzkie na lata 2023-2030 jest spójna z założeniami KSRR 2030, gdyż jej zapisy uwzględniają zarówno wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych, jak i podnoszenie jakości zarządzania. Ponadto, poszczególne kierunki działań zmierzają do zwiększenia spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego „Opolskie 2030”

W związku ze wzrastającą rolą strategii województwa wynikającą z nowelizacji przepisów, odwołanie się do zapisów Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego „Opolskie 2030” jest niezwykle ważne, zwłaszcza z punktu widzenia dostępności środków finansowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego. W strategii tej zdefiniowano wizję województwa opolskiego jako *regionu cenionej jakości życia wynikającej z unikalnego i uniwersalnego łączenia różnorodności: dynamiki i równowagi, nowoczesności i tradycji oraz otwartości i integracji*. W dokumencie określono, iż głównym działaniem zmierzającym do osiągnięcia zamierzonych celów jest zapewnienie konkurencyjnych warunków rozwoju osobistego obecnych i przyszłych mieszkańców regionu, przy jednoczesnym poszanowaniu kluczowej zasady polityki rozwoju województwa, jaką jest łączenie różnorodności. Poniżej przedstawiono cele strategii wraz z dedykowanymi im celami operacyjnymi.

Tabela 1. Cele strategiczne i cele operacyjne Strategii Rozwoju Województwa opolskiego "Opolskie 2030"

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego „Opolskie 2030”		
Człowiek i relacje	Środowisko i rozwój	Silna gospodarka
Cel strategiczny 1.	Cel strategiczny 2.	Cel strategiczny 3.
Mieszkańcy gotowi na wyzwania i tworzący otwartą wspólnotę	Środowisko odporne na zmiany klimatyczne i sprzyjające rozwojowi	Gospodarka inteligentna wzmocniająca konkurencyjność regionu
Cele operacyjne		
Trwałe więzi społeczne Wykwalifikowani mieszkańcy Rozwinięte i dostępne usługi Bezpieczny region	Opolskie zeroemisyjne Przyjazne środowisko i racjonalna gospodarka zasobami Wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe	Gospodarka otwarta na współpracę Silne branże Region dostępny komunikacyjnie Ceniona marka regionu

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego „Opolskie 2030”.

Wojewódzka strategia wyznacza także obszary wymagające szczególnego wsparcia, tj. obszary strategicznej interwencji (OSI), które opisano w dalszej części opracowania.

Strategii Rozwoju Gminy Zawadzkie na lata 2023-2030 jest spójna z założeniami Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego „Opolskie 2030” w każdym z wymiarów – społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Cel strategiczny 1. „Podjęcie kompleksowych działań na rzecz ożywienia gospodarczego Gminy Zawadzkie” jest komplementarny z 3. Celem strategicznym SRWO (Gospodarka inteligentna wzmocniająca konkurencyjność regionu.). Zaplanowane kierunki działań uwzględniają bowiem zapewnienie rozwoju gospodarczego oraz budowanie marki gminy, co przyczyni się do

zapewnienia wzrostu konkurencyjności całego regionu. Ponadto, działania zawarte w 2. Celu strategicznym „Zrównoważony rozwój środowiska naturalnego i przestrzeni publicznej” będą miały wpływ na wzmacnianie odporności środowiska na zmiany klimatyczne i sprzyjające rozwojowi, co stanowi 2. Cel strategiczny SRWO. W wymiarze społecznym natomiast w niniejszej strategii zawarto m.in. zapisy dotyczące wzrostu jakości usług publicznych i poziomu integracji społecznej, dzięki czemu kierunki te zachowują spójność z 1. Celem strategicznym strategii wojewódzkiej („Mieszkańcy gotowi na wyzwania i tworzący otwartą wspólnotę”).

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki przestrzennej na poziomie regionalnym. Jego głównym celem jest określenie przestrzennych uwarunkowań rozwoju oraz kierunków i priorytetów kształtowania środowiska przyrodniczego, kulturowego i zurbanizowanego województwa. Zapisy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego (PZPWO) korespondują z założeniami koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju. Zawarta w dokumencie wizja zakłada, że polityka przestrzenna województwa opolskiego będzie zmierzać do stanu, w którym jego przestrzeń jest *spójną, harmonijną i efektywną strukturą o dobrej dostępności zewnętrznej i wewnętrznej, wysokiej jakości środowiska życia, bezpieczeństwa mieszkańców oraz atrakcyjności dla rozwoju aktywności społeczno-gospodarczych*. Zgodnie z zapisami PZPWO, jego strategicznym celem jest *kształtowanie struktury przestrzennej odznaczającej się wysokim poziomem ładu przestrzennego, która będzie umożliwiała wykorzystanie jego zróżnicowanych terytorialnie potencjałów, zapewniała konkurencyjność w stosunku do otoczenia zewnętrznego i eliminowała niekorzystne różnice w warunkach życia wewnątrz regionu*.

W PZPWO zdefiniowano obszary funkcjonalne, które charakteryzują się specyficznymi cechami fizyczno-geograficznymi lub zjawiskami społeczno-gospodarczymi. W województwie opolskim, zgodnie z Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, wskazano obszary funkcjonalne, do których zakwalifikowano gminę Zawadzkie:

- Obszary kształtowania potencjału rozwojowego wymagające programowania działań ochronnych (Obszary kształtowania nowych funkcji społeczno-gospodarczych - obszar rozwoju funkcji turystycznej)
- Obszary funkcjonalne wymagające restrukturyzacji i rozwoju nowych funkcji przy użyciu instrumentów właściwych polityce regionalnej (Obszary o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych),
- Miejskie obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych (Kędzierzyńsko-Strzelecki Subregionalny Obszar Funkcjonalny),
- Obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

W opracowywaniu niniejszej Strategii wzięto pod uwagę wytyczne zawarte w PZPWO dotyczące kształtowania środowiska przyrodniczego, kulturowego i zurbanizowanego regionu.

Strategia Rozwoju Subregionu Kędzierzyńsko-Strzeleckiego na lata 2021-2030

Strategia Rozwoju Subregionu Kędzierzyńsko-Strzeleckiego na lata 2021-2030 stanowi odpowiedź samorządów skupionych w Stowarzyszeniu Kędzierzyńsko-Strzeleckim Subregionalnym Obszarze Funkcjonalnym (KSSOF) na wyzwania związane z koniecznością tworzenia korzystnych warunków do trwałego wzrostu społeczno-gospodarczego w subregionie i jego obszarze funkcjonalnym, jak również dostosowania KSSOF do wymogów, jakie niesie za sobą nowa perspektywa finansowa budżetu UE na lata 2021-2027.

W opracowaniu zawarto 6 celów strategicznych, poprzez realizację których zostanie osiągnięty nadrzędny cel: *Subregion Kędzierzyńsko-Strzelecki dzięki partnerskiej współpracy buduje swój własny potencjał wykraczający poza wąskie ramy poszczególnych samorządów.*

Cel strategiczny 1. Poprawa jakości usług publicznych świadczonych przez samorzady KSSOF

Cel strategiczny 2. Zapewnienie odpowiednich zasobów i warunków technicznych do realizacji usług skierowanych dla mieszkańców

Cel strategiczny 3. Budowa atrakcyjnego gospodarczo intermodalnego systemu transportowego i komunikacyjnego

Cel strategiczny 4. Stymulowanie rozwoju gospodarczego w oparciu o posiadane zasoby

Cel strategiczny 5. Poprawa stanu środowiska naturalnego i bezpieczeństwa mieszkańców

Cel strategiczny 6. Integracja przestrzenna, techniczna i planistyczna KSSOF

Zapisy niniejszej Strategii są komplementarne z założeniami Strategii Rozwoju Subregionu Kędzierzyńsko-Strzeleckiego. 1. Cel strategiczny odpowiada na plany stymulowania rozwoju gospodarczego, które stanowią 4. Cel zawarty w Strategii Rozwoju Subregionu Kędzierzyńsko-Strzeleckiego. Ponadto, realizacja działań zaplanowanych w ramach 2. Celu strategicznego „Zrównoważony rozwój środowiska naturalnego i przestrzeni publicznej” wpłynie na poprawę stanu środowiska naturalnego i bezpieczeństwa mieszkańców (cel 5.) oraz przyczyni się do wzmocnienia integracji przestrzennej, technicznej i planistycznej całego obszaru KSSOF (cel 6.). Cel 3. stanowi natomiast plan rozwoju gminy Zawadzkie w sferze społecznej i jest komplementarny z celami 1., 2. i 3. Strategii Rozwoju Subregionu Kędzierzyńsko-Strzeleckiego.

Strategia Rozwoju Powiatu Strzeleckiego na lata 2021-2030

Strategia Rozwoju Powiatu Strzeleckiego to dokument określający kierunki rozwoju powiatu do roku 2030, kreujący politykę rozwoju oraz wyrażający dążenia lokalnej społeczności i określający zadania dla

samorządu. W dokumencie sformułowano nadrzędny cel, jakim jest *dbałość o dobrostan wszystkich zamieszkujących Powiat Strzelecki oraz działanie na rzecz wzmocnienia spójności i integracji obszaru szczególnie w ramach funkcji i czynników rozwojowych o znaczeniu ponadlokalnym*. Ponadto, opracowanie zawiera trzy cele strategiczne uwzględniające działania w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej:

Cel 1. Budowanie atrakcyjności inwestycyjnej obszaru w oparciu o nowoczesną infrastrukturę i ochronę środowiska naturalnego

Cel 2. Poprawa dostępności oraz podniesienie jakości świadczonych przez powiat strzelecki usług publicznych

Cel 3. Tworzenie aktywnego i zintegrowanego społeczeństwa obywatelskiego

Cel 1. określony w Strategii Rozwoju Powiatu Strzeleckiego będzie realizowany poprzez działania zaplanowane w ramach 1. i 2. Celu strategicznego niniejszego dokumentu. Są one bowiem komplementarne w wymiarze gospodarczym i przestrzennym, gdyż uwzględniają wzmocnienie konkurencyjności inwestycyjnej gminy Zawadzkie przy jednoczesnej dbałości o stan środowiska naturalnego i przestrzeni publicznej. Ponadto, w ramach 3. Celu strategicznego zaplanowano m.in. podniesienie jakości usług publicznych oraz poziomu integracji społecznej, co stanowi zakres 2. i 3. Celu strategicznego Strategii Rozwoju Powiatu Strzeleckiego.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Zawadzkie

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Zawadzkie jest dokumentem planistycznym określającym politykę przestrzenną przedmiotowego obszaru. W dokumencie określa się potencjał rozwoju przestrzennego oraz możliwości zagospodarowania nowych terenów lub stopnia przekształceń istniejącego zagospodarowania. Głównym założeniem polityki przestrzennej określonej w Studium jest właściwe wykorzystanie przestrzeni Gminy Zawadzkie uwzględniające rozwój równoważący sfery: środowiskową, społeczną i gospodarczą, przy jednoczesnym poszanowaniu środowiska naturalnego. Biorąc pod uwagę fakt, iż rozwój Gminy determinowany jest przez walory środowiskowe oraz układ funkcjonalno-przestrzenny, wytyczono trzy podstawowe strefy, stanowiące kierunki rozwoju:

1. strefa rozwoju zabudowy – racjonalne wykorzystanie przestrzeni miasta Zawadzkie oraz uczytelnienie jego struktury funkcjonalno-przestrzennej (m.in. wzmocnienie jego funkcji centrotwórczych);
2. strefa ekologiczna – ochrona walorów obszarów chronionych występujących na terenie Gminy, wykorzystanie ich atutów do rozwoju funkcji turystycznych i rekreacyjnych, w szczególności wyznaczenie szlaków kajakowych, konnych i rowerowych;

3. strefa rolnicza – zachowanie funkcji bufora między terenami zurbanizowanymi, m.in. lokalizacja infrastruktury związanej z obsługą ruchu turystycznego, w szczególności zachowanie istniejących oraz budowa nowych szlaków rowerowych i konnych.

Zapisy niniejszej Strategii są spójne z założeniami Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy Zawadzkie i uwzględniają wytyczne z zakresu kształtowania jej struktury funkcjonalno-przestrzennej.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Zawadzkie na lata 2016-2022

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Zawadzkie na lata 2016-2022 (LPR) to dokument wspierający zarządzanie procesem wyprowadzania obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego. W ramach prac na LPR zidentyfikowano obszary zdegradowane, a następnie wyznaczono działania zmierzających do poprawy ich funkcjonalności oraz stworzenia warunków do dalszego rozwoju. Lokalny Program Rewitalizacji stanowi ponadto podstawę do ubiegania się o pomoc finansową z Unii Europejskiej.

Głównym celem działań rewitalizacyjnych wyznaczonych w ramach dokumentu jest dążenie do poprawy sytuacji w obszarach, w których zidentyfikowano zjawiska degradacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej, technicznej i środowiskowej. Zgodnie z wizją zawartą w dokumencie, Gmina Zawadzkie dąży do tego, aby stanowić *nowoczesną, atrakcyjną i przyjazną przestrzeń dla mieszkańców, podmiotów gospodarczych i społecznych, gdzie warto inwestować, zamieszkać i wypoczywać*. Aby wspomóc osiągnięcie zakładanego celu, w LPR określono cele szczegółowe uwzględniające działania w pięciu sferach:

1. Sfera społeczna
 - 1.1. Aktywne i nowoczesne społeczeństwo
 - 1.2. Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym
 - 1.3. Wzrost poziomu życia mieszkańców gminy
2. Sfera techniczna
 - 2.1. Rozwój infrastruktury technicznej, gospodarczej i społecznej gminy
3. Sfera przestrzenno-funkcjonalna
 - 3.1. Stworzenie konkurencyjnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości w gminie
 - 3.2. Wykorzystanie lokalnych zasobów kulturalnych, przyrodniczych i historycznych
 - 3.3. Kreowanie przestrzeni służących zaspokajaniu potrzeb mieszkańców
4. Sfera gospodarcza
 - 4.1. Wykorzystanie walorów Gminy dla jej rozwoju gospodarczego
5. Sfera środowiskowa
 - 5.1. Poprawa jakości środowiska naturalnego

Dokumenty planistyczne – gospodarka wodna

Poza ustawą o samorządzie gminnym oraz ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, niniejsza Strategia uwzględnia także regulacje ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne (Dz.U. z 2021 r., poz. 624, 784). W art. 315 i art. 326 wspomnianej ustawy wskazano bowiem dokumenty planistyczne ważne w procesie gospodarowania wodami, które powinny zostać uwzględnione w strategiach rozwoju gminy. *Strategii Rozwoju Gminy Zawadzkie na lata 2023-2030* jest spójna z ustaleniami dokumentów planistycznych w zakresie gospodarki wodnej, w szczególności: planami gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, planami zarządzania ryzykiem powodziowym i mapami zagrożenia powodziowego, a także planem przeciwdziałania skutkom suszy.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry

Gmina Zawadzkie znajduje się na obszarze dorzecza Odry, konkretniej w regionie wodnym Górnej Odry. W planie gospodarowania wodami, będącym jednym z podstawowych dokumentów planistycznych gospodarki wodnej, ustalone są cele środowiskowe dla poszczególnych części wód i obszarów chronionych. W sytuacji gdy jednolita część wód osiągnęła już pożądany stan, celem jest nie pogorszenie tego stanu. W poniższej tabeli przedstawiono wykaz jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) i podziemnych (JCWPD) wraz z dedykowanymi im celami środowiskowymi, które zlokalizowane są na terenie gminy.

Aktualizacja Programu Wodno-Środowiskowego Kraju

Program Wodno-Środowiskowy Kraju jest jednym z podstawowych dokumentów planistycznych w zakresie ochrony, gospodarowania i zarządzania zasobami wodnymi w Polsce. Został opracowany w celu programowania i koordynowania działań, które zmierzają do realizacji celów środowiskowych, takich jak:

- nie pogarszanie stanu części wód;
- osiągnięcie dobrego stanu wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla naturalnych części wód powierzchniowych, dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny dla sztucznych i silnie zmienionych części wód oraz dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych;
- spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polskim prawodawstwie, w odniesieniu do obszarów chronionych;
- zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji.

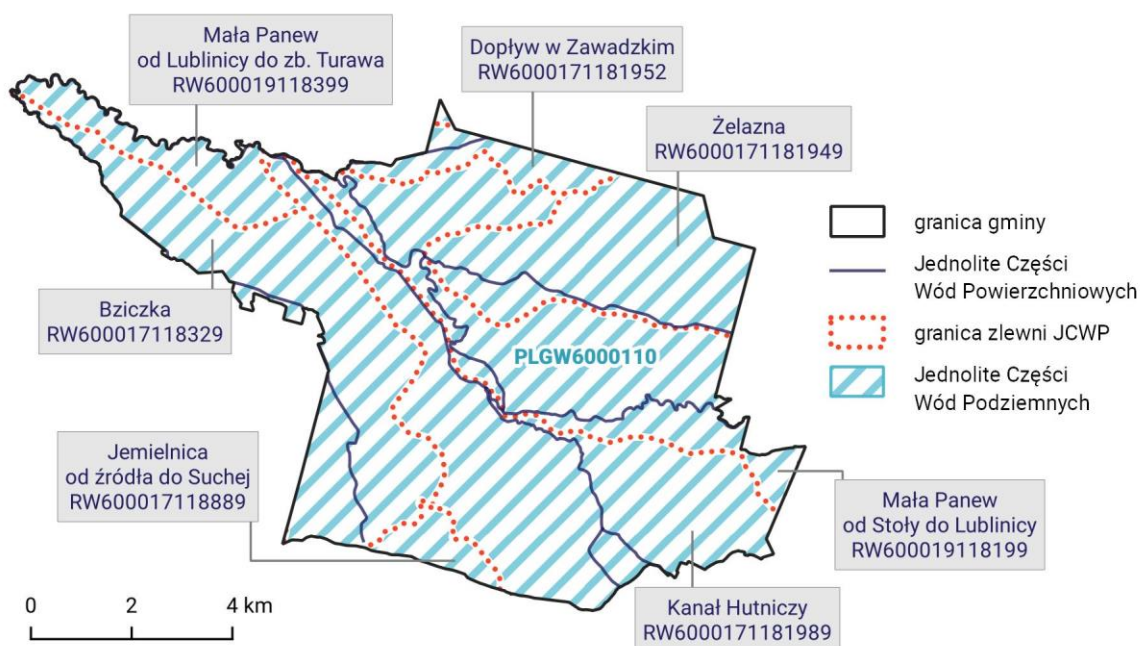
Aktualizacja Programu Wodno-Środowiskowego Kraju (aPWŚK) uwzględnia podział na poszczególne kategorie jednolitych części wód powierzchniowych, podziemnych i obszarów chronionych.

Tabela 2. Charakterystyka JCWP i JCWPD zlokalizowanych na terenie gminy wraz z przypisanymi działaniami wskazanymi w aPWŚK

Numer JCWP	Nazwa JCWP	Typologia JCW/status	Stan ogólny	Stan/potencjał ekologiczny i chemiczny	Działania przypisane w Programie wodnośrodowiskowym kraju
RW6000171181949	Żelazna	Potok nizinny piaszczysty/naturalna	Zły	Umiarkowany stan ekologiczny	<ul style="list-style-type: none"> kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata
RW6000171181952	Dopływ w Zawadzkiem	Potok nizinny piaszczysty/naturalna	Zły	Umiarkowany stan ekologiczny	-
RW6000171181989	Kanał Hutniczy	Potok nizinny piaszczysty/sztuczna część wód	Zły	Słaby potencjał ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego	<ul style="list-style-type: none"> regularny wywóz nieczystości płynnych
RW600019118399	Mała Panew od Lublinicy do zb. Turawa	Rzeka nizinna piaszczysto-gliniasta/silnie zmieniona część wód	Zły	Zły potencjał ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego	
RW600017118329	Bziczka	Potok nizinny piaszczysty/silnie zmieniona część wód	Zły	Słaby potencjał ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego	<ul style="list-style-type: none"> kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata regularny wywóz nieczystości płynnych
RW600019118199	Mała Panew od Stoły do Lublinicy	Rzeka nizinna piaszczysto-gliniasta/naturalna	Zły	Umiarkowany stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego	<ul style="list-style-type: none"> kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata kontrola postępowania w zakresie oczyszczania ścieków przez przedsiębiorstwa z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata regularny wywóz nieczystości płynnych
Numer JCWPD		Stan ogólny/ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Ocena stanu chemicznego	Ocena stanu ilościowego	Działania przypisane w Programie wodnośrodowiskowym kraju
PLGW6000110		Dobry/niezagrożona	Dobry	Dobry	<ul style="list-style-type: none"> coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/użytkownika ujęcia opracowanie dokumentacji na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP) przegląd pozwoleń wodnoprawnych związanych z poborem wód podziemnych wydanie rozporządzenia na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP)

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem bazy danych PGWWP KZGW.

Rysunek 1. Wykaz JCWP i JCWPd w gminie Zawadzkie.

Źródło: opracowanie własne.

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry

Głównym celem planu zarządzania ryzykiem powodziowym, jest zminimalizowanie możliwych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, a także środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej.

W dokumencie wyznaczono trzy cele główne:

1. Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego
2. Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego
3. Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym.

Gmina Zawadzkie położona jest na obszarze regionu wodnego Środkowej Odry, dla którego w dokumencie ustalono poziom zintegrowanego ryzyka powodziowego na bardzo wysokim poziomie dla 30 gmin, na wysokim dla 64 gmin a na umiarkowanym dla 62 gmin. Gmina Zawadzkie, jako zlokalizowana na obszarze zlewni rzeki Mała Panew została zakwalifikowana jako gmina narażona na umiarkowany poziom ryzyka.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Jednym z głównych dokumentów planistycznych w gospodarowaniu wodami o zasięgu ogólnokrajowym jest Plan przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS). Najważniejsze cele wymienione w dokumencie to przede wszystkim:

- skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy,
- zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy,
- edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy,
- formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Gmina Zawadzkie znajduje się na obszarze zaklasyfikowanym w klasach zagrożenia suszą rolniczą do klasy I – słabo zagrożone, w klasach zagrożenia suszą hydrologiczną do klasy II – umiarkowanie zagrożone, a w przypadku zagrożenia suszą hydrogeologiczną do klasy I – słabo zagrożone. Według klas łącznego zagrożenia suszą teren gminy Zawadzkie zakwalifikowany został jako słabo zagrożony.

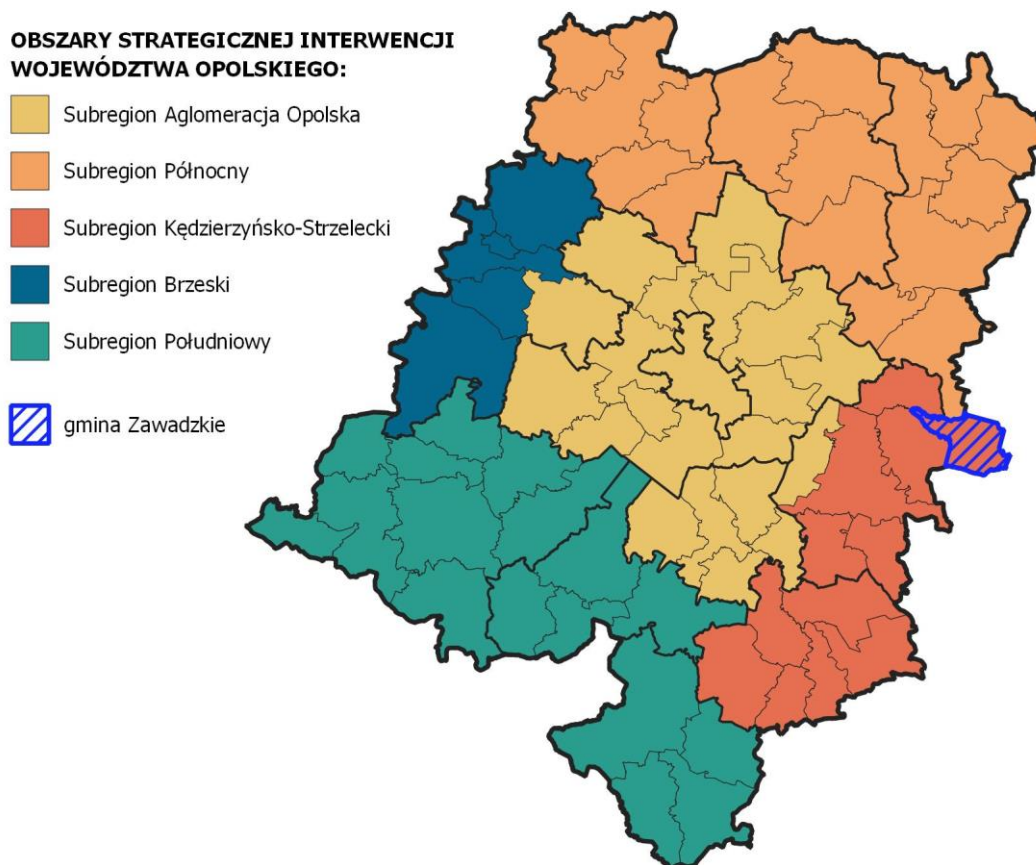
Obszary Strategicznej Interwencji

Zgodnie z Uchwałą Nr XXXIV/355/2021 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 4 października 2021 r. przyjęto Strategię Rozwoju Województwa Opolskiego „Opolskie 2030”. W dokumencie zdefiniowano obszary strategicznej interwencji (OSI), wśród których znalazły się:

- OSI Subregion Aglomeracja Opolska,
- OSI Subregion Brzeski,
- OSI Subregion Kędzierzyńsko-Strzelecki,
- OSI Subregion Północny,
- OSI Subregion Południowy.

Gmina Zawadzkie należy do Kędzierzyńsko-Strzeleckiego Obszaru Funkcjonalnego, ponadto miasto Zawadzkie w KSRR 2030 zostało zakwalifikowane jako małe miasto tracące funkcje społeczno-gospodarcze.

Rysunek 2. Obszary Strategicznej Interwencji województwa opolskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego „Opolskie 2030”.

Zgodnie z zapisami Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego „Opolskie 2030”, przedmiotowy obszar wpisuje się w OSI Subregion Kędzierzyńsko-Strzelecki. Specyfiką subregionu jest przede wszystkim wysoki potencjał rozwojowy i złożoność problemów, a także różnorodność funkcjonalna. Obszar ten charakteryzuje zarówno koncentracja potencjału produkcyjnego przemysłu, jak i obecność obszarów o najwyższych walorach przyrodniczo-krajobrazowych.

OSI, jako obszary funkcjonalne charakteryzujące się szczególnymi potrzebami, wymagają specjalnej, ukierunkowanej interwencji. W dokumencie określono zatem cele polityki przestrzennej wraz z rekomendacjami ich realizacji – dopasowane do konkretnych OSI. W poniższej tabeli przedstawiono pozycje dotyczące Subregionu Kędzierzyńsko-Strzeleckiego oraz małych miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze, jakim jest miasto Zawadzkie.

Rysunek 3. Cele polityki przestrzennej odnoszące się do Subregionu Kędzierzyńsko-Strzeleckiego i małych miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze

Cele polityki przestrzennej	Rekomendacje		
	MOF ośrodka subregionalnego – Kędzierzyna-Koźła	Miasta małe tracące funkcje społeczno-gospodarcze	
Kształtowanie spójnego systemu przyrodniczego	Rozwój powiązań systemu przyrodniczego	x	x
Ochrona i poprawa jakości środowiska oraz walorów krajobrazowych	Rozwój nowoczesnej gospodarki odpadami	x	x
	Ochrona cennych obszarów przyrodniczo-krajobrazowych	x	x
	Ograniczenie emisji hałasu i poprawa klimatu akustycznego	x	x
	Poprawa jakości powietrza	x	x
Ochrona wysokiego potencjału rolniczej przestrzeni produkcyjnej	Ochrona przed presją urbanizacyjną najcenniejszych i najbardziej produktywnych gleb	x	
	Przeciwdziałanie erozji gleb	x	x
Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich	Kształtowanie przestrzeni dla różnych form aktywności gospodarczej	x	x
Wielofunkcyjny rozwój węzłowych ośrodków rozwoju	Kształtowanie przestrzeni dla rozwoju funkcji miejskich	x	
Wzmocnienie funkcji kulturowych	Ochrona zabytkowych układów urbanistycznych i ruralistycznych	x	x
	Stanowienie pomników historii	x	x
	Tworzenie parków kulturowych	x	x
Wzmocnienie konkurencyjności zagospodarowania	Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej	x	x
	Tworzenie warunków dla rozwoju funkcji turystycznych	x	x
	Zwiększenie dostępności do infrastruktury społecznej	x	x
	Promowanie kompleksowych rozwiązań rewitalizacyjnych	x	x

Cele polityki przestrzennej	Rekomendacje		
		MOF ośrodka subregionalnego – Kędzierzyna-Koźla	Miasta małe tracące funkcje społeczno-gospodarcze
Wzmocnienie odporności przestrzeni na zagrożenia naturalne	Bieżące utrzymywanie infrastruktury przeciwpowodziowej	x	x
	Prewencyjna ochrona obszarów szczególnego zagrożenia powodzią i wystąpienia ryzyka powodziowego w planach zagospodarowania przestrzennego	x	x
	Zwiększenie dyspozycyjności zasobów wodnych i odporności na susze	x	x
Wzmocnienie potencjału energetycznego	Proekologiczna modernizacja gospodarki	x	x
Wzmocnienie powiązań funkcjonalno-przestrzennych	Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury transportowej (drogowej i kolejowej)	x	x
	Kształtowanie systemów ścieżek i szlaków rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą	x	x
	Modernizacja i rozbudowa Odrzańskiej Drogi Wodnej	x	x
	Tworzenie warunków dla rozwoju transportu publicznego	x	x
Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa powodziowego	Realizacja działań technicznych związanych ze zbiornikami i ciekami wodnymi	x	x
Poprawa ładu przestrzennego	Kształtowanie atrakcyjnych przestrzeni publicznych	x	x
	Zwiększanie partycypacji społecznej w działaniach planistycznych	x	x
	Ograniczanie rozpraszania zabudowy	x	x
	Wprowadzanie rozwiązań poprawiających bezpieczeństwo publiczne	x	x
	Ochrona zabytkowych układów urbanistycznych i ruralistycznych	x	x

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego „Opolskie 2030”.

Wdrażane działania interwencyjne w Obszarach Strategicznej Interwencji muszą być zgodne z wypracowanymi w strategii Opolskie 2030 rekomendacjami, zarówno na poziomie krajowym i regionalnym, jak i lokalnym.

Metodyka

Niniejsza Strategia została opracowana z wykorzystaniem efektywnych technik obejmujących analizę danych, wnioskowanie i formułowanie planów strategicznych. Poniżej przedstawiono poszczególne elementy dokumentu wraz z określeniem metodyki ich opracowywania.

Analiza desk research

Analiza desk research polega na analizie danych zastanych, co stanowiło podstawę do prowadzenia prac nad niniejszą Strategią. W ramach tego etapu dokonano analizy informacji zawartych w dokumentach diagnostycznych i planistycznych w wymiarze lokalnym i regionalnym, ze szczególnym uwzględnieniem raportów o stanie gminy. Niezbędne dane i informacje czerpano także z ogólnodostępnych opracowań i ekspertyz, a także studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Ponadto, analizie poddano dostępne zbiory danych statystycznych, które gromadzą: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, Urząd Miejski w Zawadzkiem, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy oraz Komenda Powiatowa Policji w Strzelcach Opolskich. Informacje zebrane z różnych źródeł zostały zweryfikowane pod względem ich wiarygodności i przydatności, a następnie poddane rzetelnej analizie i posłużyły wypracowaniu wniosków na temat badanej gminy.

Badania ilościowe

Biorąc pod uwagę fakt, iż głos mieszkańców jest niezwykle istotny w procesie tworzenia strategii rozwoju, w ramach prac nad niniejszym dokumentem przeprowadzono badania ilościowe z ich udziałem. Badanie zostało przeprowadzone w terminie 07.04.-06.05.2022 r. i miało formę ankiety internetowej, którą udostępniono na stronie internetowej gminy Zawadzkie (www.zawadzkie.pl). Formularz dostępny był również w formie papierowej w Urzędzie Miejskim w Zawadzkiem, a mieszkańcy wsi Kielcza i Żędowice ankietę mogli otrzymać od sołtysów. W badaniu wzięło udział 302 mieszkańców gminy Zawadzkie, których opinie pozwoliły na ocenę obecnej sytuacji na analizowanym obszarze. Mieszkańcy zostali poproszeni o wskazanie mocnych i słabych stron gminy oraz ocenę poziomu jej podstawowej oferty. Ponadto w ramach badania respondenci wyrazili swoje zdanie na temat oferty gminy i dostępności elementów infrastruktury technicznej na jej terenie. Na podstawie wniosków z zebranych odpowiedzi możliwe było określenie newralgicznych problemów gminy oraz nakreślenie kierunków jej rozwoju.

Badania jakościowe

Badania jakościowe zostały przeprowadzone w celu zebrania pogłębionych informacji na temat uwarunkowań gminy Zawadzkie i przyjęły formę warsztatów strategicznych moderowanych przez ekspertów. W ramach tego etapu przeprowadzono 2 warsztaty strategiczne, które odbyły się w 25 maja 2022 r. Podczas nich rozpoznano potrzeby, oczekiwania i potencjały odnoszące się do rozwoju lokalnego, a także dokonano ich hierarchizacji. Ponadto, w ramach badań jakościowych zrealizowano wizję lokalną oraz spacer studyjny z udziałem moderatorów.

Analiza SWOT

Analiza SWOT ma na celu integrację informacji zebranych na wcześniejszych etapach analizy strategicznej. W jej ramach dokonano kategoryzacji uwarunkowań gminy uzyskanych na drodze przeprowadzonych analiz i badań. Zebrane informacje posłużyły do zdefiniowania mocnych i słabych stron gminy oraz określenia szans i zagrożeń mających wpływ na jej rozwój. Analiza SWOT, dzięki swojej przystępnej formie, jest instrumentem wizualizacji strategii i stanowi punkt wyjścia do sformułowania celów i kierunków rozwoju.

Wizja i misja

Misja, zawarta w strategii rozwoju, to deklaracja, która określa podstawowe założenia i wartości przyświecające gminie Zawadzkie. Zdefiniowanie wizji pozwala natomiast zobrazować stan docelowy obszaru i nakreślić kierunki jego przyszłego rozwoju.

Wizję i misję wypracowano na podstawie wniosków zawartych w syntezie diagnozy strategicznej. Stanowią one bowiem odpowiedź na zidentyfikowane potrzeby i problemy gminy Zawadzkie, a ich zdefiniowanie umożliwiło określenie najważniejszych celów i kierunków działań przyczyniających się do ich osiągnięcia.

Sformułowanie celów

Cele strategiczne zostały sformułowane na podstawie wniosków z diagnozy oraz bilansu strategicznego. Stanowią one przede wszystkim odpowiedź na problemy zidentyfikowane na etapie diagnostycznym, a ich zdefiniowanie pozwala na określenie kierunków działań. Odnoszą się ponadto bezpośrednio do wypracowanej misji i wizji gminy Zawadzkie.

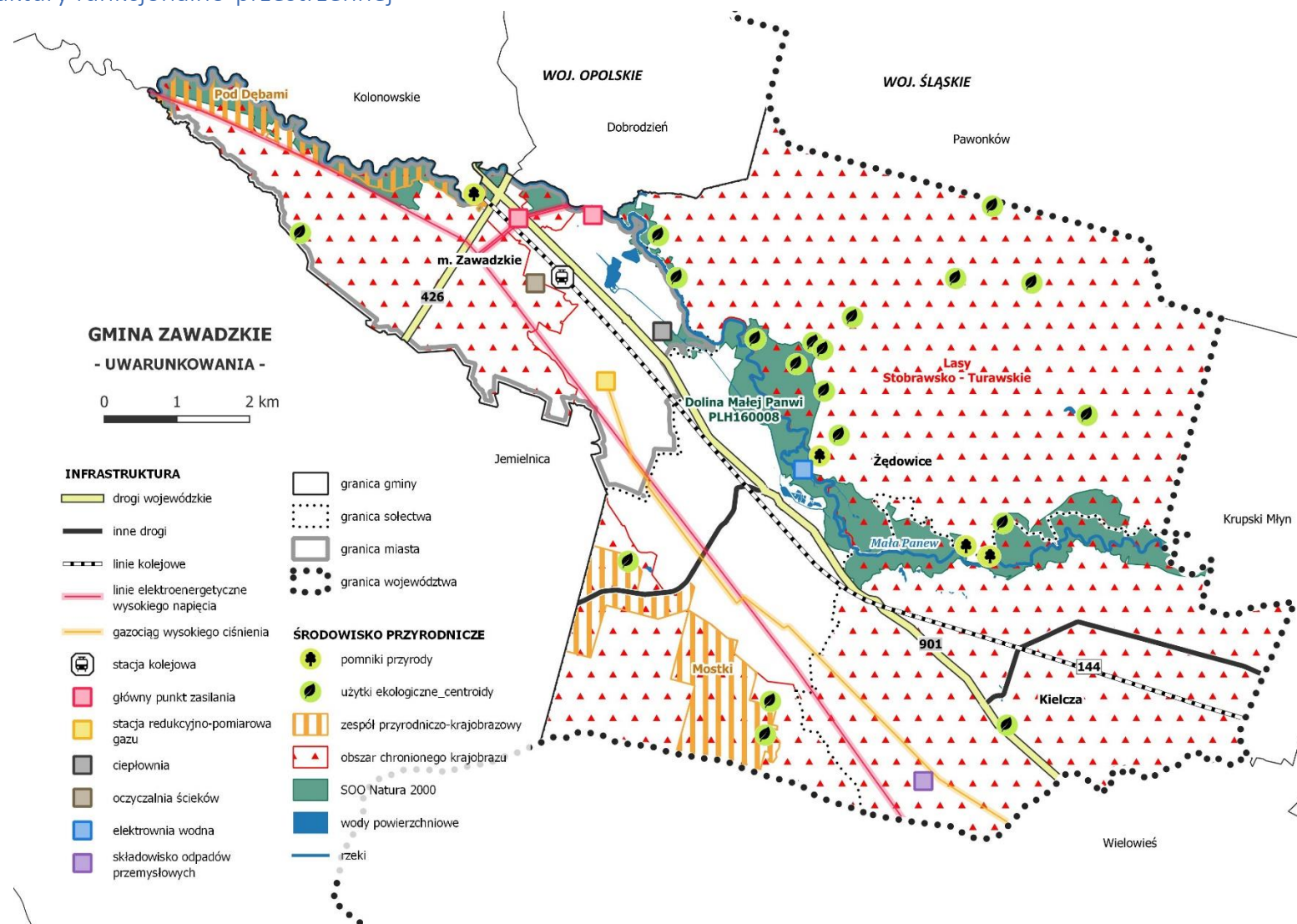
Opracowanie modelu funkcjonalno-przestrzennego

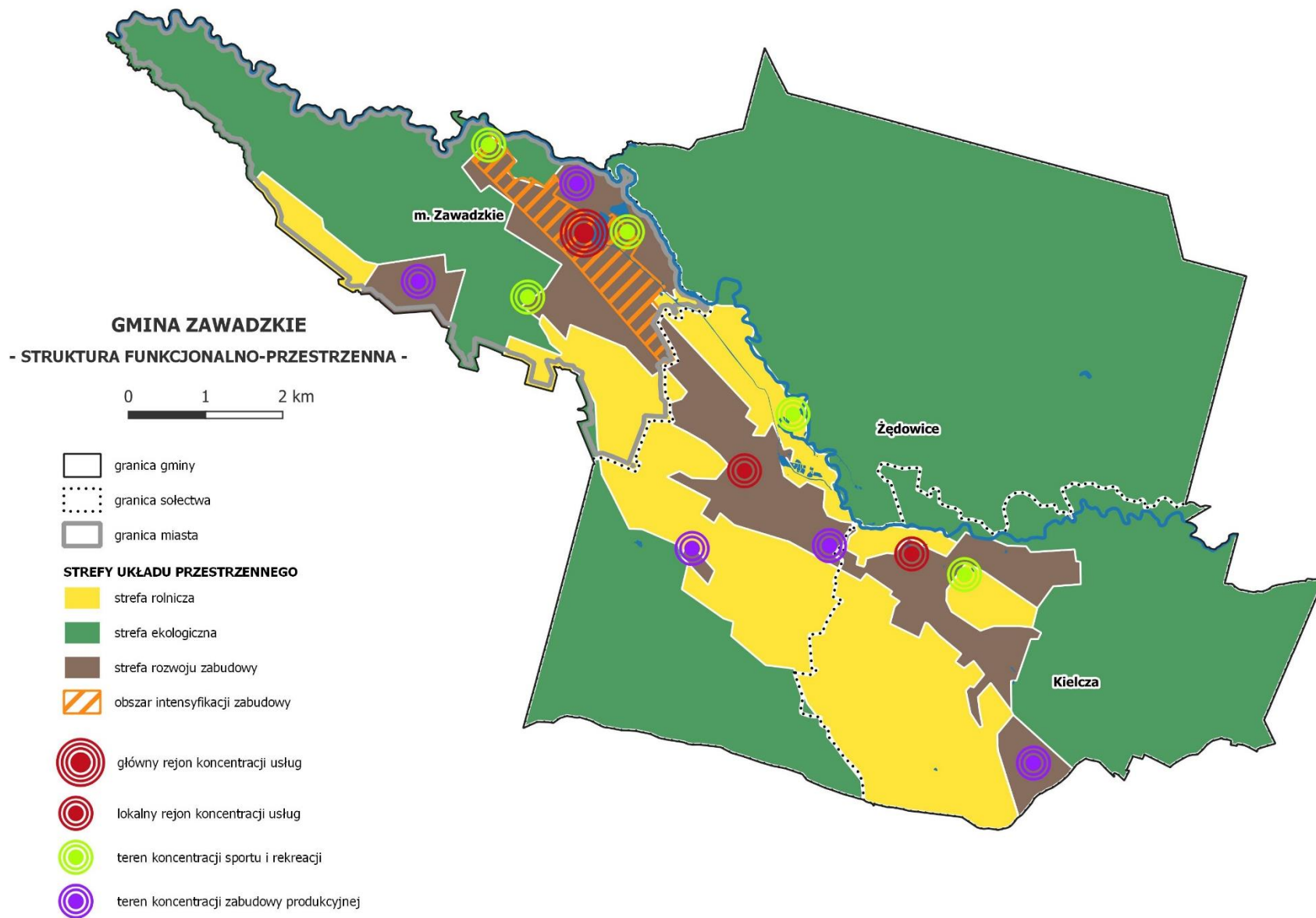
Model funkcjonalno-przestrzenny stanowi zilustrowanie założeń opracowywanego dokumentu. Za jego pomocą prezentowane są główne elementy strategii, a jego forma graficzna przyczynia się do łatwiejszego odbioru określonych kierunków rozwoju i wypracowanej wizji.

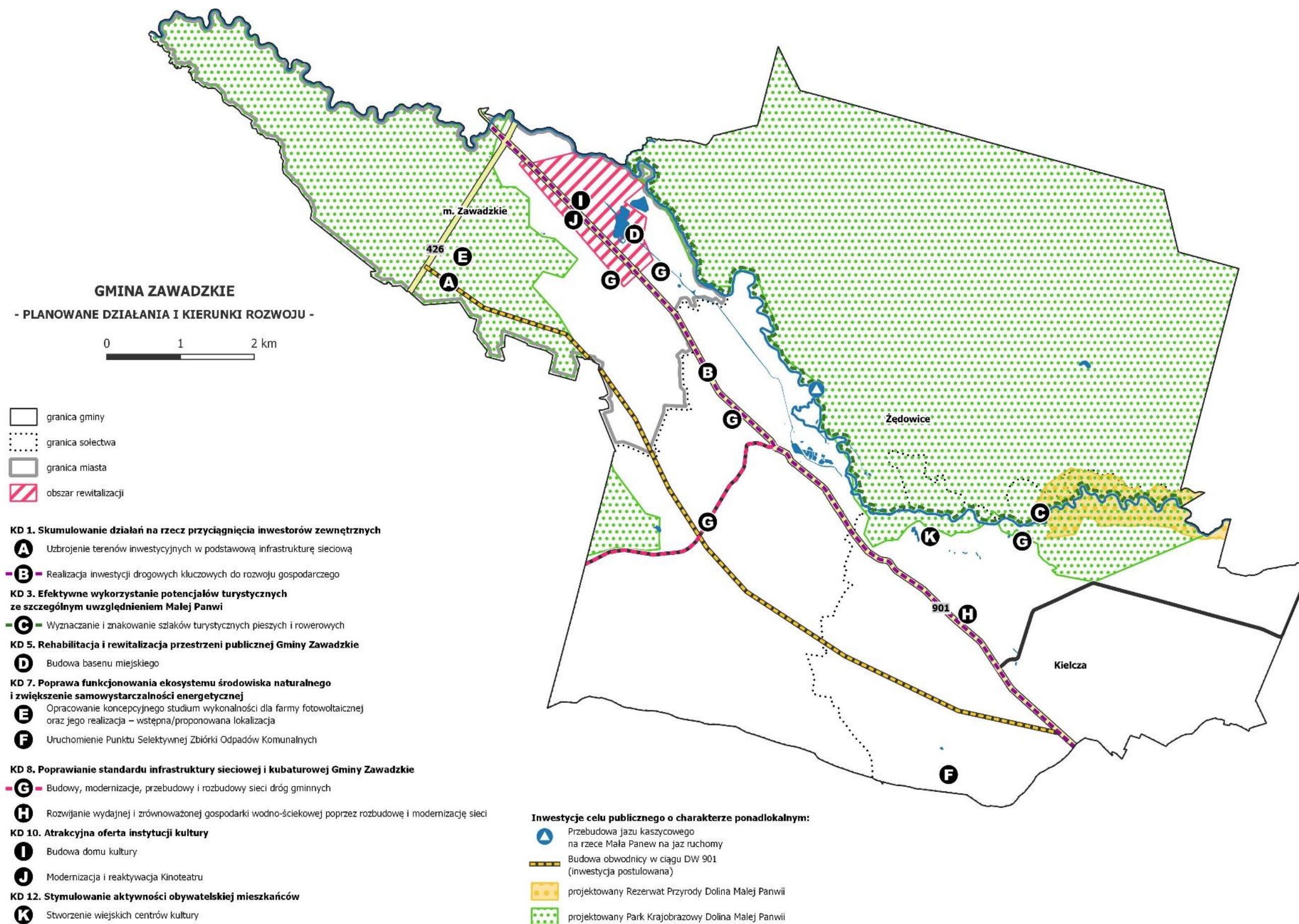
Opracowanie części wdrożeniowej

Część wdrożeniowa zawiera m.in. szczegółowe informacje na temat mechanizmów wdrażania, takie jak monitoring, ewaluacja i aktualizacja. Ponadto, w tej części określa się np. podmioty zaangażowane w realizację strategii, zasady współpracy lub wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych. Strategia określa także ramy finansowe i źródła finansowania, które ułatwiają ocenę możliwości jej realizacji. Część ta powstała w oparciu o obowiązujące przepisy zawarte w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, które to określają zakres strategii rozwoju gminy.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Wnioski z diagnozy strategicznej

Rozdział odnosi się do przepisu wskazującego, że „Strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057)”, który znajduje się w Art. 10e. 3.

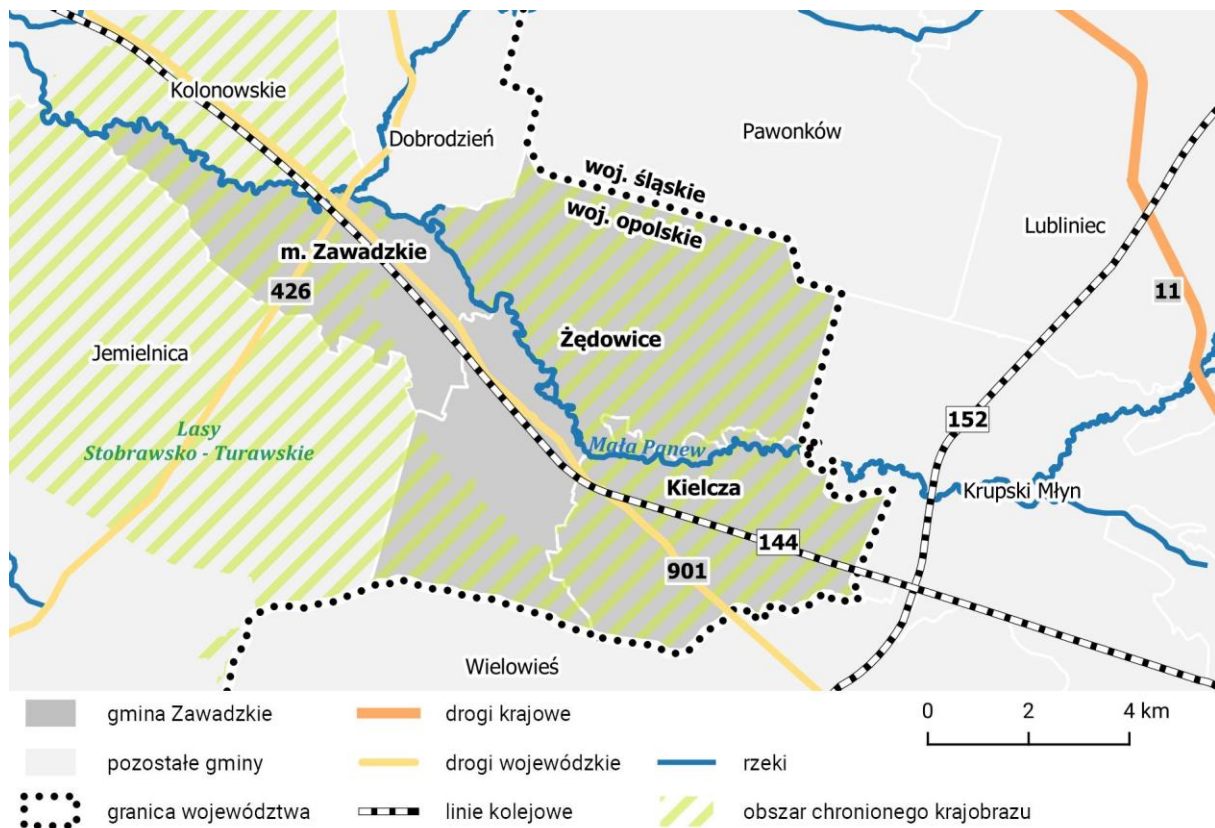
Charakterystyka gminy

Gmina Zawadzkie jest położona w województwie opolskim, w powiecie strzeleckim i poza miastem Zawadzkie obejmuje dwa sołectwa: Żędowice i Kielczę. Pod względem podziału fizyczno-geograficznego leży w makroregionie Niziny Śląskiej, we wschodniej części mezoregionu Równiny Opolskiej, nad rzeką Mała Panew. Powierzchnia gminy wynosi 8214 ha, co stanowi 11% powierzchni powiatu strzeleckiego. Od północy gmina Zawadzkie graniczy z gminami: Dobrodzień i Pawonków, od południa z gminą Wielowieś, od zachodu z gminą Jemielnica, od wschodu z gminą Krupski Młyn, natomiast od północnego zachodu z gminą Kolonowskie.

Gmina znajduje się na trasie obecnie częściowo nieczynnej linii kolejowej nr 144 relacji Tarnowskie Góry – Zawadzkie – Fosowskie – Opole (w 2011 roku wstrzymano ruch na odcinku Tarnowskie Góry-Zawadzkie) oraz trzech dróg wojewódzkich:

- Nr 901 relacji Olesno – Dobrodzień – Zawadzkie – Wielowieś – Pyskowice – Gliwice,
- Nr 426 relacji Zawadzkie – Strzelce Opolskie – Olszowa – Zalesie Śląskie – Kędzierzyn Koźle,
- Nr 463 relacji Bierdzany – Ozimek – Zawadzkie.

Rysunek 4. Położenie gminy Zawadzkie

Źródło: opracowanie własne.

Według danych z Urzędu Miasta i Gminy w Zawadzkim, na koniec 2021 roku liczba mieszkańców gminy wynosiła 10 639, z czego miasto Zawadzkie zamieszkiwało 6 517 osób, miejscowość Żędowice 2 311, a miejscowość Kielcza – 1 811.

Gmina Zawadzkie to gmina miejsko-wiejska, przy czym miasto Zawadzkie ma charakter produkcyjno-usługowy, natomiast miejscowości Żędowice i Kielcza – rolniczy, z rozwijającą się funkcją turystyczną i rekreacyjną. Rozwój całej gminy przez dziesięciolecia warunkowany był obecnością huty, z czego wynika industrialny charakter obszaru oraz bogate dziedzictwo przemysłowe. Początkowo Zawadzkie było kolonią robotniczą, stanowiącą zaplecze dla pracowników zakładu, która z biegiem czasu rozwijała się i rozbudowywała, aby w 1962 roku osiągnąć niezależność i uzyskać prawa miejskie.

W gminie dominuje niska zabudowa mieszkaniowa i jednorodzinna, która zlokalizowana jest głównie wzdłuż ul. Opolskiej, stanowiącej główną oś przestrzenną gminy. W strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy wyróżnia się zagrożenia i wyzwania, takie jak niska dostępność transportu kolejowego oraz tendencje do rozpraszania zabudowy, zwłaszcza na obszarach wiejskich. Gminę charakteryzuje również wysoki wskaźnik lesistości (60% powierzchni gminy zajmują lasy) oraz atrakcyjne ukształtowanie terenu wynikające z przebiegu rzeki Mała Panew i obecności obszarów

chronionych. Ponad 80% powierzchni gminy objęte jest formami ochrony przyrody – przede wszystkim jest to Obszar Chronionego Krajobrazu Lasy Stobrawsko-Turawskie i Specjalny Obszar Ochrony Dolina Małej Panwi.

Wnioski z diagnozy i badania ankietowego

Zgodnie z dobrymi praktykami i zasadami planowania strategicznego zasadniczą część strategii poprzedza uprzednia analiza sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Zawadzkie. W jej ramach dokonano analizy danych dotyczących poszczególnych sfer jej funkcjonowania oraz zestawiono je z wartościami charakteryzującymi powiat strzelecki i województwo opolskie. Zebrane dane statystyczne pozwoliły na ocenę badanego obszaru m.in. pod kątem jego atrakcyjności osiedleńczej, poziomu przedsiębiorczości czy jakości życia mieszkańców. Ponadto diagnozę uzupełniono o badanie ankietowe zrealizowane z udziałem lokalnej społeczności. Zakres niniejszej diagnozy dotyczy zatem w szczególności potencjału społeczno-gospodarczego gminy Zawadzkie.

W niniejszym rozdziale przedstawiono wnioski z przeprowadzonej diagnozy, co pozwoliło na określenie problemów, wyzwań i potencjałów oraz uwarunkowań rozwojowych w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Zawadzkie. Na podstawie kompleksowej oceny zasobów rozwojowych wypracowano bowiem wizję, cele i kierunki działań rozwojowych w ramach *Strategii Rozwoju Gminy Zawadzkie na lata 2023-2030*.

DEMOGRAFIA

Od 2010 r. liczba mieszkańców gminy Zawadzkie stopniowo maleje i na koniec analizowanego okresu (2020 r.) wyniosła 11 206 osób (spadek o 7,7% względem roku 2010). Przewiduje się, że liczba ta z biegiem czasu wciąż będzie malała. Według prognoz w 2030 r. gminę będzie zamieszkiwało niecałe 10 000 osób (spadek o 11,2% względem roku 2020). Sytuacja ta może oznaczać kryzys demograficzny z uwzględnieniem wszystkich negatywnych skutków depopulacji.

W strukturze płci gminy Zawadzkie odnotowuje się niewielką przewagę kobiet (51,1% ludności), co jest zjawiskiem typowym.

W gminie 19,4% populacji stanowią osoby powyżej 65. roku życia. W latach 2016-2020 odsetek ten wzrósł o prawie 2 pp. i był wartością wyższą, niż średnia w powiecie strzeleckim (18%). Co więcej, według prognoz odsetek osób starszych w społeczeństwie będzie dynamicznie wzrastał. Prawie 61% osób biorących udział w badaniu ankietowym wskazało starzenie się społeczności jako zauważalny w gminie problem, co świadczy o tym, iż stanowi on jedno z wyzwań rozwojowych.

Struktura ludności według poszczególnych grup wiekowych nieznacznie różni się od sytuacji odnotowywanej w województwie opolskim i powiecie strzeleckim – na niekorzyść gminy Zawadzkie. Jest to zauważalne zwłaszcza w przypadku odsetka ludności w wieku przedprodukcyjnym, który w gminie Zawadzkie w 2020 r. wyniósł 13,4%, a więc o ok. 3 pp. mniej, niż w porównywanych jednostkach.

Co więcej, gminę Zawadzkie charakteryzuje niska wartość przyrostu naturalnego, niższa od wartości odnotowywanych w powiecie strzeleckim i województwie opolskim. W 2020 r. przyrost naturalny

wyniósł bowiem -5,2 na 1000 ludności. Razem w ujemnym saldem migracji (-3,3 na 1000 ludności) przekłada się to na złą sytuację demograficzną. Na terenie gminy obserwuje się także narastające zjawisko suburbanizacji wewnątrzgminnej – w analizowanym okresie odnotowano odpływ mieszkańców z miasta Zawadzkie do obszarów wiejskich.

SPRAWY SPOŁECZNE

Z wyników badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców gminy wynika, że warunki życia na jej terenie są niezadowolające dla części z nich. Według 35,8% respondentów gmina nie jest bowiem dobrym miejscem do życia, natomiast niewiele ponad 50% osób biorących udział w badaniu jest odwrotnego zdania. Około 65,6% respondentów chce jednak pozostać na terenie gminy Zawadzkie w perspektywie najbliższych 5 lat.

Mieszkańcy dobrze oceniają dostępność miejsc usługowych i handlu oraz lokali gastronomicznych na terenie gminy. Wśród mocnych stron ankietowani wymieniali przede wszystkim atrakcyjne tereny ciekawe przyrodniczo oraz fakt, iż gmina jest spokojnym, cichym miejscem, oferującym wysoką jakość życia.

Wśród negatywnych aspektów życia społecznego gminy wyróżnia się natomiast niedostateczną liczbę i zły stan miejsc integracji lokalnej społeczności. Budynek związane z działalnością kulturalną (biblioteki, domy kultury, Kinoteatr) wymagają remontu. Ponadto niezbędna jest przebudowa i doposażenie wiejskich i integracyjnych świetlic. Co więcej, na terenie gminy Zawadzkie identyfikuje się występowanie barier architektonicznych w przestrzeni publicznej, utrudniających funkcjonowanie osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych.

Na analizowanym obszarze funkcjonują liczne organizacje i stowarzyszenia, których celem jest m.in. zwiększanie integracji społecznej, propagowanie kultury i zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców, a także zapobieganie wykluczeniu społecznemu. Wśród organizacji wymienia się m.in. Stowarzyszenie Wincentego z Kielczy, Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów Klub Seniora, Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „SIEDLISKO”, Fundacja „Przestrzeń”, Stowarzyszenie „Prosto do Celu”, Stowarzyszenie na rzecz rozwoju gminy Zawadzkie „Lubię tu żyć”, Stowarzyszenie „Bliżej Szkoły”.

EDUKACJA I WYCHOWANIE ORAZ KULTURA

Gminę Zawadzkie charakteryzuje wysoki współczynnik skolaryzacji brutto (99,5%), co świadczy o tym, iż miejscowe dzieci uczęszczają do szkół w miejscu zamieszkania. Co więcej, w 2020 r. odnotowano stosunkowo wysokie wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego i angielskiego, w porównaniu z wynikami dla całego powiatu strzeleckiego i województwa opolskiego. Także wyniki egzaminu maturalnego były na wysokim poziomie, zwłaszcza w przypadku egzaminu z języka polskiego. W związku z powyższym, można wnioskować o wysokim poziomie nauczania w szkołach na terenie gminy Zawadzkie.

Bardzo dobrą sytuację w 2020 r. odnotowano w kwestii objęcia dzieci w wieku 3-6 lat wychowaniem przedszkolnym. Według zebranych danych wychowaniem przedszkolnym zostało objęte ponad 100% dzieci w odpowiednim wieku, z czego wynika, iż do lokalnych przedszkoli uczestniczą także

dzieci spoza granic gminy. Ze żłobków korzysta natomiast niewiele dzieci – w 2020 r. było to zaledwie 16,8% dzieci w wieku do 3 lat. Odsetek dzieci objętych opieką żłobkową spadł o 9,7 pp. względem 2016 r. i był wyższy niż w powiecie (13,7%), lecz niższy niż w województwie (17,7%). Żłobek zlokalizowany jest w mieście Zawadzkie. W jego ramach funkcjonują 2 oddziały, w których dostępne jest łącznie 45 miejsc. Żłobek rozpoczął swoją działalność w 2018 r. i rokrocznie przyjmuje maksymalną liczbę dzieci. W przeliczeniu na 1000 dzieci w wieku do 3 lat, w gminie dostępnych jest 168 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych, co jest wynikiem lepszym dla średniej powiatu strzeleckiego (137), lecz gorszym od średniej dla województwa opolskiego (213).

Gminę Zawadzkie charakteryzuje stosunkowo niska liczba czytelników bibliotek publicznych oraz wskaźnik wypożyczeń księgozbioru w porównaniu do wyników powiatu strzeleckiego i województwa opolskiego. W przeliczeniu na 1000 ludności liczba ta w 2020 roku wyniosła 74 (spadek o 29% względem 2016 r.) – to mniej niż wskaźnik dla powiatu (96) i województwa (124).

Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego stanowią zaledwie 1,8% ogółu wydatków budżetu gminy. Największą kwotę w gminie Zawadzkie przeznaczają się na finansowanie bibliotek (834 tys. zł w 2020 r.).

Udział wydatków na oświatę i wychowanie w wydatkach gminy nie przekracza 40%. Z analizy ich struktury wynika, iż najbardziej kosztochłonną grupą wydatków są wydatki na szkoły podstawowe (9,33 mln zł w 2020 r.) i przedszkola (6,72 mln zł).

Na terenie gminy funkcjonuje tylko jedna instytucja kultury – Biblioteka i Kultura (BiK) w Zawadzkim. Celem jej działalności jest organizacja życia kulturalnego oraz działalność biblioteczna. Poza BiK, w gminie działają organizacje i stowarzyszenia mające na celu promocję i upowszechnianie kultury, m.in. Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły w Żędowicach, Stowarzyszenie Wincentego z Kielczy, Stowarzyszenie Rozwoju i Upowszechniania Kultury „METANOYA”, Stowarzyszenie „Prosto do Celu”. BiK współpracuje z większością powyższych organizacji pozarządowych, zwłaszcza przy organizacji imprez kulturalnych poprzez np. udostępnianie sali widowiskowej i wsparcia merytorycznego. Wynikiem tej współpracy są wydarzenia takie jak m.in. „Dzień Seniora”, „Koncert Gaude Mater Polonia Wincenty z Kielczy in Memoriam” i „Gala Noworoczna”. BiK zmagają się jednak z wieloma problemami organizacyjnymi, takimi jak niedostateczna baza lokalowa i infrastruktura techniczna, niedostateczna promocja, braki kadrowe i niedobór środków finansowych.

POMOC SPOŁECZNA

Z roku na rok maleje kwota udzielonych świadczeń na pomoc społeczną. W 2021 r. wyniosła ona niecałe 620 tys. zł, co świadczy o 19% spadku względem roku 2016. Maleje także liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej, która w 2020 r. wyniosła 325 beneficjentów na 10 tys. ludności. Jest to wynik niższy od wyniku województwa opolskiego (362 na 10 tys. ludności), ale i wyższy od wyniku powiatu strzeleckiego (203 na 10 tys. ludności). W analizowanym okresie rokrocznie spada również liczba osób, którym udzielono zasiłki celowe, i okresowe, jak i stałe.

W gminie Zawadzkie w 2021 r. odnotowano liczbę 183 rodzin objętych pomocą społeczną, w skład których wchodziły 253 osoby. Wśród nich największy odsetek stanowiły rodziny emerytów i rencistów (37,7%), a głównym powodem przyznania pomocy była długotrwała lub ciężka choroba. Sytuacja ta związana jest ze zjawiskiem starzenia się ludności – duży odsetek lokalnej społeczności stanowią osoby starsze, które wymagają dodatkowej pomocy.

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Gminę Zawadzkie charakteryzuje stosunkowo niski poziom przedsiębiorczości wśród mieszkańców w porównaniu do powiatu strzeleckiego i województwa opolskiego. W 2020 roku zidentyfikowano 639 podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności (o 9% więcej niż w 2016 r.) – to mniej w porównaniu do powiatu (761) i województwa (1082). Liczby te rokrocznie nieznacznie rosną, przy czym zauważalna jest różnica w liczbie podmiotów działających na terenie miasta (725 na 10 tys. ludności) i obszaru wiejskiego (494 na 10 tys. ludności).

Głównym obszarem działalności wg sekcji PKD w gminie Zawadzkie jest handel hurtowy i detaliczny – w 2020 r. na terenie gminy działały 144 podmioty z tego sektora. Analizując strukturę wiekową przedsiębiorców można natomiast zauważyć, że największą grupę stanowią osoby w wieku pomiędzy 30. a 39. rokiem życia (28,9% przedsiębiorców).

W przeliczeniu na 10 tys. ludności liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji wyniosła 27 (13% więcej niż w 2016 r.), jest to jednak mniej niż w powiecie (29) i województwie (39). Świadczy to o niskim poziomie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego na terenie gminy.

RYNEK PRACY

Liczba pracujących¹ w gminie Zawadzkie wzrosła w 2020 roku o 17% względem 2016 r. i wyniosła 166 na 1000 mieszkańców. Mimo to, jest to nadal znacznie mniej niż wskaźnik dla powiatu (220) i województwa (219), co wynika z braku obecności dużych firm na terenie gminy. W 2020 r. liczba osób pracujących w gminie Zawadzkie wyniosła 1861 osób, przy czym wskaźnik przedstawiający liczbę pracujących na 1000 osób w wieku produkcyjnym był dużo wyższy w mieście Zawadzkie (370,7) niż na obszarze wiejskim gminy (84,1). Wynika to ze sposobu definiowania osób pracujących – nie są do nich zaliczane m.in. osoby pracujące w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, co jest powszechne na obszarach wiejskich.

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w gminie Zawadzkie w 2020 roku spadła o 33% względem roku 2016 i wyniosła 206, z czego 58% stanowiły kobiety. Zauważalny jest stosunkowo niski udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym (2,9%), co jest pozytywnym zjawiskiem.

Największy odsetek bezrobotnych według grup wiekowych stanowią osoby w wieku 25-34 lat (29,3%), natomiast w strukturze wykształcenia dominuje wykształcenie gimnazjalne i niższe (33,8% bezrobotnych). Według czasu pozostawania bez pracy, w 2021 r. największą grupę bezrobotnych stanowiły osoby pozostające bez zatrudnienia powyżej 24 miesięcy (27,4%) oraz poniżej 3 miesięcy (25,5%). Sytuacja ta znacząco zmieniła się od roku 2017, kiedy to prawie 36% bezrobotnych stanowiły osoby pozostające bez pracy poniżej 3 miesięcy.

Z przeprowadzonego badania ankietowego wynika, iż lokalny rynek pracy jest nieatrakcyjny, zwłaszcza dla osób poszukujących zatrudnienia umożliwiającego rozwój w kierunku nowych

¹ Dane dotyczące liczby pracujących uwzględniają podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących 10 i więcej osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących. Dane nie obejmują pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w fundacjach, stowarzyszeniach i innych organizacjach społecznych.

technologii. Dostępne stanowiska pracy posiadają bowiem tradycyjny charakter (głównie praca fizyczna), bez oznak innowacyjności, co w obecnych czasach nie jest satysfakcjonujące dla młodych ludzi. Znacząca większość mieszkańców gminy Zawadzkie biorących udział w badaniu ocenia negatywnie przede wszystkim możliwość znalezienia „dobrej” pracy, możliwość przekwalifikowania się, a także wysokość zarobków. Co więcej, ok. 35% badanych deklaruje, iż w sytuacji utraty pracy opuściliby swoje dotychczasowe miejsce zamieszkania.

INFRASTRUKTURA I OCHRONA ŚRODOWISKA

Gmina Zawadzkie charakteryzuje się średnim poziomem gospodarki odpadami, porównywalnym do sytuacji w powiecie strzeleckim. W 2020 r. na 1 mieszkańca przypadało średnio 151 kg zebranych zmieszanych odpadów komunalnych, a tylko 55% ogółu zebranych odpadów stanowiły odpady zebrane selektywnie.

W porównaniu z powiatem oraz województwem, w przedmiotowej gminie odnotowuje się stosunkowo niskie zużycie wody z wodociągów (23 m³ na 1 korzystającego).

Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska stanowią 7,5% ogólnych wydatków gminy Zawadzkie. Główny wydatek w tym zakresie stanowi wydatek na gospodarkę odpadami komunalnymi.

Gminę Zawadzkie charakteryzuje natomiast wysoka dostępność infrastruktury sieciowej, zwłaszcza wodociągowej. Wszyscy mieszkańcy (100%) korzystają bowiem z sieci wodociągowej, a prawie 83% z nich ma dostęp do kanalizacji. W przypadku sieci gazowej sytuacja przedstawia się natomiast dużo gorzej, gdyż korzysta z niej zaledwie 4% mieszkańców. Należy przy tym zaznaczyć, że zauważalne są różnice w dostępności do infrastruktury sieciowej na terenie miasta Zawadzkie i obszarów wiejskich – zarówno w przypadku kanalizacji, jak i sieci gazowej, miasto jest lepiej wyposażone.

Wyniki badania ankietowego wskazują również na deficyty w obszarze infrastruktury drogowej i komunikacyjnej. Słabo rozwinięty system transportu zbiorowego jest szczególnie zauważalny w zakresie połączeń z województwem śląskim oraz połączeń kolejowych. Ponad 74% mieszkańców biorących udział w badaniu źle ocenia dostępność transportu publicznego oraz jakość skomunikowania gminy z większymi miastami. Ponadto wśród słabych stron gminy Zawadzkie mieszkańcy wymieniali także jakość dróg oraz stan techniczny chodników.

Liczba mieszkań w gminie Zawadzkie z roku na rok rośnie, jednak są to nieznaczące przyrosty. W 2020 r. w gminie dostępne były 334 mieszkania na 1000 ludności – jest to wynik porównywalny do wyniku powiatu strzeleckiego (333 mieszkania na 1000 ludności) i jednocześnie niższy od wyniku województwa opolskiego (371 mieszkań na 1000 ludności). Z badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców wynika, iż dostępność mieszkań jest jedną ze słabych stron gminy – niemal 65% ankietowanych źle ocenia możliwość wynajmu/zakupu mieszkania na jej terenie. Szczególnie niekorzystna sytuacja dotyczy mieszkań komunalnych i socjalnych, których liczba jest niewystarczająca w stosunku do istniejącego zapotrzebowania. Co więcej, standard mieszkaniowych zasobów gminy jest niski – kilka mieszkań nie posiada łazienek oraz WC, a większość mieszkań komunalnych wyposażonych jest w ogrzewanie piecowe. Według danych zawartych w Wieloletnim programie gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Zawadzkie na lata 2021-2025, w zasobie Gminy pozostaje łącznie 35 lokali niezasiedlonych (dane za 2020 r.).

Mieszkania w gminie Zawadzkie, jak i w całym powiecie, charakteryzują się małą przeciętną powierzchnią użytkową, nieprzekraczającą 30 m² (24,6 m² w przypadku gminy Zawadzkie).

Wszystkie tereny zurbanizowane na terenie gminy są objęte planami miejscowymi. Stosunek powierzchni terenów objętych planami w stosunku do powierzchni całej gminy wynosi 40% (pozostałe 60% powierzchni gminy stanowią lasy).

Gmina Zawadzkie położona jest w Dolinie Małej Panwi, która stanowi atrakcyjny obszar do organizowania spływów kajakowych, wypraw pieszych i rowerowych, a także prowadzenia gospodarstw agroturystycznych. Ponad 80% powierzchni gminy objęte jest formami ochrony przyrody – przede wszystkim jest to Obszar Chronionego Krajobrazu Lasy Stobrawsko-Turawskie i Specjalny Obszar Ochrony Dolina Małej Panwi. Ponadto, gminę Zawadzkie wyróżnia wysoki wskaźnik lesistości (60%).

FINANSE SAMORZĄDOWE

Sytuacja finansowa gminy Zawadzkie jest dobra, o czym świadczą wartości wskaźników oceny finansowej opracowanych przez Ministerstwo Finansów. Wskaźnik samofinansowania gminy Zawadzkie rokrocznie przekracza 100%, a więc ryzyko utraty płynności finansowej gminy jest niskie. W 2020 r. wartość wskaźnika wyniosła 152,1%, co może również świadczyć o niskim poziomie realizowanych inwestycji w stosunku do własnych możliwości.

Dochody gminy rokrocznie przekraczają wartość wydatków – w 2020 r. różnica między dochodami a wydatkami wyniosła 2,3 mln zł. Głównym źródłem dochodów gminy są dochody własne, które stanowią 51,4% dochodów i uwzględniają przede wszystkim podatek dochodowy od osób fizycznych oraz podatek od nieruchomości. Znaczą część dochodów stanowią też dotacje, które w 2020 r. stanowiły 31,6% całkowitych dochodów. W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody gminy Zawadzkie co roku wzrastają, jednak wciąż są niższe od średniej w powiecie strzeleckim i w województwie opolskim. W 2020 r. wyniosły 4460 zł na 1 mieszkańca i były o ok. 500 zł niższe niż średnia dla powiatu i ok. 1300 zł niższe niż średnia wojewódzka.

Głównymi wydatkami Gminy są wydatki na oświatę i wychowanie (ok. 35% wydatków) oraz rodzinę i pomoc społeczną (ok. 32% wydatków).

Znaczna część mieszkańców biorących udział w badaniu ankietowym wskazuje sprowadzenie inwestorów i pozyskanie funduszy na inwestycje jako czynniki sprzyjające rozwojowi gminy i poprawie jakości życia na jej terenie. Ponadto, wśród proponowanych inwestycji znalazły się: poprawa infrastruktury drogowej, zwiększenie zasobów mieszkaniowych i rozwój lokalnego rynku pracy.

Analiza SWOT

W ramach analizy SWOT określone zostały mocne i słabe strony gminy Zawadzkie oraz zidentyfikowano potencjalne szanse i zagrożenia mające wpływ na jej rozwój. Zestawienie przygotowano na podstawie przeglądu sfery społecznej, gospodarczej i przestrzennej analizowanego obszaru i odniesiono się do kluczowych problemowych kwestii zidentyfikowanych w diagnozie strategicznej.

MOCNE STRONY	<ul style="list-style-type: none"> • Dobrze rozwinięta infrastruktura wodno-kanalizacyjna (wszyscy mieszkańcy gminy mają dostęp do sieci wodociągowej) • Pokrycie wszystkich terenów zurbanizowanych planami miejscowymi • Wysoki współczynnik skolaryzacji brutto (99,5%) • Atrakcyjne położenie gminy i jej wysokie walory krajobrazowe • Przynależność do związków międzygminnych stowarzyszeń oraz innych organizacji (Związek Gmin Śląska Opolskiego, Lokalna Grupa Działania Kraina Dinozaurów, Subregion Kędzierzyńsko-Strzelecki) • Działalność organizacji samorządowych • Działalność Biblioteki i Kultury w Zawadzkim oraz jej współpraca z organizacjami pozarządowymi
SŁABE STRONY	<ul style="list-style-type: none"> • Niekorzystne trendy demograficzne – starzenie się ludności, ujemny przyrost naturalny, ujemne saldo migracji • Brak satysfakcjonujących ofert na lokalnym rynku pracy i słabe możliwości rozwoju zawodowego • Niedostateczna liczba i zły stan budynków kultury i integracji • Niedostateczna baza lokalowa i infrastruktura techniczna, niedostateczna promocja, braki kadrowe i niedobór środków finansowych Biblioteki i Kultury • Niewystarczające zaplecze turystyczne (niska dostępność miejsc noclegowych, niedostatecznie rozwinięta sieć szlaków turystycznych) • Niska dostępność komunikacyjna, brak sprawnych połączeń z województwem śląskim • Niska jakość powietrza (niska emisja), wynikająca z wykorzystania nieefektywnych źródeł ciepła oraz natężenia transportu spalinowego • Niezadowolający stan infrastruktury drogowej i okołodrogowej - 73,2% mieszkańców biorących udział w badaniu ankietowym oceniła te kwestie źle lub bardzo źle • Niska dostępność mieszkań, niski standard i zły stan mieszkań socjalnych i komunalnych • Brak atrakcyjnych terenów inwestycyjnych w zasobach gminy • Niezagospodarowane istniejące budynki i lokale • Niska jakość przestrzeni publicznych, występowanie barier architektonicznych
SZANSE	<ul style="list-style-type: none"> • Dostępność środków europejskich • Rozwój gospodarczy regionu • Działalność lokalnych i regionalnych organizacji i grup społecznych • Współpraca w ramach Stowarzyszenia Kędzierzyńsko-Strzelecki Subregionalny Obszar Funkcjonalny • Dostępność prywatnych terenów inwestycyjnych • Rozwój elastycznych form zatrudnienia (praca zdalna) • Rozwój i upowszechnianie odnawialnych źródeł energii w regionie • Wzrost zainteresowania turystyką krajową, lokalną, w tym wyjazdami weekendowymi • Utrzymywanie partnerskich kontaktów z miastami europejskimi: Dubnica nad Vahom (Słowacja), Wahrenbrück, Brandenburgia (Niemcy), Bockenem (Niemcy), Czortków (Ukraina), Otrokovice (Czechy), Vác (Węgry)
ZAGROŻENIA	<ul style="list-style-type: none"> • Trudna sytuacja geopolityczna wywołana wojną w Ukrainie • Zła gospodarcza w kraju, wysoka inflacja • Negatywne skutki pandemii COVID-19 • Niekorzystne trendy demograficzne – starzenie się społeczeństwa, spadek liczby ludności • Ograniczenia prawne w zagospodarowaniu przestrzeni wynikające z obecności obszarów chronionych

Kluczowe wyzwania i potencjały rozwojowe

Z punktu widzenia bilansu strategicznego kluczowe jest wskazanie najważniejszych problemów i wyzwań stojących przed gminą Zawadzkie – samorządem, mieszkańcami oraz wszystkimi interesariuszami. Na drodze diagnozy strategicznej, a następnie jej syntezy zidentyfikowano główne wyzwania rozwojowe uwzględniające sferę społeczną, gospodarczą i przestrzenną:

<p>Niekorzystna sytuacja demograficzna</p>	<p>Na drodze diagnozy strategicznej gminy Zawadzkie zidentyfikowano negatywne zjawiska występujące w sferze społecznej. Zalicza się do nich przede wszystkim stopniowy spadek liczby mieszkańców gminy, wynikający z ujemnego przyrostu naturalnego i salda migracji, a także starzenie się społeczeństwa.</p> <p>Od 2010 r. liczba mieszkańców gminy Zawadzkie stopniowo maleje, na przestrzeni lat 2010-2020 spadła o 7,7%. Przewiduje się, że liczba ta z biegiem czasu wciąż będzie malała i według prognoz w 2030 r. gminę będzie zamieszkiwało niecałe 10 000 osób (spadek o 11,2% względem roku 2020). Sytuacja ta może być spowodowana niezadowolającymi warunkami życia, jakie oferuje gmina. Według około połowy mieszkańców biorących udział w badaniu ankietowym jakość życia jest bowiem niedostateczna.</p> <p>Na terenie Gminy obserwuje się także narastające zjawisko suburbanizacji wewnątrzgminnej, gdyż w analizowanym okresie odnotowano odpływ mieszkańców miasta Zawadzkie na rzecz obszarów wiejskich.</p> <p>Nieco ponad 19% populacji gminy Zawadzkie stanowią osoby powyżej 65. roku życia, co w perspektywie czasu może stanowić istotną barierę w rozwoju przedmiotowego obszaru.</p>
<p>Niska jakość infrastruktury technicznej</p>	<p>Wśród słabych stron gminy Zwierzyn mieszkańcy wymieniali m.in. jakość dróg oraz stan techniczny chodników, co wpływa na osłabienie pozytywnego wizerunku gminy oraz obniżenie jakości życia na jej terenie. Znacząca część dróg gminnych jest uszkodzona – występują na nich różnego rodzaju deformacje nawierzchni. Negatywnym aspektem w tej sferze jest także brak elementów odwodnieniowych dróg. Należy podkreślić, iż oceny nie dotyczyły wyłącznie stanu dróg gminnych, za które odpowiada samorząd lokalny, ale również dróg powiatowych i wojewódzkich na terenie gminy.</p> <p>Gminę charakteryzuje wysoka dostępność infrastruktury wodociągowej, jednak w przypadku sieci kanalizacyjnej i gazowej konieczny jest ich rozwój ze względu na nasilające się procesy migracyjne, zwłaszcza odpływ ludności z miast na tereny wiejskie. Zauważalne są różnice w dostępności do infrastruktury sieciowej na terenie miasta Zawadzkie i obszarów wiejskich – zarówno w przypadku kanalizacji, jak i sieci gazowej, miasto jest lepiej wyposażone. Należy przywiązać wagę do równomiernego rozwoju całego obszaru gminy.</p> <p>Jedną ze słabych stron gminy jest również dostępność mieszkań. Niemal 65% ankietowanych źle ocenia możliwość wynajmu/zakupu mieszkania na jej terenie. Szczególnie niekorzystna sytuacja dotyczy mieszkań komunalnych i socjalnych, których liczba jest niewystarczająca w stosunku</p>

	<p>do istniejącego zapotrzebowania. Dostępne mieszkania posiadają bardzo niski standard, przez co są niechętnie zasiedlane - zasobie Gminy pozostaje łącznie 35 niezasiedlonych lokali.</p> <p>Co więcej, w gminie identyfikuje się obiekty o niskiej efektywności energetycznej – dotyczy to przede wszystkim złej jakości obiektów użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych. Konieczne jest wsparcie działań z zakresu termomodernizacji i zapewnienia niezależności energetycznej gminy.</p>
Niekorzystna sytuacja na lokalnym rynku pracy	<p>Z przeprowadzonego badania ankietowego wynika, iż lokalny rynek pracy jest ograniczony i nie oferuje satysfakcjonujących warunków. Specyfika lokalnej gospodarki opartej na przemyśle implikuje konieczność dywersyfikacji. Znaczna część przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie gminy posiada bowiem profil wytwórczy i oferuje zatrudnienie na stanowiskach pracowników fizycznych, co ogranicza dobór pracy zgodnie z indywidualnymi potrzebami i aspiracjami młodzieży kończącej studia.</p> <p>Znacząca większość mieszkańców gminy Zawadzkie biorących udział w badaniu odnośnie sytuacji na rynku pracy ocenia negatywnie przede wszystkim możliwość znalezienia „dobrej” pracy, możliwość przekwalifikowania się, a także wysokość zarobków. Co więcej, aż co czwarty badany przyznaje, iż w sytuacji utraty pracy opuściłby swoje dotychczasowe miejsce zamieszkania, co jest niepokojącym sygnałem. Aby zapobiec odpływowi ludności, konieczne jest podjęcie działań naprawczych w zakresie wsparcia przedsiębiorczości, ograniczania bezrobocia oraz zwiększania możliwości przekwalifikowania. Ważną kwestią jest udostępnienie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych wyposażonych w podstawową infrastrukturę sieciową, co przyciągnie inwestorów i wpłynie na stymulowanie lokalnego rynku pracy. Dzięki obecności dużych firm o różnych profilach działalności mieszkańcy mieliby łatwiejszy dostęp do zatrudnienia na stanowiskach dopasowanych do indywidualnych preferencji.</p>
Słaba dostępność komunikacyjna	<p>Z wyników badania ankietowego wynikają deficyty w obszarze usług komunikacyjnych. Ponad 74% mieszkańców biorących udział w badaniu źle ocenia dostępność transportu publicznego oraz jakość skomunikowania gminy z większymi miastami. Słabo rozwinięty system transportu zbiorowego jest szczególnie zauważalny pod względem połączeń z województwem śląskim i połączeń kolejowych. Ze względu na peryferyjne położenie gminy na granicy dwóch województw (opolskiego i śląskiego), inwestycje z wyższego szczebla na jej terenie bywają ograniczone.</p>
Niska jakość przestrzeni publicznych	<p>Wśród negatywnych aspektów życia społecznego gminy wyróżnia się niedostateczną liczbę i zły stan miejsc integracji lokalnej społeczności. Budynki związane z działalnością kulturalną (Biblioteka i Kultura w Zawadzkim – filie biblioteki w Kielczy i Żędowicach, Kinoteatr, budynek dawnego domu kultury) wymagają remontu. Ponadto, niezbędna jest przebudowa i doposażenie wiejskich i integracyjnych świetlic. Niedostateczna dostępność podobnych miejsc spotkań może przyczyniać się do ograniczonego przepływu informacji i braku zaangażowania lokalnej społeczności w sprawy gminy.</p>

Co więcej, na terenie gminy Zawadzkie identyfikuje się występowanie barier architektonicznych w przestrzeni publicznej, utrudniających funkcjonowanie osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych. W celu zapobieżenia występowaniu zjawiska wykluczenia społecznego, konieczne jest podjęcie działań wspierających aktywizację wszystkich grup społecznych. Ze względu na zjawisko starzenia się społeczeństwa, ważną kwestią jest przystosowywanie gminy do zmieniających się potrzeb i oczekiwań mieszkańców.

Wysokiej jakości przestrzenie publiczne w gminie zlokalizowane są głównie w centralnej części miasta Zawadzkie. Na pozostałych terenach gminy, gdzie występuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, przestrzenie publiczne praktycznie nie występują.

Niezbędne jest utrzymanie wysokiej jakości reprezentacyjnych przestrzeni publicznych, a także podjęcie działań rewitalizacyjnych najbardziej atrakcyjnych terenów charakteryzujących się wysokim potencjałem rekreacyjnym i turystycznym. Wskazane jest wyznaczenie obszarów, na których występują negatywne zjawiska zarówno natury przestrzennej, jak i społecznej oraz opracowanie planu ich rewitalizacji.

Szczegółowa diagnoza i analiza SWOT umożliwiła identyfikację mocnych stron gminy Zawadzkie i szans wpływających na jej rozwój, na co składają się elementy takie jak:

Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (MPZP)

Wszystkie tereny zurbanizowane w gminie Zawadzkie są pokryte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, co stanowi podstawę prowadzenia efektywnej polityki przestrzennej. Obowiązujące MPZP usprawniają przeprowadzenie procesu inwestycyjnego oraz wpływają na zachowanie ładu przestrzennego w gminie.

Wzrost atrakcyjności obszarów wiejskich w aspekcie turystycznym

Potencjał w sferze gospodarczej w gminie Zawadzkie istnieje w rozwoju turystyki, który przyczyni się do wzrostu dochodów gminy, a co za tym idzie – m.in. intensyfikacji inwestycji związanych z poprawą jakości życia mieszkańców.

Gmina Zawadzkie cechuje się licznymi walorami turystycznymi, przede wszystkim atrakcyjnym położeniem w malowniczej Dolinie Małej Panwi. Obecność zróżnicowanej flory i fauny oraz unikatowe ukształtowanie terenu sprawia, że gmina Zawadzkie to atrakcyjny obszar do organizacji spływów kajakowych, pieszych wypraw, rajdów rowerowych, bądź małej działalności gastronomicznej. Ponadto z uwagi na wiejski charakter gminy, jej tereny stanowią potencjalną bazę dla rozwoju agroturystyki, która aktualnie cieszy się coraz większą popularnością wśród turystów zainteresowanych aktywnym odpoczynkiem na łonie natury.

Obecnie widoczny jest także wzrost popytu na produkty rolne, spożywcze, regionalne, rękodzieło oraz żywność ekologiczną. Profil gminy stanowi zatem szansę na dywersyfikację struktury gospodarczej w oparciu o rozwój sektora turystycznego. Będzie to możliwe dzięki kreowaniu pozytywnego wizerunku gminy, budowaniu silnej marki oraz wypromowaniu zestawu produktów lokalnych.

Co więcej, w Zawadzkim znajduje się teren huty żelaza, która obecnie nie funkcjonuje. W jej obecności upatruje się szansę na stworzenie

	<p>atrakcyjnego miejsca służącego wypoczynkowi i rekreacji. Zagospodarowanie stawu hutniczego i rewitalizacja całego terenu będzie stanowić podstawę do wzrostu jakości przestrzeni i poprawy wizerunku gminy.</p>
Współpraca	<p>Przynależność do związków międzygminnych stowarzyszeń oraz innych organizacji, takich jak Związek Gmin Śląska Opolskiego, Lokalna Grupa Działania Kraina Dinozaurów, a także zawarcie Porozumienia o współpracy partnerskiej gmin i powiatów Subregionu Kędzierzyńsko-Kozielskiego, otwiera szansę na wielokierunkowy rozwój gminy w oparciu o współpracę z innymi ośrodkami.</p> <p>Związek Gmin Śląska Opolskiego jest dobrowolnym związkiem międzygminnym działającym od 1991 r. Głównym celem Związku jest rozwój społeczny i gospodarczy gmin oraz regionu Śląska Opolskiego, co odbywa się m.in. poprzez współpracę partnerów w realizowaniu przedsięwzięć gospodarczych, promocję partnerskich gmin w kraju i za granicą oraz organizację wymiany doświadczeń między członkami Związku.</p> <p>Lokalna Grupa Działania Kraina Dinozaurów to stowarzyszenie, które powstało w 2008 r. w celu realizacji zadań w ramach działania „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. Głównym celem działalności LGD jest wzrost integracji lokalnej oraz zapewnienie rozwoju gospodarczego z wykorzystaniem lokalnych zasobów.</p> <p>Stowarzyszenie Kędzierzyńsko-Strzelecki Subregionalny Obszar Funkcjonalny powołane zostało 2016 r. Jego głównym celem jest wspieranie i rozwijanie idei samorządu terytorialnego oraz dążenie do rozwoju społeczno-gospodarczego tworzących je jednostek samorządu terytorialnego.</p> <p>Ponadto, działalność wielu stowarzyszeń i organizacji pozarządowych stanowi podstawę do zacieśniania więzi społecznych wśród mieszkańców oraz pobudzenia ich aktywności. Na analizowanym obszarze funkcjonują liczne organizacje, których celem jest m.in. zwiększanie integracji społecznej, propagowanie kultury i zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców, a także zapobieganie wykluczeniu społecznemu.</p>
Atrakcyjność środowiska przyrodniczego	<p>Gmina Zawadzkie położona jest w Dolinie Małej Panwi, która stanowi atrakcyjny obszar do organizowania spływów kajakowych, wypraw pieszych i rowerowych, a także prowadzenia gospodarstw agroturystycznych. Ponad 80% powierzchni gminy objęte jest formami ochrony przyrody – przede wszystkim jest to Obszar Chronionego Krajobrazu Lasy Stobrawsko-Turawskie i Specjalny Obszar Ochrony Dolina Małej Panwi. Ponadto, gminę Zawadzkie wyróżnia wysoki wskaźnik lesistości (61%).</p> <p>Poza przepływającą przez teren Gminy rzeką Mała Panew, atrakcyjny walor stanowi bliskie sąsiedztwo kompleksu Jezior Turawskich oraz licznych powyrobiskowych jezior i stawów. Uregulowanie ruchu na Małej Panwi stanowi potencjał do rozwoju turystyki w gminie oraz rozszerzenia oferty rekreacyjnej.</p>

Założenia programowe strategii rozwoju

Na założenia programowe *Strategii Rozwoju Gminy Zawadzkie na lata 2023-2030* składają się wizja i misja jako podstawowe jej elementy, stanowiące jednocześnie wprowadzenie do poziomu strategicznej oraz operacyjnej interwencji.

Wizja rozwoju Gminy Zawadzkie w perspektywie roku 2030

Wizja na potrzeby *Strategii Rozwoju Gminy Zawadzkie na lata 2023-2030* kreuje wizerunek gminy w efekcie wdrażania zapisów strategii. Jej zapisy tworzą swoistą charakterystykę Gminy Zawadzkie w perspektywie roku 2030. Sama wizja nie jest elementem, który można wprost monitorować za pośrednictwem wskaźników, natomiast docelowo powinna się stać przedmiotem ewaluacji. Jej treść to obraz, stan, do którego jako wspólnota mieszkańców dążymy. Jednocześnie wizję należy traktować jako zobowiązanie, deklarację ideową samorządu, ilustrującą ambicje i aspiracje wszystkich interesariuszy.

Wizja

Gmina Zawadzkie w 2030 roku to dobre miejsce do życia, o czym świadczą poprawiające się wskaźniki demograficzne. O atrakcyjności osiedleńczej gminy świadczy moda na jej zamieszkiwanie, jaka wytworzyła się w ostatnich latach.

W ujęciu gospodarczym możemy pochwalić się zróżnicowaną strukturą gospodarczą, gdzie branżami wschodzącymi są nowoczesne technologie oraz aktywna turystyka bazująca na zasobach naturalnych.

Wykorzystaliśmy nasze atuty: bliskość natury, spokój okolicy i bezpieczną przestrzeń. Zapewniamy naszym mieszkańcom najważniejsze usługi, począwszy od opieki żłobkowej, a na wsparciu seniorów kończąc.

Peryferyjność gminy stała się jej atutem, dzięki dobrze rozwiniętemu transportowi publicznemu. Zawadzkie stało się ważnym pomostem między Śląskiem Opolskim a Górnym Śląskiem – dwoma sąsiadującymi ze sobą województwami.

Misją rozwoju Gminy Zawadzkie, czyli nadrzędnym celem w ramach wdrażania *Strategii Rozwoju Gminy Zawadzkie na lata 2023-2030* jest skuteczna odpowiedź na zidentyfikowane problemy i wyzwania rozwojowe. Wśród nich należy przede wszystkim wymienić pozyskanie inwestora zewnętrznego i ożywienie gospodarcze, poprawienie jakości technicznej dróg publicznych, dbałość o jakość powietrza naturalnego oraz podjęcie działań na rzecz samowystarczalności energetycznej. Kolejnym elementem wprost wynikającym z diagnozy strategicznej jest ukierunkowanie na poprawę atrakcyjności osiedleńczej, która w konsekwencji powinna ograniczyć zjawisko depopulacji.

Misja

Celem nadrzędnym Gminy Zawadzkie jest stymulowanie pożądanej zmiany w każdym z obszarów planistycznych, mając na uwadze dobrostan mieszkańców, a przede wszystkim odczuwaną i deklarowaną jakość życia (rozumianą jako wysoka jakość usług publicznych i standard infrastruktury). Traktując misję jako zasadę działania, należy podkreślić konieczność zagwarantowania gminie samowystarczalności energetycznej oraz zapewnienia nowych bodźców rozwojowych, mających na celu ożywienie gospodarcze.

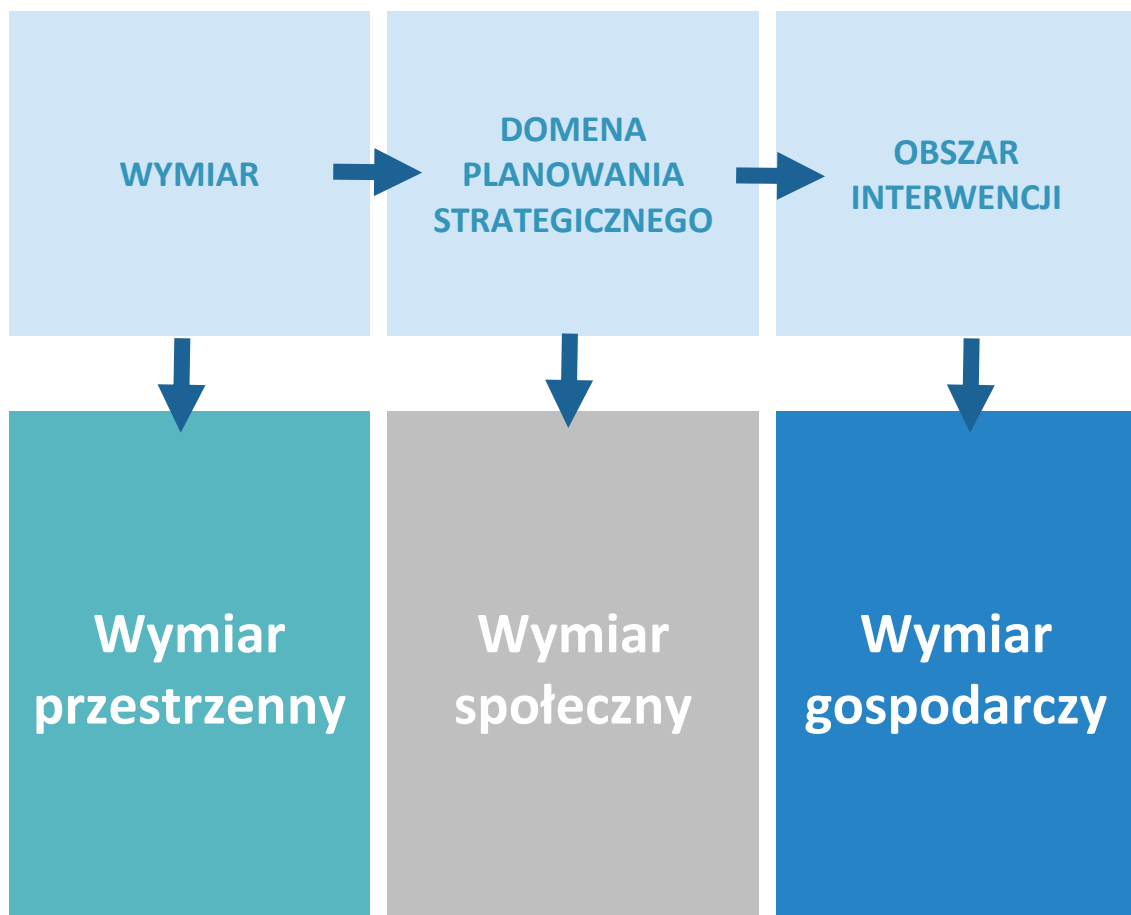
Warto pokazać zależności wynikające z zapisów misji – mają one podstawowy charakter, natomiast w połączeniu w wizję stanowią de facto portret założeń programowych *Strategii Rozwoju Gminy Zawadzkie na lata 2023-2030*.

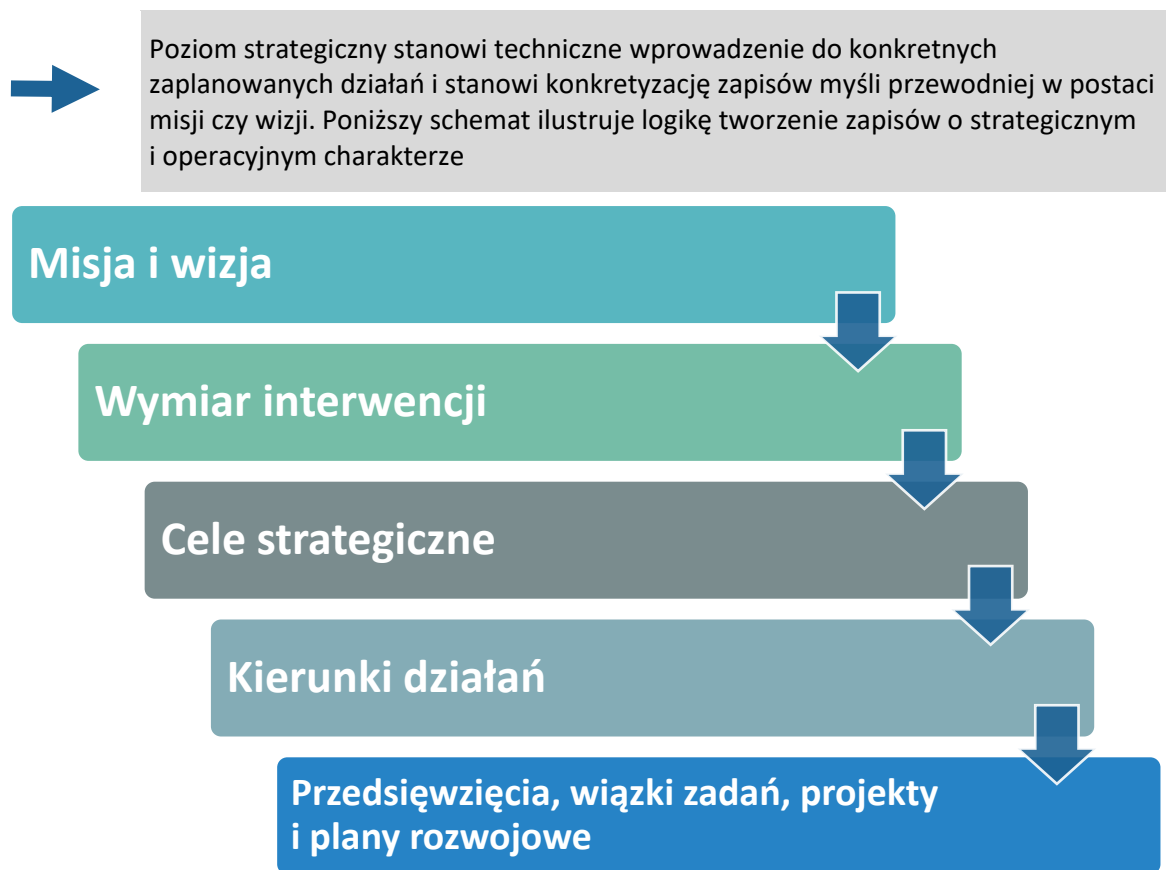

Poziom strategiczny interwencji

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 3. 1) cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym zawartego w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r.

➔ Poziom strategiczny interwencji składa się z trzech celów strategicznych wypracowanych w ramach trzech domen planistycznych: gospodarczej, przestrzennej i społecznej.

Nadrzędne znaczenie w określeniu celów strategicznych miało wykorzystanie potencjałów rozwojowych gminy Zawadzkie oraz niwelacja możliwych zagrożeń mających wpływ ich wykorzystanie. Ponadto, cele uwzględniają kierunki działań zaplanowane w *Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego „Opolskie 2030”*, dzięki czemu ich realizacja przyczynia się także do osiągnięcia przyjętej wizji rozwoju całego województwa.

Cel strategiczny 1.	Podjęcie kompleksowych działań na rzecz ożywienia gospodarczego Gminy Zawadzkie
Cel strategiczny 2.	Zrównoważony rozwój środowiska
Cel strategiczny 3.	Profesjonalizacja i podnoszenie jakości usług kierowanych do mieszkańców gminy

Cel strategiczny 1.**Podjęcie kompleksowych działań na rzecz ożywienia gospodarczego Gminy Zawadzkie**

Podjęcie kompleksowych działań na rzecz ożywienia gospodarczego Gminy Zawadzkie to pierwszy cel strategiczny. Ma on podstawowe znaczenie, wynikające z potrzeb artykułowanych przez mieszkańców, władarzy oraz wszystkich interesariuszy strategii rozwoju. Poniżej przedstawiono priorytety rozwojowe, dające w dalszej kolejności ramy dla wyszczególnionych kierunków działań.

Charakteryzując sferę gospodarczą i poświęcony temu obszarowi cel strategiczny warto zwrócić uwagę na dwa fakty. Dla blisko 55% mieszkańców Gminy Zawadzkie biorących udział w badaniu ankietowym silna gospodarka to jednoznacznie najważniejszy oczekiwany kierunek rozwoju gminy. Jednocześnie niemal 92% badanych niekorzystnie ocenia możliwość znalezienia tzw. „dobrej” pracy na terenie gminy. Te dwa wyimki z przeprowadzonych badań wskazują na rangę rozwoju gospodarczego. Co ważne, jest ona podzielana również przez środowisko samorządowe.

Poza określonymi powyżej priorytetami należy zwrócić uwagę na najważniejsze okoliczności. Gmina nie posiada na chwilę obecną własnych terenów inwestycyjnych, a te istniejące wymagają uzbrojenia w niezbędną infrastrukturę (szczególnie atrakcyjna wydaje się nieruchomość położona w południowej części Zawadzkiego, tuż przy drodze wojewódzkiej nr 463).

² Priorytety rozwojowe kierunkują zakres interwencji w obrębie każdej ze sfer, jak również tworzą ramy dla poziomu operacyjnego, który wyznaczają kierunki działań. Formułę priorytetów zastosowano dla każdego z trzech wyodrębnionych wymiarów.

Drugim ważnym działaniem dla lokalnej gospodarki powinno być stymulowanie przedsiębiorczości m.in. w oparciu o Gminny Inkubator Przedsiębiorczości, ale również inne inicjatywy związane z inkubowaniem i akceleracją działalności gospodarczych. Optymalnym kierunkiem byłoby rozwinięcie branż wprost związanych z rynkiem IT i branżami pokrewnymi, co byłoby elementem modernizacji lokalnej gospodarki i odwołaniem się do istniejących trendów.

Rozpatrując potrzebę ożywienia gospodarczego, należy również brać pod uwagę prowadzenie działań marketingowych mających zbudować wizerunek gminy jako ośrodka gospodarczego, bazując na jego dziedzictwie przemysłowym, ale również na nowoczesności i otwartości na nowe technologie.

W charakterze uzupełnienia struktury lokalnej gospodarki, ale też jako element dywersyfikujący, znaczenie ma turystyka oparta o zasoby naturalne: Małą Panew oraz atrakcyjne kompleksy leśne. Przyciąganie zainteresowanych aktywną formą wypoczynku wymaga budowania markowych produktów turystycznych na bazie tych już funkcjonujących. W kontekście samorządu lokalnego znaczenie ma tworzenie atrakcyjnych, korzystnych warunków do prowadzenia działalności turystycznej, które pozwoliłyby na poszerzenie dostępnej bazy noclegowej na terenie gminy.

Cel strategiczny 2.**Zrównoważony rozwój środowiska naturalnego i przestrzeni publicznej**

Zrównoważony rozwój środowiska naturalnego i przestrzeni publicznych koncentruje się przede wszystkim na infrastrukturze i ekosystemie, rozumianym jako środowisko naturalne, ze szczególnym uwzględnieniem zasobów gleby, wody i powietrza. Wśród priorytetów rozwojowych znajdują się zatem kwestie związane z adaptacją do zmian klimatu, zwiększaniem dostępności przestrzeni publicznych oraz podnoszeniem ich jakości, a także rozwój infrastruktury publicznej.

W kontekście potrzeb mieszkańców fundamentalne działania to te powiązane z tematyką dróg publicznych i ich standardu (nieco ponad 72% badanych mieszkańców gminy ocenia ich stan jako niezadowolający). Na drugim planie sytuuje się samowystarczalność energetyczna, która była już sygnalizowana na etapie formułowania misji jako ważny element – nie tylko adaptacji miasta i gminy do zmian klimatycznych, ale również prowadzenia efektywnej ekonomicznie i finansowo polityki budżetowej. Ważnym elementem planistycznym celu jest również skuteczne korzystanie z narzędzi, jakie daje planowanie przestrzenne czy też Gminny Program Rewitalizacji. Ze względu na nasilające się zjawisko starzenia się społeczeństwa, ważną kwestią pozostaje dostosowanie przestrzeni publicznych do zmieniających się potrzeb i oczekiwań mieszkańców. Zwiększanie dostępności dla osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami stanowi obecnie wyzwanie w wielu ośrodkach miejskich i wiejskich w kraju.

Cel strategiczny 3.**Profesjonalizowanie i podnoszenie jakości usług kierowanych do mieszkańców gminy**

Ze względu na ogólnorozwojowy charakter *Strategii Rozwoju Gminy Zawadzkie na lata 2023-2030* uwzględniający tematykę społeczną, określone w niej cele i kierunki skupiają się na podnoszeniu jakości życia mieszkańców i uwzględniają ich kluczowe potrzeby i oczekiwania. Z przeprowadzonej diagnozy strategicznej wynika, iż od wielu lat liczba mieszkańców stopniowo maleje (spadek o 7,7% w 2020 roku względem roku 2010). Co więcej, przewiduje się, że liczba ta z biegiem czasu wciąż będzie malała (spadek o 11,2% w 2030 roku względem roku 2020). Poniżej zestawiono priorytety rozwojowe stanowiące podstawę do realizacji działań skupiających się na podniesieniu jakości usług publicznych i wzmacnianiu kapitału społecznego w celu zapobieżeniu dalszemu odpływowi ludności.

Poprawa jakości życia na terenie gminy Zawadzkie powinna zostać podparta działaniami związanymi z rozwojem społeczeństwa obywatelskiego poprzez wzmacnianie integracji i kształtowanie postaw obywatelskich wśród mieszkańców. Działania w tym zakresie mogą być mocno powiązane z polityką senioralną oraz prorodzinną, co stanowi podstawę do budowania silnego, zdrowego i zaangażowanego społeczeństwa. Zdrowie publiczne i pomoc społeczna pełnią w tym obszarze szczególną rolę ze względu na konieczność wsparcia osób w trudnej sytuacji życiowej w celu zapobiegania ich wykluczeniu.

Wśród priorytetów znajdują się działania związane z rozwojem transportu publicznego. Ponad 74% mieszkańców biorących udział w badaniu ankietowym źle ocenia dostępność transportu publicznego oraz jakość skomunikowania gminy z większymi miastami. Kluczowe jest zatem skupienie się na organizacji transportu zgodnie z potrzebami i oczekiwaniami jego użytkowników. Nie mniej ważną kwestią jest rozwój w obszarze edukacji i kultury. Główną instytucją kultury na terenie gminy jest Biblioteka i Kultura w Zawadzkim, która boryka się z problemami organizacyjnymi (niedostateczna baza lokalowa i infrastruktura techniczna, braki kadrowe, słaba promocja). W celu poprawy sytuacji oraz rozwoju jej oferty konieczne jest podjęcie działań modernizacyjnych i promocyjnych. W przypadku pałcówek oświatowych, ich oferta charakteryzuje się niską atrakcyjnością ze względu na brak zajęć pozalekcyjnych czy wyspecjalizowania kształcenia w konkretnym kierunku.

Wśród problemów wskazywanych przez mieszkańców znajduje się także niska dostępność mieszkań na terenie gminy oraz ich stan. Niemal 65% respondentów źle ocenia możliwość wynajmu/zakupu mieszkania, a dane dotyczące mieszkań komunalnych świadczą o ich niskim standardzie. Konieczne jest zatem prowadzenie racjonalnej polityki mieszkaniowej w gminie Zawadzkie, co przyczyni się do wzrostu jakości życia na jej terenie oraz przyciągnięcia nowych mieszkańców i inwestorów.

Poziom operacyjny interwencji

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 3. 2) kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych; zawartego w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 3. 7) obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań; zawartego w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym

W celu urzeczywistnienia misji i wizji gminy Zawadzkie, opracowano model interwencji strategicznej, który stanowi wypadkową działań diagnostycznych i badawczych oraz konsultacyjnych związanych z prowadzeniem procesu partycypacji społecznej.

Charakterystyka i struktura kierunków działań

W schemacie interwencji zaproponowano 3 cele strategiczne odnoszące się do kluczowych obszarów funkcjonowania gminy – sfery gospodarczej, przestrzennej i społecznej. Na ich podstawie opracowano katalog kierunków działań, których realizacja przyczyni się do osiągnięcia założonego w wizji rezultatu.

Wymiar gospodarczy	Cel strategiczny 1.	Podjęcie kompleksowych działań na rzecz ożywienia gospodarczego Gminy Zawadzkie	Kierunek działania 1. Skumulowanie działań na rzecz przyciągnięcia inwestorów zewnętrznych	Kierunek działania 2. Stworzenie odpowiednich warunków dla rozwijania przedsiębiorczości i stymulowania rynku pracy
			Kierunek działania 3. Efektywne wykorzystanie potencjałów turystycznych ze szczególnym uwzględnieniem Małej Panwi	Kierunek działania 4. Prowadzenie zintegrowanego marketingu gospodarczego i turystycznego
Wymiar przestrzenny	Cel strategiczny 2.	Zrównoważony rozwój środowiska naturalnego i przestrzeni publicznej	Kierunek działania 5. Rehabilitacja i rewitalizacji przestrzeni publicznej Gminy Zawadzkie	Kierunek działania 6. Zwiększenie dostępności przestrzeni publicznej i aktywne planowanie przestrzenne
			Kierunek działania 7. Poprawa funkcjonowania ekosystemu środowiska naturalnego i zwiększenie samowystarczalności energetycznej	Kierunek działania 8. Poprawianie standardu infrastruktury sieciowej i kubaturowej Gminy Zawadzkie
Wymiar społeczny	Cel strategiczny 3.	Profesjonalizowanie i podnoszenie jakości usług kierowanych do mieszkańców	Kierunek działania 9. Wysoka jakość kształcenia i opieki w placówkach oświatowych	Kierunek działania 10. Atrakcyjna oferta instytucji kultury
			Kierunek działania 11. Ograniczenie wykluczenia komunikacyjnego mieszkańców gminy Zawadzkie	Kierunek działania 12. Stymulowanie aktywności obywatelskiej mieszkańców
			Kierunek działania 13. Wypracowanie założeń polityki mieszkaniowej Gminy Zawadzkie	Kierunek działania 14. Gmina Zawadzkie przyjazna dla osób starszych
			Kierunek działania 15. Prowadzenie polityki prorodzinnej i prozdrowotnej	

Opis kierunków działań

Każdy z kierunków działań został uszczegółowiony poprzez wskazanie zakresu interwencji oraz rekomendacji. Cele i kierunki działań wynikają z wyzwań zidentyfikowanych na drodze diagnozy strategicznej. Stanowią one spójny system, w ramach którego ich efekty uzupełniają się i wzajemnie wzmacniają.

Kierunki działań zostały sformułowane w taki sposób, aby podejmowane w ich ramach działania prowadziły do osiągnięcia nadrzędnego celu, jakim jest stymulowanie rozwoju gminy Zawadzkie z uwzględnieniem dobrostanu mieszkańców i podnoszenia jakości ich życia. Opracowane kierunki są spójne z założeniami nadrzędnych dokumentów strategicznych, takich jak Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego 2030 i Strategia Rozwoju Subregionu Kędzierzyńsko-Strzeleckiego na lata 2021-2030. Zakłada się, że realizacja poszczególnych działań wpłynie na poprawę kluczowych aspektów funkcjonowania gminy Zawadzkie w obszarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, a tym samym przyczyni się do stymulowania rozwoju regionu. Podnoszenie standardu usług społecznych, jakości infrastruktury, czy środowiska naturalnego wymaga bowiem podejścia terytorialnego, co stanowi podstawę ponadlokalnych strategii rozwoju.

Poszczególne kierunki wpisują się także w plan wsparcia Obszarów Strategicznej Interwencji, do których zgodnie ze *Strategią Rozwoju Województwa Opolskiego „Opolskie 2030”* należy gmina Zawadzkie. Planowane działania są spójne z celami polityki przestrzennej sformułowanymi w odniesieniu do małych miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze.

Kierunek działania 1.	Skumulowanie działań na rzecz przyciągnięcia inwestorów zewnętrznych
<p>Zakres interwencji:</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Uzbrojenie terenów inwestycyjnych w podstawową infrastrukturę sieciową ○ Opracowanie katalogu zachęt dla inwestorów w postaci ulg i zwolnień od podatku ○ Rozwijanie profesjonalnego systemu obsługi inwestora ○ Zapewnienie wsparcia przedsiębiorcom na kluczowych etapach procesu inwestycyjnego i kwestiach proceduralnych ○ Organizacja spotkań i wydarzeń integrujących podmioty biznesowe z urzędami pracy, biurami karier w celu zapewnienia wsparcia rekrutacyjnego ○ Realizacja inwestycji drogowych kluczowych do rozwoju gospodarczego
<p>Rekomendacje</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ KD 1. wraz z przedstawionym powyżej zakresem stanowi obszar strategicznej interwencji kluczowy dla gminy i został

	<p>zdefiniowany w ślad za przepisami art. 10e. 3. 7) Ustawy o samorządzie gminnym.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Kluczowe znaczenie ma podjęcie działań na rzecz komercjalizacji terenu inwestycyjnego położonego w południowej części Zawadzkiego, tuż przy drodze wojewódzkiej nr 463. ○ Działania związane z przygotowaniem terenów inwestycyjnych i inne działania z zakresu polityki przestrzennej należy realizować zgodnie z zapisami obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Zawadzkie.
Kierunek działania 2.	Stworzenie odpowiednich warunków dla rozwijania przedsiębiorczości i stymulowania rynku pracy
Zakres interwencji:	<ul style="list-style-type: none"> ○ Modernizacja i readaptacja nieużytkowanych budynków i lokali na cele związane z biznesem ○ Wspieranie Gminnego Inkubatora Przedsiębiorczości stanowiącego przestrzeń dla rozwoju przedsiębiorstw oraz osób pracujących jako tzw. wolny strzelec ○ Organizacja szkoleń, kursów i warsztatów rozwijających kompetencje uczestników rynku pracy ○ Wspieranie współpracy przedsiębiorstw z jednostkami naukowymi ○ Promocja postawy przedsiębiorczej oraz samozatrudnienia ○ Kreowanie postawy przedsiębiorczej wśród młodzieży szkolnej ○ Wspieranie współpracy szkół z lokalnymi przedsiębiorcami, stopniowego wprowadzania na rynek pracy ○ Współpraca z Centrum Obsługi Inwestora i Eksportera (COIE) działającego w ramach Opolskiego Centrum Rozwoju Gospodarki ○ Wspieranie współpracy przedsiębiorstw w Instytucjami Otoczenia Biznesu ○ Kreowanie pozytywnych relacji oraz dialogu między organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami i samorządem – budowanie partnerstw lokalnych ○ Rozwijanie szkolnictwa zawodowego związanego z branżą IT, organizacja kursów i warsztatów informatycznych
Rekomendacje	<ul style="list-style-type: none"> ○ Bazując na Gminnym Inkubatorze Przedsiębiorczości należy stymulować powstawanie innowacyjnych podmiotów gospodarczych oraz zapewnić warunki lokalowe do coworkingu oraz inkubacji czy akceleracji na terenie gminy. ○ Ważnym aspektem jest aktywna współpraca z innymi gminami w ramach Związku Gmin Śląska Opolskiego poprzez wspólną realizację przedsięwzięć gospodarczych oraz organizację wymiany doświadczeń między członkami Związku.

Kierunek działania 3.	Efektywne wykorzystanie potencjałów turystycznych ze szczególnym uwzględnieniem Małej Panwi
<p>Zakres interwencji:</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Uregulowanie ruchu na Małej Panwi i przystosowanie rzeki do wykorzystania jej pod sport i turystykę wodną ○ Wyznaczanie i znakowanie szlaków turystycznych pieszych i rowerowych ○ Zagospodarowanie terenów leśnych i wyposażenie ich w elementy małej architektury ○ Wspieranie rozwoju zaplecza kulturalnego na potrzeby lokalnych mieszkańców i turystów ○ Wspieranie istniejących i powstających gospodarstw agroturystycznych ○ Budowanie zestawu produktów lokalnych ○ Wspieranie rozwoju bazy noclegowej i gastronomicznej na terenie gminy ○ Podnoszenie kwalifikacji mieszkańców oraz pracowników samorządowych w zakresie profesjonalnej obsługi ruchu turystycznego oraz promocji regionu ○ Zbudowanie zróżnicowanej oferty turystycznej w zakresie aktywnego wypoczynku i spędzania wolnego czasu o każdej porze roku ○ Rozwój oferty turystycznej opartej na potencjale dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego ○ Inicjowanie i wspieranie współpracy podmiotów z branży turystycznej i okołoturystycznej
<p>Rekomendacje</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Turystyczny potencjał gminy Zawadzkie, przede wszystkim Małej Panwi wymaga przekształcenia w markowy produkt turystyczny. Jego integralną częścią powinna być aplikacja internetowa oraz interaktywne komunikowanie się z użytkownikiem. ○ Działania związane z rozwojem bazy turystycznej i zagospodarowaniem terenów i inne działania z zakresu polityki przestrzennej należy realizować zgodnie z zapisami obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zawadzkie. ○ Zagospodarowanie turystyczne terenów zielonych musi odbywać się z poszanowaniem przyrody i z odpowiednią dbałością o jej ochronę. Wszelkie podejmowane działania muszą być zgodne z ustaleniami dotyczącymi Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasy Stobrawsko-Turawskie i Specjalnego Obszaru Ochrony Dolina Małej Panwi oraz dostosowane do zakazów właściwych dla danego obszaru chronionego krajobrazu lub jego części, wynikających z potrzeb jego ochrony.

Kierunek działania 4.	Prowadzenie zintegrowanego marketingu gospodarczego i turystycznego
Zakres interwencji:	<ul style="list-style-type: none"> ○ Opracowanie katalogu konkurencyjnych produktów turystycznych i lokalnych produktów ○ Opracowanie i udostępnianie materiałów promocyjnych zawierających informacje na temat niezbędnych dokumentów do przeprowadzenia procesu inwestycyjnego, pomocy publicznej i finansowania inwestycji ○ Opracowanie i udostępnianie materiałów promocyjnych pod względem turystycznym w formie tradycyjnej (m.in. wydawnictwa promocyjne, foldery, mapy, przewodniki) i elektronicznej (aplikacja mobilna, działalność w mediach społecznościowych) ○ Prowadzenie stałych działań promocyjnych - utrzymywanie kontaktów zewnętrznych z mediami, biurami turystycznymi, centrami informacji turystycznej ○ Włączenie lokalnego produktu w pakiet działań promocyjnych ○ Promocja gminy jako ośrodka turystyki całorocznej ○ Inicjowanie i współpraca przy prowadzeniu badań marketingowych i monitorujących rozwój turystyki w gminie i regionie ○ Uczestnictwo gminy w targach turystycznych o zasięgu regionalnym, krajowym i międzynarodowym ○ Stworzenie aplikacji internetowej prezentującej ofertę turystyczną oraz umożliwiającej sprawną komunikację z użytkownikiem ○ Kształtowanie pozytywnego wizerunku gminy ○ Bieżąca aktualizacja strony internetowej i jej uzupełnienie o materiały promocyjne ○ Budowa systemu zintegrowanej informacji turystycznej wraz z instalacją informatorów turystycznych w przestrzeniach publicznych
Rekomendacje	<ul style="list-style-type: none"> ○ Promocja powinna mieć celowany/targetowany charakter, koncentrujący się na potencjalnych inwestorach, innowatorach oraz turystach aktywnych.
Kierunek działania 5.	Rehabilitacja i rewitalizacja przestrzeni publicznej Gminy Zawadzkie
Zakres interwencji:	<ul style="list-style-type: none"> ○ Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zawadzkie ○ Wdrażanie działań rewitalizacyjnych na obszarze rewitalizacji zgodnie z ustaleniami Gminnego Programu Rewitalizacji ○ Prowadzenie niezależnych działań rewitalizacyjnych o charakterze punktowym na całym obszarze gminy

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Prowadzenie działań uzupełniających interwencję rewitalizacyjną, w tym m.in. o budowę obiektów takich jak hala sportowa i basen miejski ○ Poprawienie standardu i dostępności przestrzeni publicznych ○ Wzmacnianie jakości istniejących terenów zielonych i parkowych
Rekomendacje	<ul style="list-style-type: none"> ○ KD 5. wraz z przedstawionym powyżej zakresem stanowi obszar strategicznej interwencji kluczowy dla gminy i został zdefiniowany w ślad za przepisami art. 10e. 3. 7) Ustawy o samorządzie gminnym. ○ Należy potraktować możliwość skorzystania z narzędzi rewitalizacyjnych jako szansę na rozwiązanie problemów przestrzennych, technicznych, funkcjonalnych ale co równie ważne społecznych, które determinują samą koncepcją rewitalizacji. ○ Działania rewitalizacyjne i związane zagospodarowaniem rekreacyjnym oraz inne działania z zakresu polityki przestrzennej należy realizować zgodnie z zapisami obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zawadzkie.
Kierunek działania 6.	Zwiększenie dostępności przestrzeni publicznej i aktywne planowanie przestrzenne
Zakres interwencji:	<ul style="list-style-type: none"> ○ Eliminacja barier architektonicznych w przestrzeni publicznej, utrudniających funkcjonowanie osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych ○ Zwiększenie poziomu dostępności obiektów użyteczności publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami ○ Działania wspierające estetyzację i wzrost atrakcyjności przestrzeni publicznych ○ Opracowanie i przyjęcie Uchwały Krajobrazowej ○ Realizacja prac konserwatorskich i modernizacyjnych obiektów zabytkowych ○ Wykorzystywanie narzędzi polityki przestrzennej takich jak park kulturowy jako formy ochrony krajobrazu ○ Ograniczanie konfliktów przestrzennych ○ Działania na rzecz ograniczenia niekorzystnych skutków związanych ze zjawiskiem suburbanizacji
Rekomendacje	<ul style="list-style-type: none"> ○ Ważnym elementem jest zwiększanie poziomu dostępności do przestrzeni publicznych, co ma kluczowe znaczenie w perspektywie starzenia się społeczności lokalnej. ○ Działania z zakresu polityki przestrzennej należy realizować zgodnie z zapisami obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zawadzkie.

Kierunek działania 7.	Poprawa funkcjonowania ekosystemu środowiska naturalnego i zwiększenie samowystarczalności energetycznej
<p>Zakres interwencji:</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Opracowanie koncepcyjnego studium wykonalności dla farmy fotowoltaicznej oraz jego realizacja ○ Wykorzystanie potencjału rzeki Mała Panew na rzecz zwiększenia samowystarczalności energetycznej gminy ○ Zwiększenie efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej ○ Działania na rzecz poprawy jakości powietrza ○ Wspieranie wymiany nieefektywnych źródeł ciepła ○ Realizacji działań zmierzających do zapobiegania i dostosowywania do zmian klimatu ○ Wsparcie procesu wdrażania OZE w gospodarstwach indywidualnych oraz obiektach użyteczności publicznej ○ Projektowanie i zakładanie tzw. „kwietnych łąk” jako elementu wzbogacającego bioróżnorodność – ograniczenie szkodliwych monokultur przyrodniczych, wspieranie zapylaczy i innych pożytecznych organizmów ○ Działania na rzecz naturalnej małej retencji wodnej i promowanie retencjonowania wody ○ Bieżące utrzymywanie drożności przydrożnych rowów i przepustów ○ Wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne oraz wymiana opraw na LED ○ Prowadzenie działań informacyjnych, szkoleniowych i edukacyjnych z zakresu kryzysu klimatycznego jego skutków i oddziaływania, w tym edukacji ekologicznej, oszczędzania zasobów wodnych i segregacji odpadów ○ Ochrona przyrody oraz bioróżnorodności ○ Rozwój systemu gospodarki odpadami ○ Uruchomienie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych i jego rozwój ○ Rozwój gospodarki wodno-ściekowej ○ Opracowanie Gminnego Programu Ochrony Powietrza
<p>Rekomendacje</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ KD 7. wraz z przedstawionym powyżej zakresem stanowi obszar strategicznej interwencji kluczowy dla gminy i został zdefiniowany w ślad za przepisami art. 10e. 3. 7) Ustawy o samorządzie gminnym. ○ Powinien zostać opracowany masterplan związany z wdrażaniem konkretnych inicjatyw takich jak farma fotowoltaiczna. ○ Ważny aspektem jest również dbałość o jakość powietrza. ○ Działania powinny być realizowane zgodnie z „Załoženiami do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Zawadzkie” oraz „Programem ochrony środowiska dla gminy Zawadzkie na lata 2019-2022 z perspektywą na lata 2023-2026”.

Kierunek działania 8.	Poprawianie standardu infrastruktury sieciowej i kubaturowej Gminy Zawadzkie
<p>Zakres interwencji:</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Budowy, modernizacje, przebudowy i rozbudowy sieci dróg gminnych ○ Współpraca w zakresie poprawy jakości sieci dróg pozostających poza kompetencjami samorządu gminnego ○ Realizacja działań na rzecz rozbudowy i modernizacji ciągów pieszo-rowerowych ○ Stworzenie spójnej, bezpiecznej i atrakcyjnej sieci dróg rowerowych również w kontekście zwiększania atrakcyjności turystycznej obszaru ○ Modernizacja, przebudowa i nadanie nowych funkcji nieużytkowanym budynkom i lokalom ○ Rozwijanie wydajnej i zrównoważonej gospodarki wodno-ściekowej poprzez rozbudowę i modernizację sieci kanalizacyjnej oraz urządzeń wodno-kanalizacyjnych ○ Poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego poprzez rozwój systemu zarządzania prędkością (np. automatyczny pomiar prędkości), wprowadzenie elementów bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz prowadzenie działalności edukacyjno-profilaktycznej z zakresu bezpieczeństwa na drodze ○ Zwiększenie dostępności miejsc parkingowych, ze szczególnym uwzględnieniem terenów przy szkołach i innych obiektach użytku publicznego
<p>Rekomendacje</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Nadrzędnym celem jest systematyczna poprawa jakości całości infrastruktury publicznej identyfikowanej na terenie gminy Zawadzkie. ○ Warto podjąć działania zmierzające do aktywnego lobbowania na rzecz stworzenie obwodnicy miasta i połączenia miasta z drogami o znaczeniu ponadlokalnym. ○ KD 8. wraz z przedstawionym powyżej zakresem stanowi obszar strategicznej interwencji kluczowy dla gminy i został zdefiniowany w ślad za przepisami art. 10e. 3. 7) Ustawy o samorządzie gminnym. ○ Działania związane z rozwojem sieci drogowej i inne działania z zakresu polityki przestrzennej należy realizować zgodnie z zapisami obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zawadzkie. ○ Działania związane z modernizacją i przebudową budynków i lokali na cele mieszkalne należy realizować zgodnie z planem zawartym w „Wieloletnim programie gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Zawadzkie na lata 2021-2025”.

Kierunek działania 9.	Wysoka jakość kształcenia i opieki w placówkach oświatowych
Zakres interwencji:	<ul style="list-style-type: none"> ○ Podejmowanie aktywnych działań na rzecz zwiększenia atrakcyjności i podniesienia jakości kształcenia zawodowego i średniego ○ Modernizacja i doposażenie placówek przedszkolnych ○ Podnoszenie poziomu nauczania w placówkach oświatowych ○ Organizacja zajęć pozalekcyjnych – wyrównawczych i rozwijających zainteresowania ○ Zwiększanie atrakcyjności nauczania poprzez doposażenie szkół w multimedialne pomoce naukowe ○ Wzmacnianie kompetencji kadr nauczycielskich, w szczególności w zakresie kompetencji cyfrowych ○ Dywersyfikacja i specjalizacja kierunków kształcenia w szkołach i poszczególnych klasach – kierunki sportowe, językowe, itp. ○ Wydłużenie godzin otwarcia żłobków i przedszkoli ○ Inwestycje w rozwój pracowni dydaktycznych
Rekomendacje	<ul style="list-style-type: none"> ○ Kluczowe jest utrzymanie wysokiego wskaźnika skolaryzacji lokalnym szkół podstawowych i podnoszenie jakości kształcenia. ○ Ważnym aspektem jest rozwój oferty szkolnictwa zawodowego i średniego. ○ Zaleca się wyspecjalizowanie szkół lub poszczególnych klas w celu umożliwienia rozwoju dzieci według indywidualnych potrzeb, a tym samym podniesienia atrakcyjności oferty placówek oświatowych.
Kierunek działania 10.	Atrakcyjna oferta instytucji kultury
Zakres interwencji:	<ul style="list-style-type: none"> ○ Budowa i udostępnienie domu kultury ○ Remontowanie i rozbudowywanie budynków bibliotek publicznych ○ Efektywne pozyskiwanie środków pozabudżetowych na rozwój infrastruktury, wyposażenie, organizację wydarzeń kulturalnych ○ Zwiększenie zasobów bibliotek publicznych (nowości wydawnicze, zbiory multimedialne, czasopisma) ○ Modernizacja i reaktywacja Kinoteatru ○ Rozszerzanie oferty instytucji kultury zgodnie z potrzebami i oczekiwaniami mieszkańców ○ Upowszechnianie wolontariatu przy organizacji wydarzeń kulturalnych ○ Stworzenie przestrzeni dla działalności artystycznej i kulturalnej

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Wspieranie działań na rzecz dziedzictwa kulturowego i uczestnictwa w kulturze ○ Opracowanie kalendarza imprez i wydarzeń kulturalnych oraz rozrywkowych ○ Rozwój sekcji artystycznych dla dzieci i młodzieży ○ Wsparcie organizacji pozarządowych mających na celu promocję i upowszechnianie kultury ○ Promocja Biblioteki i Kultury w Zawadzkim i jej oferty ○ Promocja czytelnictwa ○ Organizacja warsztatów, wykładów, paneli dyskusyjnych i spotkań autorskich ○ Bieżąca aktualizacja „Programu Rozwoju Kultury w Gminie Zawadzkie na lata 2021 – 2026” ○ Budowanie tożsamości kulturalnej i ochrony dziedzictwa kulturowego
Rekomendacje	<ul style="list-style-type: none"> – Kluczowym działaniem w zakresie rozwoju oferty kulturalnej jest wsparcie BiK (Biblioteka i Kultura) w Zawadzkim jako jedynej instytucji kultury na terenie gminy. – Ważnym aspektem rozwoju oferty kulturalnej jest również zapewnienie jej dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. ○ Działania związane z rozwojem oferty kulturalnej w gminie należy realizować zgodnie z założeniami „Programu Rozwoju Kultury w Gminie Zawadzkie na lata 2021 – 2026”.
Kierunek działania 11.	Ograniczenie wykluczenia komunikacyjnego mieszkańców gminy Zawadzkie
Zakres interwencji:	<ul style="list-style-type: none"> ○ Działania na rzecz zwiększonej dostępności do transportu zbiorowego i skomunikowania gminy i jej miejscowości z większymi ośrodkami miejskimi ○ Zapewnienie sprawnych połączeń kolejowych i drogowych z województwem śląskim ○ Współpraca z przewoźnikami w celu dostosowania oferty transportowej do potrzeb mieszkańców (częstotliwość kursowania, przebieg tras, itp.) ○ Rozwój komunikacji wewnętrznej ○ Rozbudowa i modernizacja ścieżek piezo-rowerowych ○ Poprawa utrzymania infrastruktury chodnikowej i ciągów pieszo-jezdných ○ Podejmowanie działań zmierzających do przywrócenia połączenia kolejowego z Tarnowskimi Górami
Rekomendacje	<ul style="list-style-type: none"> ○ Działania z zakresu polityki przestrzennej należy realizować zgodnie z zapisami obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zawadzkie. ○ Kluczowe jest zapewnienie rozwoju sieci transportowej zgodnie z potrzebami i oczekiwaniami mieszkańców.

Kierunek działania 12.	Stymulowanie aktywności obywatelskiej mieszkańców
Zakres interwencji:	<ul style="list-style-type: none"> ○ Stworzenie wiejskich centrów kultury ○ Zapewnienie sprawności administracyjnej samorządu ○ Wzmocnienie integracji i poczucia tożsamości lokalnej ○ Prowadzenie działań integrujących mieszkańców z ludnością napływową ○ Przebudowa i wyposażenie wiejskich i integracyjnych świetlic ○ Rozwój wolontariatu i angażowanie mieszkańców w działania na rzecz wspólnoty ○ Ochrona i wzmacnianie dziedzictwa niematerialnego ○ Budowa tożsamości lokalnej wśród najmłodszych mieszkańców ○ Zwiększenie dostępności do różnych form aktywności ○ Pobudzanie aktywności z uwzględnieniem działań międzypokoleniowych angażujących całe rodziny ○ Wzmocnienie dialogu samorządu z mieszkańcami ○ Kształtowanie w uczniach postaw prospołecznych (z przygotowaniem do życia w rodzinie i społeczeństwie)
Rekomendacje	<ul style="list-style-type: none"> ○ W kontekście wzmacniania integracji społecznej ważne jest zacieśnianie współpracy w ramach LGD Kraina Dinozaurów oraz ze stowarzyszeniami i organizacjami pozarządowymi.
Kierunek działania 13.	Wypracowanie założeń polityki mieszkaniowej Gminy Zawadzkie
Zakres interwencji:	<ul style="list-style-type: none"> ○ Opracowanie kompleksowej polityki mieszkaniowej ○ Działania na rzecz rozwijania budownictwa społecznego, w tym poprzez społeczną inicjatywę mieszkaniową (SIM) ○ Modernizacja i readaptacja nieużytkowanych budynków i lokali na cele mieszkaniowe ○ Wyodrębnianie z zasobu mieszkaniowego gminy lokali służących celom pomocy społecznej (mieszkania socjalne i chronione) ○ Modernizacja istniejących mieszkań komunalnych i socjalnych i poprawa ich standardu ○ Likwidacja niesamodzielnych lokali (np. poprzez łączenie bardzo małych lokali sąsiadujących ze sobą) ○ Uzbrajanie terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe w podstawową infrastrukturę sieciową ○ Stopniowe przekwalifikowywanie lokali na najem socjalny w budynkach w pełni komunalnych ○ Wprowadzenie ułatwień w zakresie obsługi procesu inwestycji mieszkaniowych, w tym procedur administracyjnych przyjaznych dla mieszkańców

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Zbywanie nieużytkowanych nieruchomości stanowiących zasób gminy na cele komercyjne ○ Prowadzenie aktywnej polityki przestrzennej ○ Konsekwentna realizacja „Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Zawadzkie na lata 2021-2025”
Rekomendacje	<ul style="list-style-type: none"> – Należy potraktować politykę mieszkaniową jako integralny element walki z procesem depopulacji. – Istniejący zasób komunalny należy przetransformować na komercyjny, przy jednoczesnym zabezpieczeniu odpowiedniej liczby lokali socjalnych i chronionych. – Kluczowe jest prowadzenie racjonalnej gospodarki mieszkaniowej zgodnie z założeniami „Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Zawadzkie na lata 2021-2025”. ○ Działania związane z przygotowywaniem terenów pod budownictwo oraz inne działania z zakresu polityki przestrzennej należy realizować zgodnie z zapisami obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zawadzkie.
Kierunek działania 14.	Gmina Zawadzkie przyjazna dla osób starszych
Zakres interwencji:	<ul style="list-style-type: none"> ○ Prowadzenie skoordynowanej polityki senioralnej ○ Rozwijanie silvereconomy jako elementu dbania o dobrostan seniorów ○ Wzmocnienie instytucji oferujących wsparcie seniorów przede wszystkim w kontekście samotnych osób starszych ○ Deinstytucjonalizacja wsparcia kierowanego do seniorów poprzez m.in. świadczenie usług opiekuńczych ○ Prowadzenie warsztatów edukacyjnych, konsultacji senioralnych i innych działań aktywizujących środowisko seniorów ○ Aktywne stymulowanie współpracy pomiędzy działającymi organizacjami zrzeszającymi seniorów ○ Podjęcie działań na rzecz opracowania koncepcji, a następnie stworzenia dziennego domu opieki ○ Podejmowanie działań na rzecz kreowania Gminy Zawadzkie jako miejsca przyjaznego seniorom poprzez dostosowanie zorganizowanego transportu zbiorowego i indywidualnego do potrzeb, czy też usług opieki zdrowotnej
Rekomendacje	<ul style="list-style-type: none"> ○ Kluczowe jest kreowanie gminy Zawadzkie jako miejsca przyjaznego dla seniorów, zapewniającego pełen pakiet wsparcia uwzględniającego zróżnicowanie potrzeb seniorów w różnym wieku i w zależności od poziomu aktywności. ○ Działania poświęcone seniorom powinny być skorelowane z zapisami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Zawadzkie.

Kierunek działania 15.	Prowadzenie polityki prorodzinnej i prozdrowotnej
Zakres interwencji:	<ul style="list-style-type: none"> ○ Budowanie spójnej i kompleksowej polityki społecznej ○ Rozwijanie systemu usług opiekuńczych ○ Udzielanie pomocy rodzinom w celu poprawy ich sytuacji życiowej oraz rozwiązywania problemów socjalnych, psychologicznych i wychowawczych ○ Prowadzenie działań z zakresu profilaktyki zdrowia ○ Promocja zdrowego stylu i trybu życia ○ Rozwój budownictwa komunalnego ○ Tworzenie warunków sprzyjających integracji międzypokoleniowej, w tym utrwalanie postawy szacunku i odpowiedzialności za osoby starsze ○ Poprawa dostępności do podstawowych i specjalistycznych usług medycznych na terenie gminy ○ Tworzenie warunków do godzenia obowiązków wobec rodziny z indywidualnymi aspiracjami jej członków ○ Rozwój opieki żłobkowej i przedszkolnej ○ Animowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, zwłaszcza w okresie wakacyjnym ○ Kontynuacja realizacji programów takich jak „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” i „Opieka Wytchnieniowa” ○ Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie ○ Kontynuacja realizacji gminnych Programów wsparcia rodziny i seniora oraz ich bieżąca aktualizacja (m.in. Program „Duża Rodzina 4+”, Program „Senior 65+”, Opolska Karta Rodziny i Seniora) ○ Działania w zakresie poprawy bezpieczeństwa dzieci i młodzieży oraz przeciwdziałanie patologiom
Rekomendacje	<ul style="list-style-type: none"> – Działania należy realizować zgodnie z zapisami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Zawadzkie. ○ Jako głównego realizatora działań w ramach polityki społecznej należy wskazać Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawadzkim.

Rezultaty planowanych działań

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 1. 3) oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia zawartego w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Poniżej zaprezentowano wybór wskaźników, których celem jest monitorowanie stopnia osiągnięcia założonych celów rozwojowych. Zostały one opracowane w odniesieniu do poszczególnych kierunków działań, dzięki czemu możliwa będzie weryfikacja stopnia ich realizacji. Poza poniższym mechanizmem zawartość strategii będzie podlegała monitoringowi (produktowemu) i ewaluacji. Rekomenduje się dokonywanie pomiarów wskaźników corocznie zgodnie z zapisami podrozdziału *Monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii*.

Kierunek działania	Nazwa działania	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika (2022) ³	Oczekiwana tendencja do 2030 roku	Źródło danych
KD 1.	Skumulowanie działań na rzecz przyciągnięcia inwestorów zewnętrznych	Powierzchnia/liczba uzbrojonych terenów inwestycyjnych	0	wzrost	Urząd Miasta i Gminy Zawadzkie
KD 2.	Stworzenie odpowiednich warunków dla rozwijania przedsiębiorczości i stymulowania rynku pracy	Liczba zorganizowanych szkoleń, kursów i warsztatów rozwijających kompetencje zawodowe	0	wzrost	Urząd Miasta i Gminy Zawadzkie
KD 3.	Efektywne wykorzystanie potencjałów turystycznych ze szczególnym uwzględnieniem Małej Panwi	Liczba nowych szlaków pieszych i rowerowych	0	wzrost	Urząd Miasta i Gminy Zawadzkie
KD 4.	Prowadzenie zintegrowanego marketingu gospodarczego i turystycznego	Liczba funkcjonujących produktów turystycznych	0	wzrost	Urząd Miasta i Gminy Zawadzkie
KD 5.	Rehabilitacja i rewitalizacji przestrzeni publicznej Gminy Zawadzkie	Powierzchnia zrewitalizowanych terenów	0	wzrost	Urząd Miasta i Gminy Zawadzkie
KD 6.	Zwiększenie dostępności przestrzeni publicznej i aktywne planowanie przestrzenne	Liczba obiektów użyteczności publicznej dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	0	wzrost	Urząd Miasta i Gminy Zawadzkie

³ Wskaźniki przyjmują wartość 0 ze względu na fakt, iż rok 2022 jest traktowany jako rok bazowy i od tego roku monitorowana jest wartość wskaźnika. Monitoringowi będzie podlegała tendencja zmian w poszczególnych obszarach wynikająca z wdrażanych w ramach *Strategii Rozwoju Gminy Zawadzkie na lata 2023-2030* przedsięwzięć.

Kierunek działania	Nazwa działania	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika (2022) ³	Oczekiwana tendencja do 2030 roku	Źródło danych
KD 7.	Poprawa funkcjonowania ekosystemu środowiska naturalnego i zwiększenie samowystarczalności energetycznej	Ilość energii wytworzonej z wykorzystaniem OZE	0	wzrost	Urząd Miasta i Gminy Zawadzkie
KD 8.	Poprawianie standardu infrastruktury sieciowej i kubaturowej Gminy Zawadzkie	Długość zmodernizowanych / przebudowanych/ rozbudowanych odcinków infrastruktury drogowej	0	wzrost	Urząd Miasta i Gminy Zawadzkie
KD 9.	Wysoka jakość kształcenia i opieki w placówkach oświatowych	Liczba zmodernizowanych/doposażonych placówek oświatowych	0	wzrost	Urząd Miasta i Gminy Zawadzkie
KD 10.	Atrakcyjna oferta instytucji kultury	Liczba uczestników imprez	0	wzrost	BDL GUS
KD 11.	Ograniczenie wykluczenia komunikacyjnego mieszkańców gminy Zawadzkie	Liczba czynnych połączeń z większymi ośrodkami miejskimi	0	wzrost	Urząd Miasta i Gminy Zawadzkie
KD 12.	Stymulowanie aktywności obywatelskiej mieszkańców	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców	0	wzrost	BDL GUS
KD 13.	Wypracowanie założeń polityki mieszkaniowej Gminy Zawadzkie	Liczba zmodernizowanych lokali mieszkalnych	0	wzrost	Urząd Miasta i Gminy Zawadzkie
KD 14.	Gmina Zawadzkie przyjazna dla osób starszych	Liczba zrealizowanych projektów ukierunkowanych na osoby starsze	0	wzrost	Urząd Miasta i Gminy Zawadzkie
KD 15.	Prowadzenie polityki prorodzinnej i prozdrowotnej	Liczba wdrożonych projektów społecznych	0	wzrost	Urząd Miasta i Gminy Zawadzkie

Część wdrożeniowa

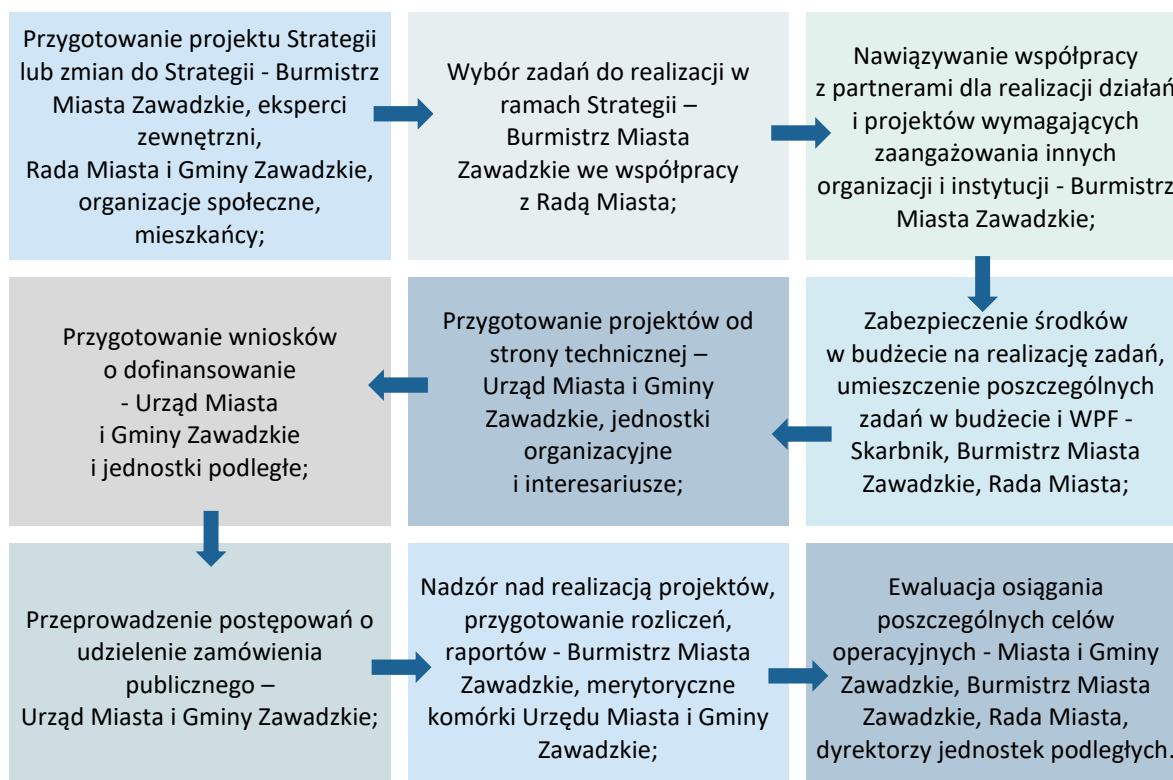
System realizacji strategii

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 1. 8) określającego, iż strategia rozwoju gminy zawiera *system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372).*

System zarządzania strategią składa się z trzech podstawowych elementów, takich jak formułowanie i aktualizowanie strategii, jej wdrażanie oraz monitoring i ewaluacja jej rezultatów. Jego rolą jest zatem zapewnienie skuteczności wdrożenia założeń strategii i osiągnięcia wymiernych efektów realizowanych działań.

Realizacja procesów wchodzących w skład systemu zarządzania strategią wymaga zaangażowania podmiotów i jednostek o różnych kompetencjach. Ze względu na różniący je zakres odpowiedzialności, konieczne jest określenie podziału zaplanowanych w strategii działań. Zapewni to ciągłość prowadzonych prac i maksymalizację ich efektywności.

Poniżej przedstawiono poszczególne etapy wdrażania strategii rozwoju gminy wraz z określeniem podmiotów odpowiedzialnych i uczestniczących w ich realizacji.

Za realizację zadań zawartych w strategii odpowiedzialny jest przede wszystkim Urząd Gminy i gminne jednostki, a także społeczność lokalna i podmioty działające na terenie gminy. Poszczególne prace zaplanowane w ramach wdrożenia strategii zostaną zatem podjęte przez przedstawicieli sektora publicznego, biznesowego i społecznego, a więc m.in. przedsiębiorców, organizacje otoczenia biznesu czy organizacje samorządowe.

Skuteczność realizacji poszczególnych działań będzie zależała od poziomu ich organizacji oraz od stopnia zaangażowania odpowiednich podmiotów. Niezwykle ważną kwestią jest ścisła współpraca między odpowiednimi jednostkami przy równorzędnym traktowaniu ich reprezentantów. Jedną z głównych zasad prowadzenia wspólnych działań jest także zapewnienie ich otwartości na przedstawicieli różnych środowisk.

Podmiotem odpowiedzialnym za koordynację systemu wdrożenia jest Burmistrz Miasta Zawadzkie.

Monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii

Sprawne wdrożenie założeń strategii i osiągnięcie zaplanowanych rezultatów możliwe jest wyłącznie dzięki bieżącemu monitoringowi i ewaluacji realizowanych działań. Niezbędne jest badanie postępów poszczególnych prac i analiza ich efektów, a także aktualizacja podejmowanych zadań.

Celem prowadzenia monitoringu prac jest zapewnienie ich ciągłości i zapobieganie nieprawidłowościom występującym na drodze ich realizacji. Dzięki bieżącemu monitoringowi możliwe jest odpowiednio wczesne wykrywanie ewentualnych problemów i modyfikacja planowanych działań zgodnie z aktualną sytuacją, co wpływa na efektywność wdrażania poszczególnych etapów strategii. Podstawowym celem monitoringu jest zatem zwiększenie wydajności podejmowanych działań, co bezpośrednio przyczynia się do zapewnienia realizacji celów przyjętych w Strategii. Monitoringowi podlegają wskaźniki zdefiniowane dla poszczególnych kierunków działań podejmowanych w ramach realizacji założeń strategii. Bieżący monitoring będzie przeprowadzany przez cały okres obowiązywania strategii, co najmniej raz w roku, a jego wynikiem będą sprawozdania dotyczące poziomu realizacji poszczególnych zadań. Burmistrz Miasta, jako osoba odpowiedzialna za wdrażanie strategii, powinien złożyć sprawozdanie Radzie Miasta, która przyjmie je lub odrzuci na drodze uchwały.

Ważną kwestią jest także zaplanowanie ewaluacji strategii. Dzięki temu mechanizmowi możliwe jest zapewnienie osiągnięcia celów zaplanowanych w strategii. Rekomendowanym terminem przeprowadzenia ewaluacji jest rok 2030 (ewaluacja ex-post). Wynikiem ewaluacji będzie szczegółowe sprawozdanie obejmujące podsumowanie wyników monitoringu i ocenę poziomu realizacji

poszczególnych celów. Zostanie ono przedstawione Radzie Miasta i uzupełnione o rekomendacje elementów podlegających aktualizacji i uzupełnieniom.

Aktualizacja dokumentu

Aktualizacje Strategii Rozwoju będą dokonywane na drodze uchwał Rady Miasta na wniosek Burmistrza Miasta po wydaniu stosownej opinii przez komisję (komisje) odpowiednią dla danego typu zadania.

Ocena stopnia realizacji założeń strategii zostanie sporządzona na podstawie danych zawartych w raportach ewaluacyjnych, co będzie miało miejsce w latach 2026 i 2030. Na jej podstawie zostaną sformułowane rekomendacje w zakresie aktualizacji zapisów *Strategii Rozwoju Gminy Zawadzkie na lata 2023-2030* i ewentualnych zmian w realizacji zaplanowanych działań.

Decyzja o aktualizacji dokumentu dokonywana będzie przez Burmistrza Miasta Zawadzkie we współpracy z właściwymi komórkami organizacyjnymi Urzędu Miasta, które przedstawiają ją do przyjęcia Radzie Miasta.

Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Ze względu na ramowy, interdyscyplinarny charakter *Strategii Rozwoju Gminy Zawadzkie na lata 2023-2030*, stanowi ona podstawę do opracowania dokumentów wykonawczych takich jak polityki, programy, plany czy projekty. Ważne jest, aby dokumenty te były formułowane według następujących zasad:

Dokumenty powinny być sformułowane w możliwie przejrzystym języku, zrozumiałym dla osób niebędących specjalistami w danej dziedzinie.

Każdy dokument należy poddać konsultacjom zgodnie z regulacjami wewnętrznymi.

Przygotowanie dokumentu wykonawczego powinno zakończyć się w ciągu 12 miesięcy od jego zainicjowania.

W każdym dokumencie wykonawczym powinno znaleźć się co najmniej odniesienie do konkretnego celu strategicznego i kierunku działań niniejszej strategii.

Każdy dokument wykonawczy musi posiadać przypisaną komórkę organizacyjną jako wiodącą, odpowiadającą za całościową realizację oraz jej skutki.

Finansowanie strategii

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 1. 9) określającego, iż strategia rozwoju gminy zawiera *ramy finansowe i źródła finansowania zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372)*.

W celu skutecznej realizacji działań zaplanowanych w *Strategii Rozwoju Gminy Zawadzkie na lata 2023-2030* i urzeczywistnienia zdefiniowanej w niej wizji, samorząd będzie poszukiwał wszelkich dostępnych źródeł finansowania poszczególnych zadań. Zasadnicze znaczenie dla sfinansowania Strategii mają przede wszystkim:

środki własne gminy	środki z budżetu państwa	środki z budżetu województwa opolskiego
Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027	Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko	Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki
Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027	Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy	inne środki publiczne

Ważnym elementem finansowania interwencji rozwojowych będą również środki prywatne, które mogą zostać wykorzystane do współfinansowania projektów realizowanych w ramach programów operacyjnych lub formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

Ewaluacja ex-ante

Rozdział odnosi się do art. 10a ust. 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U.2021.1057 t.j.), zgodnie z którym Podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju przeprowadza uprzednią ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii rozwoju - przed jej przyjęciem.

Zgodnie z zapisami ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, wdrażanie założeń strategii musi być poprzedzone przeprowadzeniem ewaluacji (ewaluacja ex-ante). Tego rodzaju analiza pełni ważną rolę w systemie zarządzania strategią i umożliwia dokonanie usprawnień oraz zmian w założeniach i treści dokumentu.

Uprzednia ewaluacja pozwala określić czy planowane przedsięwzięcie jest wykonalne i czy jego realizacja przyniesie wymierne efekty. Dzięki szczegółowej analizie zapisów strategii możliwe jest dokonanie oceny czy jej cele zostały poprawnie sformułowane oraz czy zaplanowane działania są spójne i trafne w zakresie zidentyfikowanych problemów i potrzeb. Ponadto, ewaluacja ex-ante pozwala na identyfikację potencjalnych barier i trudności, które mogą wpłynąć na powodzenie projektu.

Ewaluacja ex-ante musi uwzględniać treść całego dokumentu w celu określenia jego kompletności i spójności. Na drodze analizy części planistycznej i operacyjnej oceniana jest bowiem logika i konsekwencja planowanych działań oraz ich komplementarność w odniesieniu do głównych celów strategicznych. Co więcej, w ewaluacji należy uwzględnić nie tylko komplementarność wewnętrzną dokumentu, ale także jego spójność z nadrzędnymi lub równorzędnymi dokumentami strategicznymi.

Ponadto, w ramach ewaluacji ex-ante określa się ich trafność i stosowność w relacji ze zidentyfikowanymi problemami i wyzwaniami stojącymi przed gminą. Ważną kwestią stanowi także uwzględnienie przewidywanej efektywności i skuteczności działań na rzecz realizacji celów oraz metod ich wdrażania i zabezpieczenia odpowiednich zasobów.

Na potrzeby niniejszej strategii wybrano wariant ewaluacji o charakterze partycypacyjnym. Ewaluacja prowadzona była równoległe z procesem tworzenia dokumentu, a ewaluator uczestniczył w nim od początkowego etapu, dzięki czemu jest w stanie lepiej poznać specyfikę dokumentu, co znacząco wpływa na możliwość udzielenia przez niego wsparcia w trakcie prac nad dokumentem.

Badania ilościowe i jakościowe oraz powstała na ich podstawie diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej umożliwiła rozpoznanie potrzeb i problemów gminy Zawadzkie. Wnioski z badania pozwoliły także na zidentyfikowanie potencjalnych szans i zagrożeń mających wpływ na

rozwój analizowanego obszaru. Na ich podstawie sformułowano misję i wizję gminy, a następnie określono cele strategiczne, a opracowane w ich ramach konkretne działania zostały oparte na zidentyfikowanych realnych problemach i potrzebach lokalnej społeczności. Dzięki temu cały plan strategiczny stanowi trafną odpowiedź na kluczowe wyzwania stojące przed gminą Zawadzkie.

Misją gminy jest stymulowanie pożądanego zmiany w każdym z obszarów planistycznych, mając na uwadze dobrostan mieszkańców, a przede wszystkim odczuwaną i deklarowaną jakość życia. Traktując misję jako zasadę działania, podkreślono także konieczność zagwarantowania gminie samowystarczalności energetycznej oraz zapewnienia nowych bodźców rozwojowych mających na celu ożywienie gospodarcze. W związku z tym opracowano trzy cele strategiczne uwzględniające wielokierunkowy rozwój przedmiotowego obszaru, zarówno pod względem społecznym, jak i gospodarczym oraz przestrzennym. W poniższej tabeli zestawiono cele strategiczne ze zidentyfikowanymi na drodze diagnozy kluczowymi wyzwaniami stojącymi przed gminą Zawadzkie.

Cel strategiczny 1	Brak satysfakcjonujących ofert na lokalnym rynku pracy i słabe możliwości rozwoju zawodowego
	Niewystarczające zaplecze turystyczne
	Brak atrakcyjnych terenów inwestycyjnych w zasobach gminy
Cel strategiczny 2.	Niska jakość przestrzeni publicznych, występowanie barier architektonicznych
	Zły stan infrastruktury drogowej i okołodrogowej
	Niezagospodarowane istniejące budynki i lokale
Cel strategiczny 3 .	Niekorzystne trendy demograficzne – starzenie się ludności, ujemny przyrost naturalny, ujemne saldo migracji
	Niska dostępność komunikacyjna, brak sprawnych połączeń z województwem śląskim
	Niedostateczna liczba i zły stan budynków kultury i integracji
	Niska dostępność mieszkań, niski standard i zły stan mieszkań socjalnych i komunalnych
	Niedostateczna baza lokalowa i infrastruktura techniczna, niedostateczna promocja, braki kadrowe i niedobór środków finansowych Biblioteki i Kultury

1	<p>Cel 1. został sformułowany jako reakcja na zidentyfikowane problemy w sferze gospodarczej. Kierunki wytyczone w jego ramach trafnie odpowiadają na problemy związane z możliwością znalezienia satysfakcjonującej pracy oraz brakiem atrakcyjnych terenów inwestycyjnych. Zakłada się, że działania związane z rozwojem Gminnego Inkubatora Przedsiębiorczości wpłyną na stymulowanie lokalnego rynku pracy, a napływ inwestorów będący konsekwencją uzbrajania terenów inwestycyjnych umożliwi dywersyfikację lokalnej gospodarki. Na podstawie uszczegółowienia kierunków działań, określa się ich potencjalną skuteczność, która zostanie wyrażona poprzez osiągnięcie założonych wskaźników zawartych w części wdrożeniowej Strategii. Stwierdza się, że wskaźniki posiadają merytoryczne uzasadnienie i są realne do osiągnięcia.</p>
2	<p>Cel 2. skupia się natomiast na zapewnieniu zrównoważonego rozwoju środowiska naturalnego i przestrzeni publicznej, co stanowi wyzwanie w sferze przestrzennej. Katalog działań w tym zakresie uwzględnia przede wszystkim poprawę jakości infrastruktury technicznej, zwłaszcza dróg, które stanowią jeden z najpoważniejszych negatywnych aspektów gminy Zawadzkie. Priorytetowym działaniem jest również zapewnienie samowystarczalności energetycznej gminy jako odpowiedź na nasilające się negatywne skutki zmian klimatycznych. Zakłada się, że działania wyznaczone do realizacji w ramach drugiego celu strategicznego przyczynią się do poprawy sytuacji w tym zakresie.</p>
3	<p>Cel 3. Stanowi odpowiedź na zidentyfikowane wyzwania w sferze społecznej. Główną barierą rozwoju gminy Zawadzkie jest bowiem stopniowy odpływ ludności z jej terenu, co może wynikać zarówno z ogólnokrajowych niekorzystnych trendów demograficznych (ujemny przyrost naturalny, migracje, starzenie się społeczeństwa), jak i niezadawalających warunków życia na przedmiotowym obszarze. Analiza wyników badania ankietowego wykazała, iż znaczna część mieszkańców gminy negatywnie ocenia jakość życia, co stanowiło punkt odniesienia dla prac nad 3. Celem strategicznym. Jego założenia stanowią reakcję na zidentyfikowane problemy takie jak niedostateczna dostępność komunikacyjna, niski poziom integracji społecznej czy problemy organizacyjne instytucji kultury.</p>

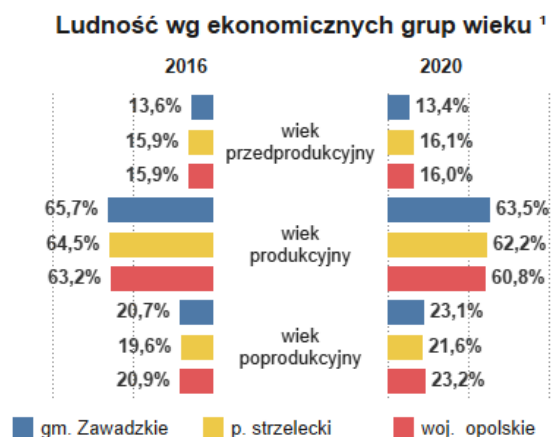
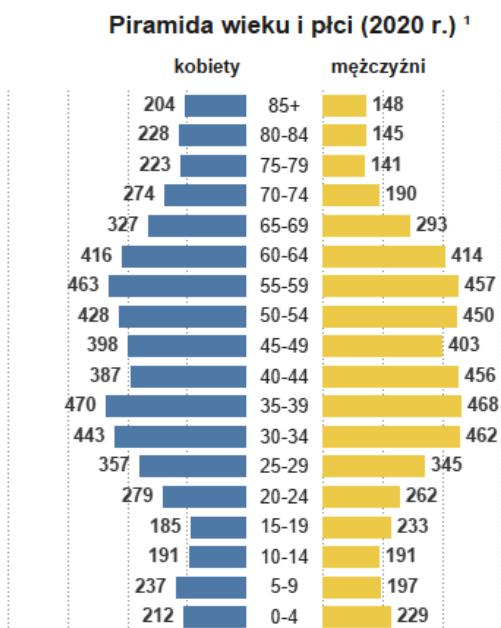
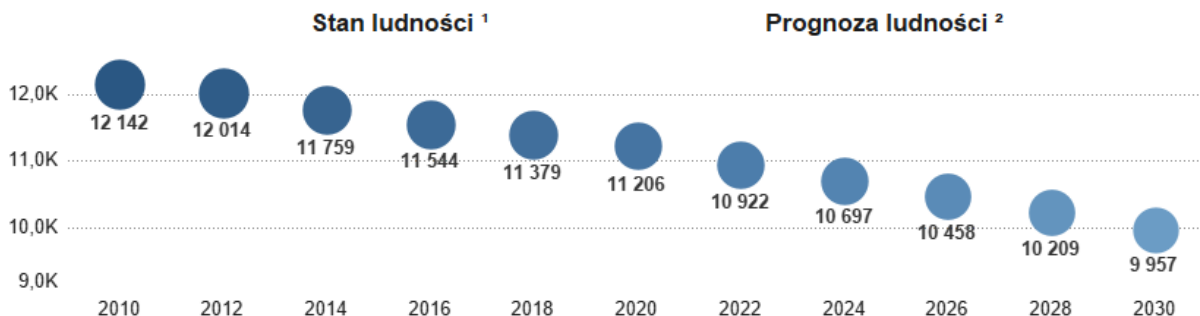
Poszczególne zadania wyznaczone w ramach celów strategicznych są adekwatne do zidentyfikowanych problemów, potrzeb i zasobów gminy Zawadzkie. Są one wobec siebie komplementarne i nie wykluczają się, co zostało przedstawione graficznie na modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej. Ponadto, poszczególne cele strategiczne i kierunki działań są spójne z zapisami dokumentów strategicznych wyższego szczebla, ze szczególnym uwzględnieniem Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego. Szczegółowe zestawienie przedstawiające komplementarność dokumentów zawarto w rozdziale *Podstawa prawna i komplementarność z dokumentami planistycznymi*.

Załącznik 1. Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej

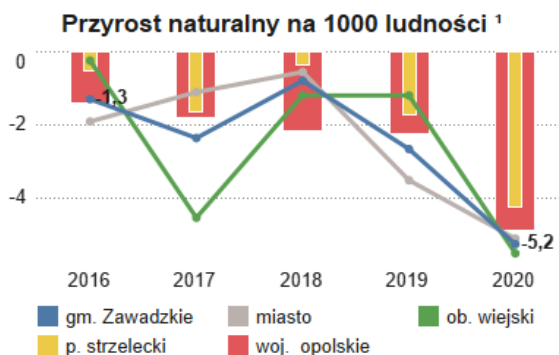
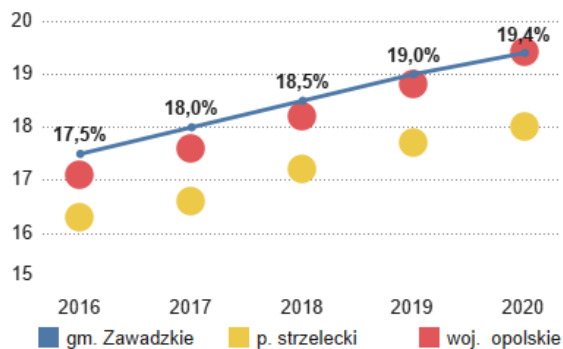
Analiza danych zastanych

W celu wypracowania wizji, celów i kierunków działań rozwojowych przeprowadzono kompleksową ocenę zasobów gminy Zawadzkie. W ramach diagnozy zebrano dane dotyczące kluczowych sfer funkcjonowania gminy z podziałem na obszar miejski i wiejski oraz zestawiono je z wartościami charakteryzującymi powiat strzelecki i województwa opolskie. Zebrane dane statystyczne pozwoliły na ocenę badanego obszaru m.in. pod kątem atrakcyjności osiedleńczej, poziomu przedsiębiorczości czy jakości życia mieszkańców. Zakres niniejszej diagnozy dotyczy zatem w szczególności potencjału społeczno-gospodarczego analizowanego obszaru. Ponadto, opracowanie pozwala na określenie problemów, wyzwań i potencjałów oraz uwarunkowań rozwojowych w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Poniżej zestawiono kluczowe dane dotyczące gminy Zawadzkie, a wnioski zawarto w rozdziale *Wnioski z diagnozy strategicznej*.

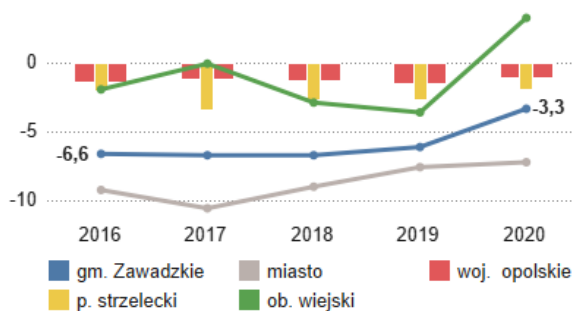
DEMOGRAFIA

Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem¹

Saldo migracji na 1000 ludności¹

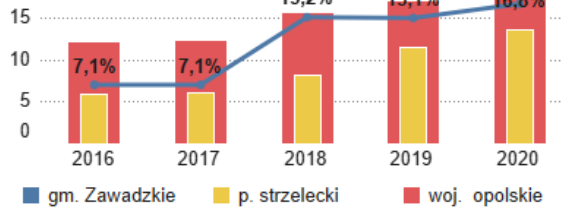
źródło danych:

¹ GUS BDL (2010-2020)

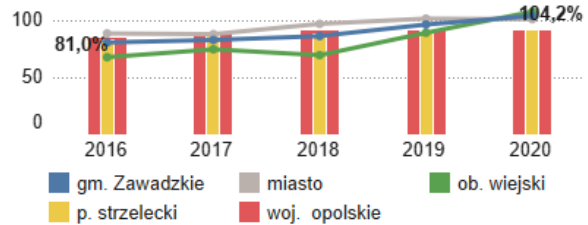
² Opracowanie własne

EDUKACJA I KULTURA

Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach ¹

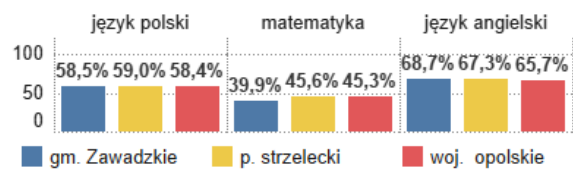
Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym ¹

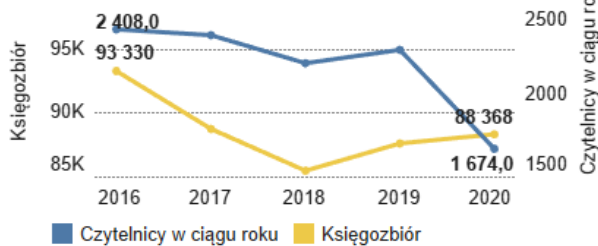
Biblioteki publiczne ¹

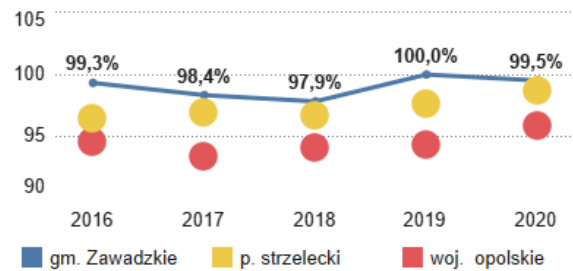
Wyniki egzaminu ósmoklasisty (2021 r.) ²

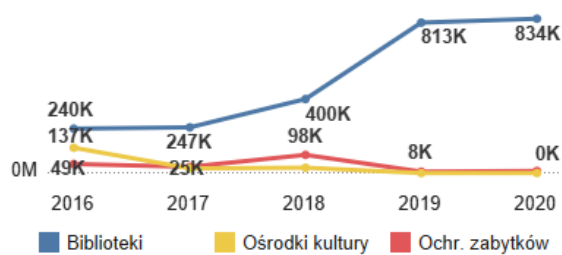
Zainteresowanie bibliotekami publicznymi ¹

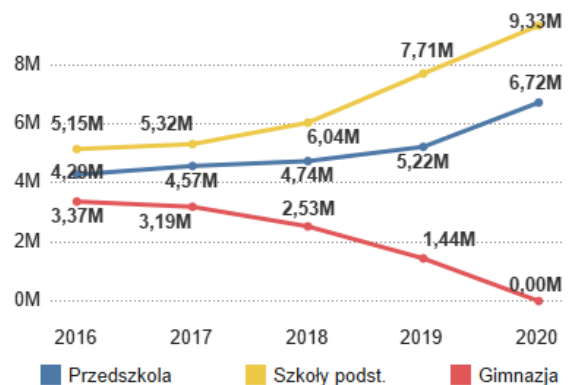
Współczynnik skolaryzacji brutto - szkoły podstawowe ¹

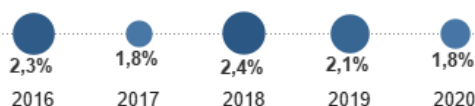
Wydatki budżetu gminy [tys. zł] ¹
- kultura i ochrona dziedzictwa narodowego -

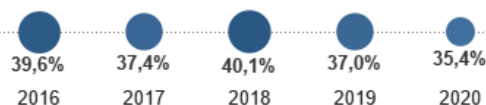
Wydatki budżetu gminy [mln zł] ¹
- oświata i wychowanie -

- udział w wydatkach ogółem -

- udział w wydatkach ogółem -

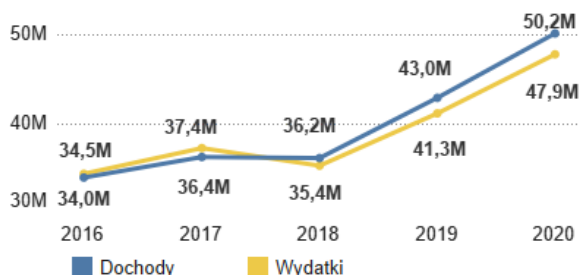
źródło danych:

¹ GUS BDL (2016-2020)

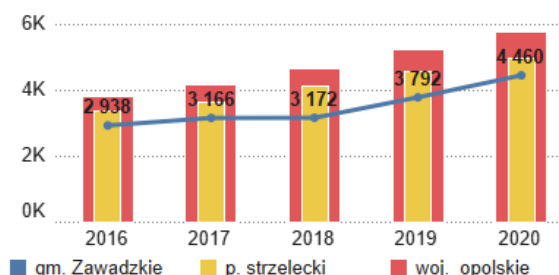
² <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>

FINANSE SAMORZĄDOWE

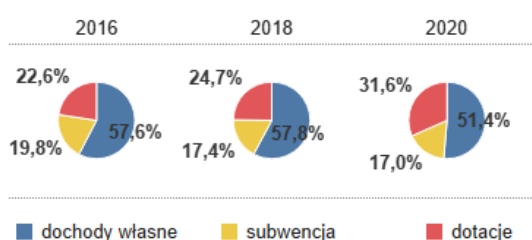
Dochody i wydatki gminy [mln zł] ¹

Dochody gminy na 1 mieszkańca [zł] ¹

Źródła dochodów ¹

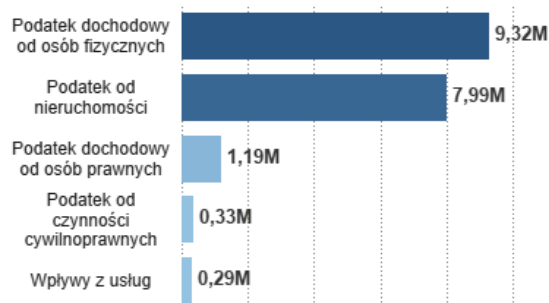
Główne wydatki

wg działów Klasyfikacji Budżetowej (2020 r.) [mln zł] ¹

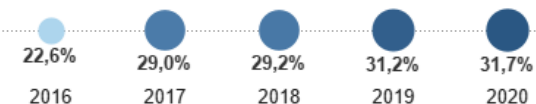
Dochody własne (2020 r.) [mln zł] ¹

- wybrane źródła -

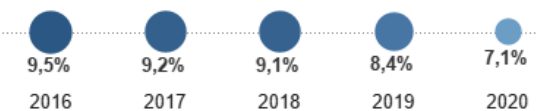

Udział w wydatkach ogółem ¹

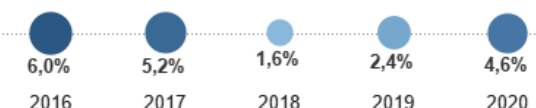
- pomoc społeczna i rodzina -

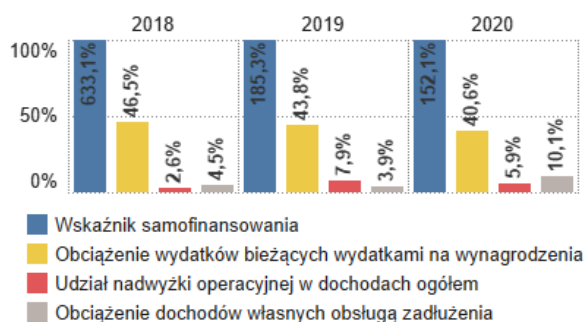
- administracja publiczna -

- transport i łączność -

Wskaźniki oceny finansowej gminy ²

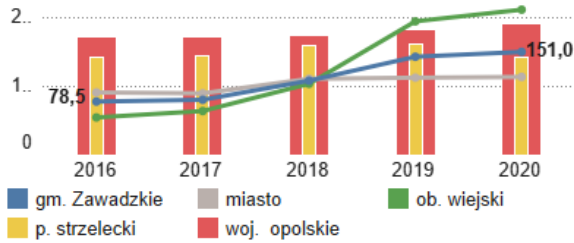
źródło danych:

¹ GUS BDL (2016-2020)

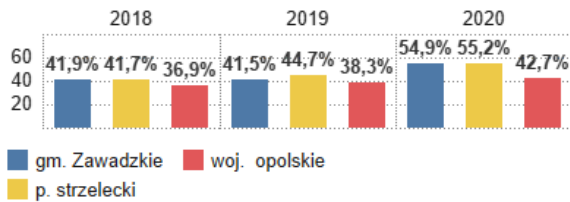
² Ministerstwo Finansów

INFRASTRUKTURA I OCHRONA ŚRODOWISZA

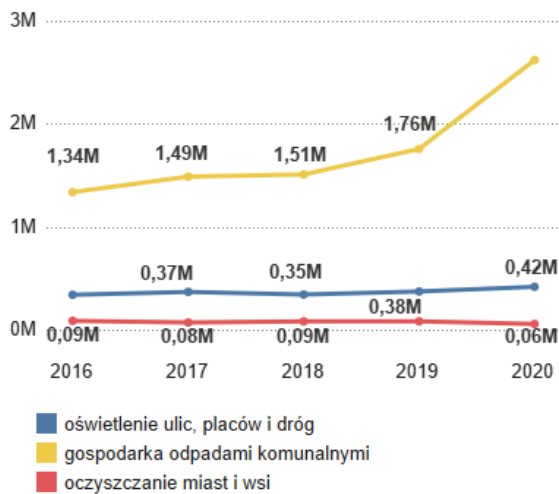
Zmieszane odpady komunalne z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca¹

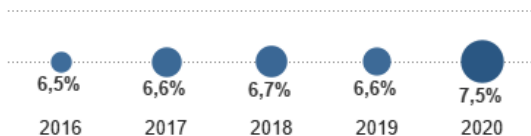
Odpady zebrane selektywnie z gospodarstw domowych w relacji do ogółu odpadów¹

Wydatki budżetu gminy [mln zł]¹ - gospodarka komunalna i ochrona środowiska -

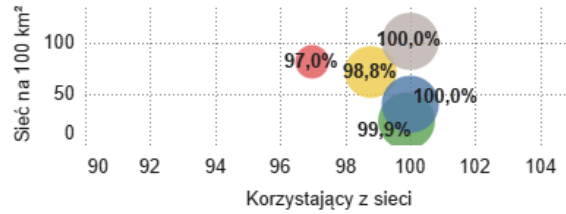

- udział w wydatkach ogółem -

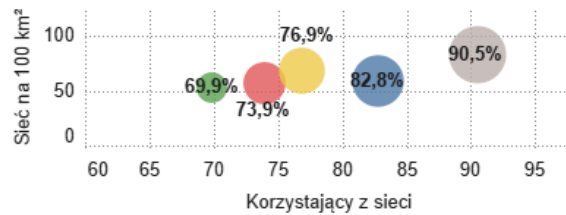

źródło danych:
¹ GUS BDL (2016-2020)

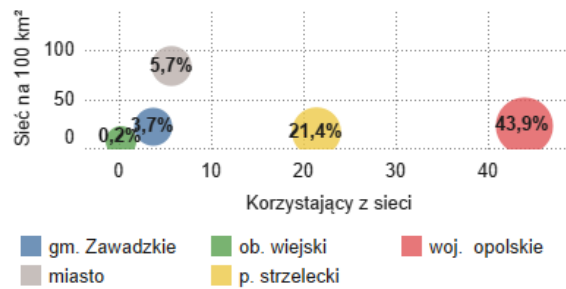
Sieć wodociągowa (2020 r.)¹

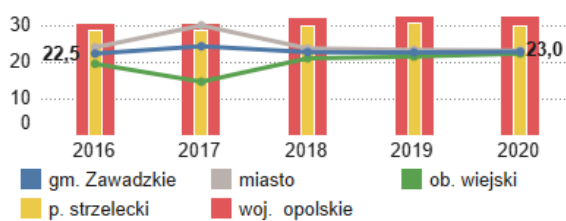
Sieć kanalizacyjna (2020 r.)¹

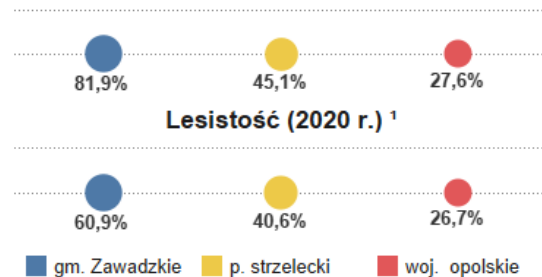
Sieć gazowa (2020 r.)¹

Zużycie wody z wodociągów na 1 korzystającego [m³]¹

Udział powierzchni prawnie chronionych w powierzchni ogółem (2020 r.)¹

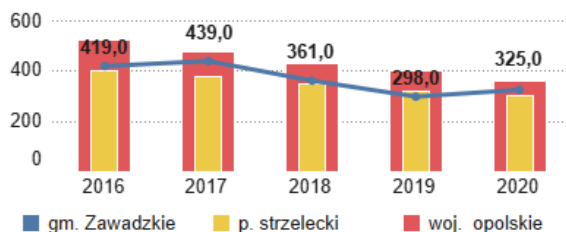

Lesistość (2020 r.)¹

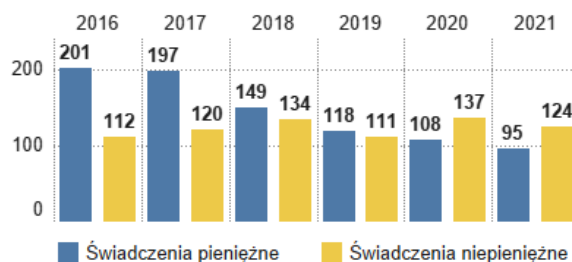

POMOC SPOŁECZNA

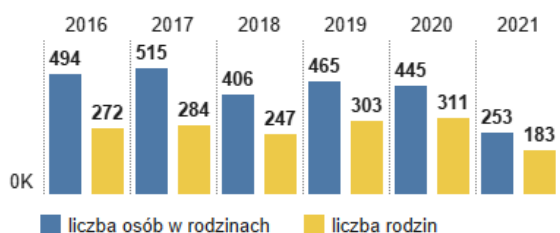
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej
- na 10 tys. ludności¹ -

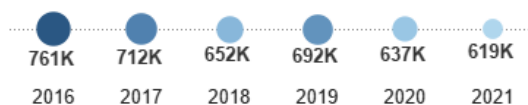
Liczba rodzin, którym udzielono świadczeń²

Rodziny objęte pomocą społeczną²

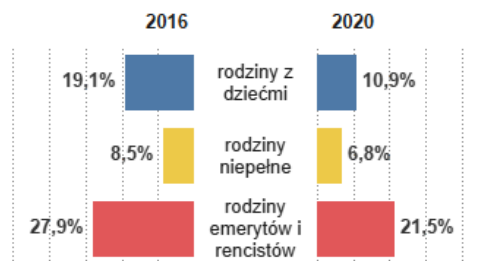
Kwota udzielonych świadczeń w ramach zadań własnych gminy [tys. zł]²

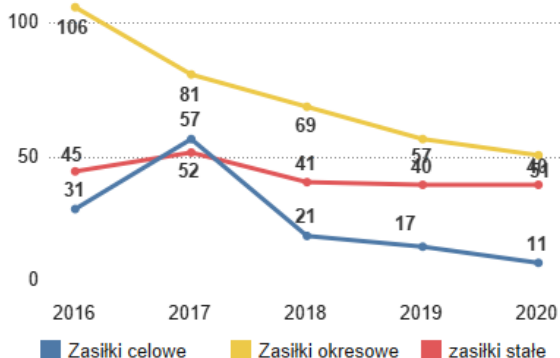
Główne przyczyny przyznania pomocy²
- liczba rodzin (2020 r.) -

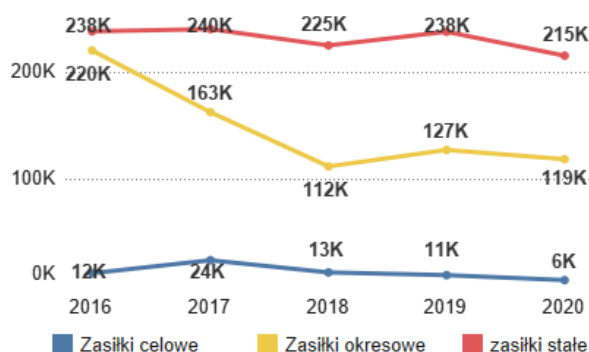
Struktura rodzin objętych pomocą społeczną²

Liczba osób, którym udzielono zasiłki²

Kwota udzielonych świadczeń na zasiłki [tys. zł]²

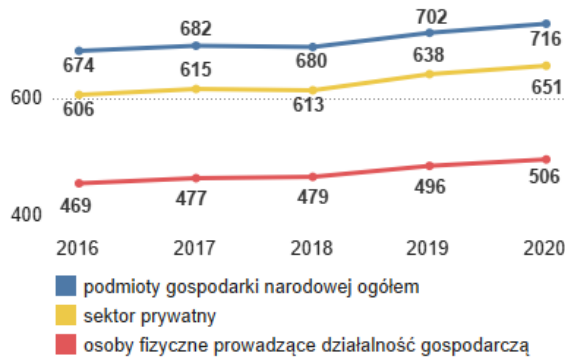
źródło danych:

¹ GUS BDL (2016-2020)

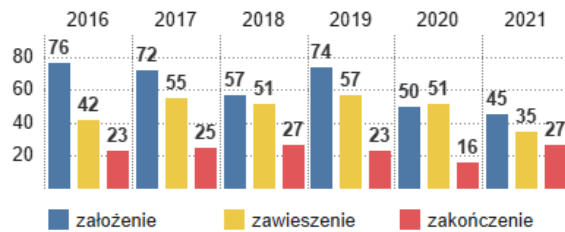
² Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawadzkim

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Liczba podmiotów gospodarczych ¹

Liczba wniosków złożonych w systemie CEIDG ²

Podmioty wpisane do rejestru REGON wg sekcji PKD 2007 [2020 r.] ¹

źródło danych:

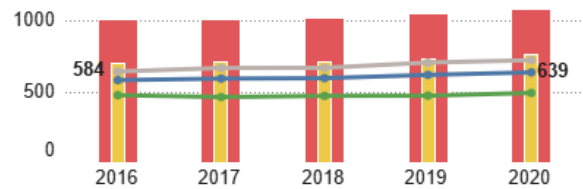
¹ GUS BDL (2016-2020)

² Hurtownia danych CEIDG i Biznes.gov.pl

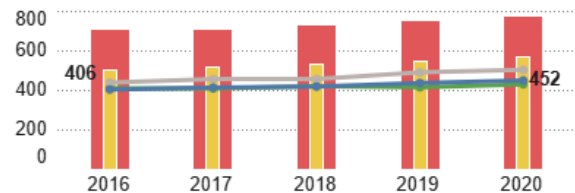
Podmioty nowo zarejestrowane i wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności ¹

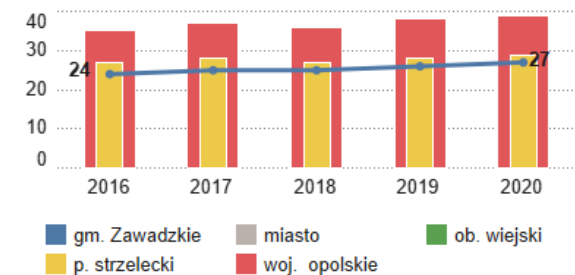
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności ¹

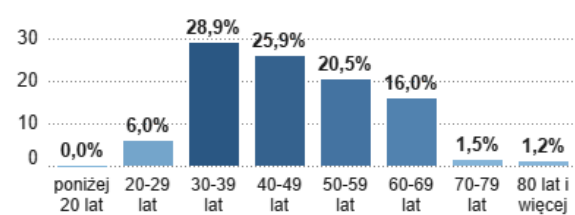
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności ¹

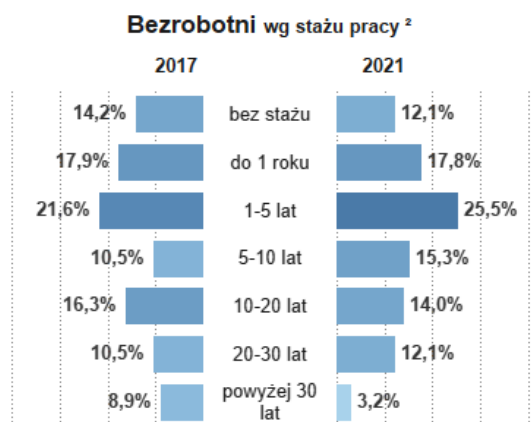
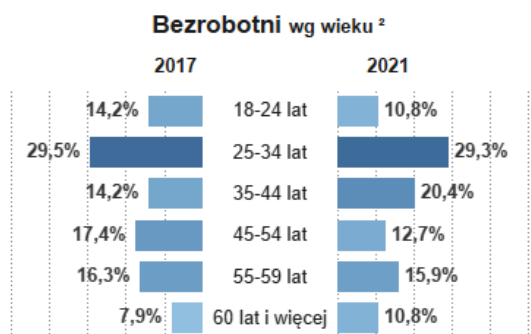
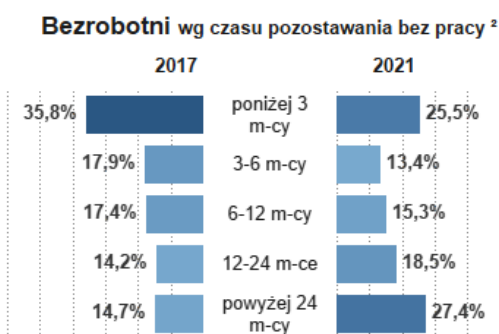
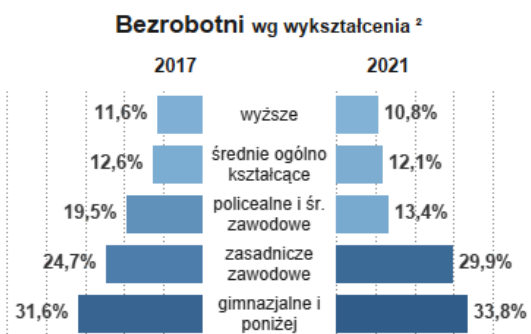
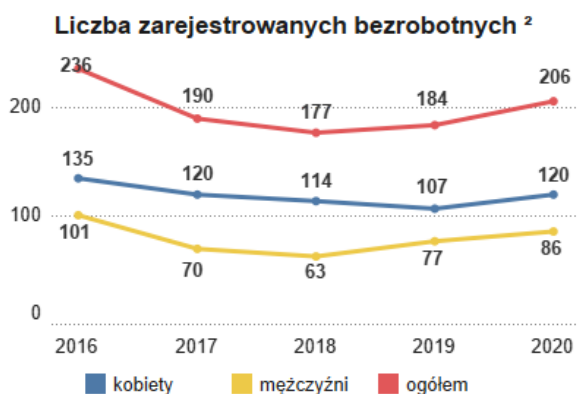
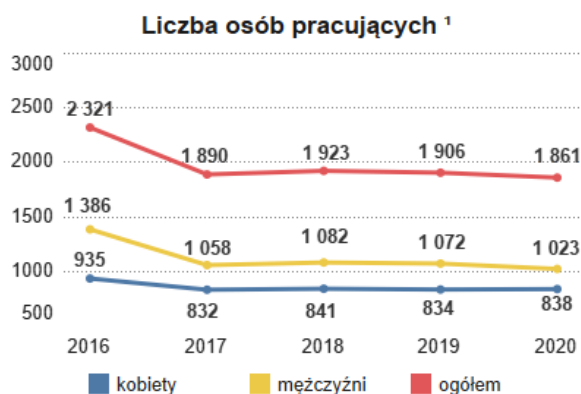
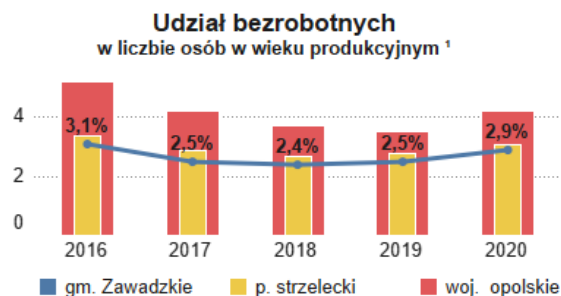
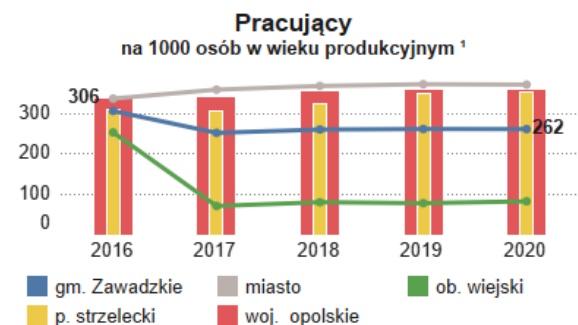
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. ludności ¹

Struktura wiekowa przedsiębiorców (2021 r.) ²

RYNEK PRACY

źródło danych:

¹ GUS BDL (2016-2020)

² Powiatowy Urząd Pracy w Strzelcach Opolskich

Gmina oczami mieszkańców

Na potrzeby dokumentu przeprowadzono badanie ankietowe wśród mieszkańców gminy Zawadzkie, w celu poznania oczekiwań i potrzeb mieszkańców, jak również priorytetów rozwojowych gminy w kolejnych latach. Badanie prowadzono w terminie od 07.04 do 06.05.2022 r. i wzięło w nim udział 302 respondentów. Większość odpowiedzi została zebrana w formie ankiety online (198), reszta przybrała formę papierową (104).

W strukturze respondentów dominowały kobiety (56,9%). Przeważającą grupę stanowiły osoby w wieku 25-34 lata, z odsetkiem 25,2%, a następie grupa w wieku 35-44 (20,7%). Najmniejszy udział stanowiły osoby w wieku 18-24 lata (9,3%). Znacząca część ankietowanych posiadała wykształcenie wyższe (43,4%), a następnie średnie/średnie branżowe – 36,3%. Większość mieszkańców biorących udział w badaniu stanowiły osoby pracujące (65,5%). Drugą grupą byli emeryci i renciści (17,9%).

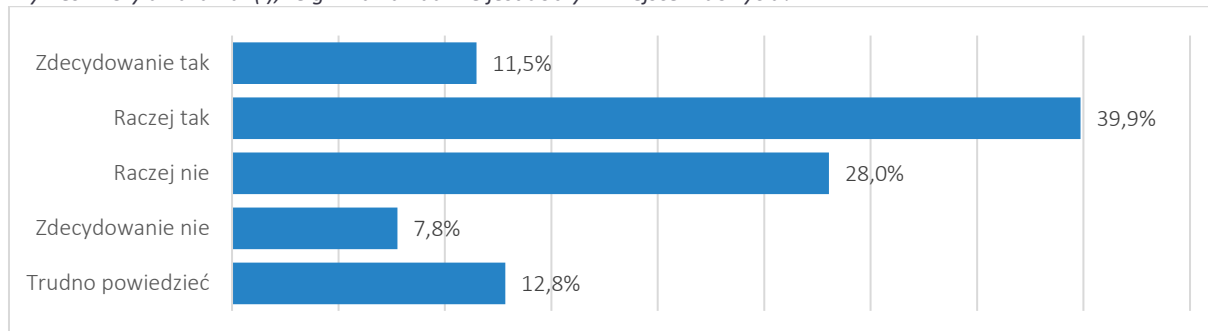
Tabela 3. Profil socjo-demograficzny badanych

Próba badawcza	302 osoby
Struktura płci	Kobieta: 56,9% Mężczyzna: 43,1%
Struktura wieku	Do 18. roku życia: 1,0% 18-24 lata: 9,3% 25-34 lata: 25,3% 35-44 lata: 20,7% 45-54 lata: 16,3% 55-64 lata: 12,0% Powyżej 65. roku życia: 15,4%
Struktura wykształcenia	Wyższe: 43,4% Średnie, średnie branżowe: 36,3% Gimnazjalne, podstawowe: 4,4% Zasadnicze zawodowe, zasadnicze branżowe: 15,9%
Status na rynku pracy	Pracujący: 65,5% Prowadzący działalność gospodarczą: 5,3% Nie pracujący, zajmujący się domem: 2,3% Emeryci, renciści: 17,9% Rolnicy: 1,3% Uczniowie, studenci: 5,0% Bezrobotni: 0,7% Inne: 2,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Ponad połowa ankietowanych (51,4%) pozytywnie ocenia swoje miejsce zamieszkania, przeciwne zdanie miało niecałe 18% mieszkańców. Niemal 36% osób biorących udział w badaniu nie potrafiło dokonać jednoznacznej oceny, natomiast 6 osób wstrzymało się od głosu w tej kwestii.

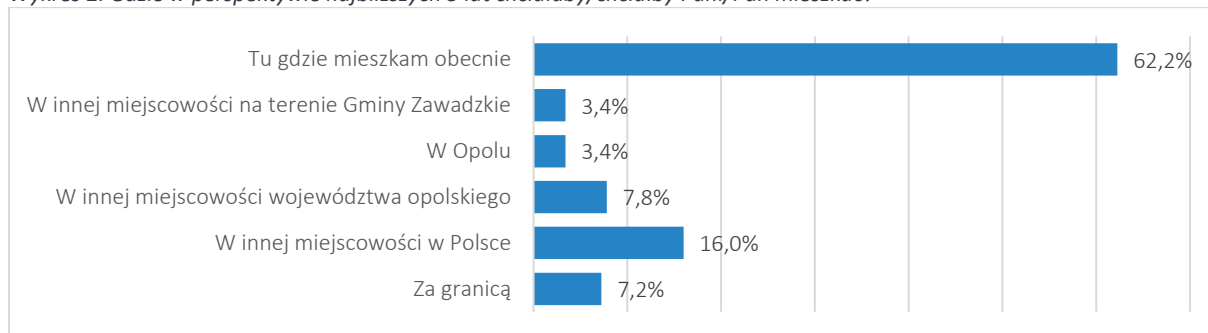
Wykres 1. Czy uważa Pan(i), że gmina Zawadzkie jest dobrym miejscem do życia?

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, n=296.

Około 65,6% respondentów chce pozostać na terenie gminy Zawadzkie w perspektywie najbliższych 5 lat, z czego zdecydowana większość nie zamierza opuszczać obecnego miejsca zamieszkania, a niewielka część bierze pod uwagę przeprowadzkę do innej miejscowości na terenie gminy. Znaczący odsetek ankietowanych osób (16,0%) chce natomiast przenieść się do innej miejscowości w Polsce, poza granicami województwa opolskiego. Na zamieszkanie na terenie innej miejscowości w województwie opolskim wskazało natomiast ponad 11% osób, w tym 3,4% wybrało Opole. O przeprowadzce za granicę myśli nieco ponad 7% respondentów.

Wykres 2. Gdzie w perspektywie najbliższych 5 lat chciałaby/chciałby Pani/Pan mieszkać?

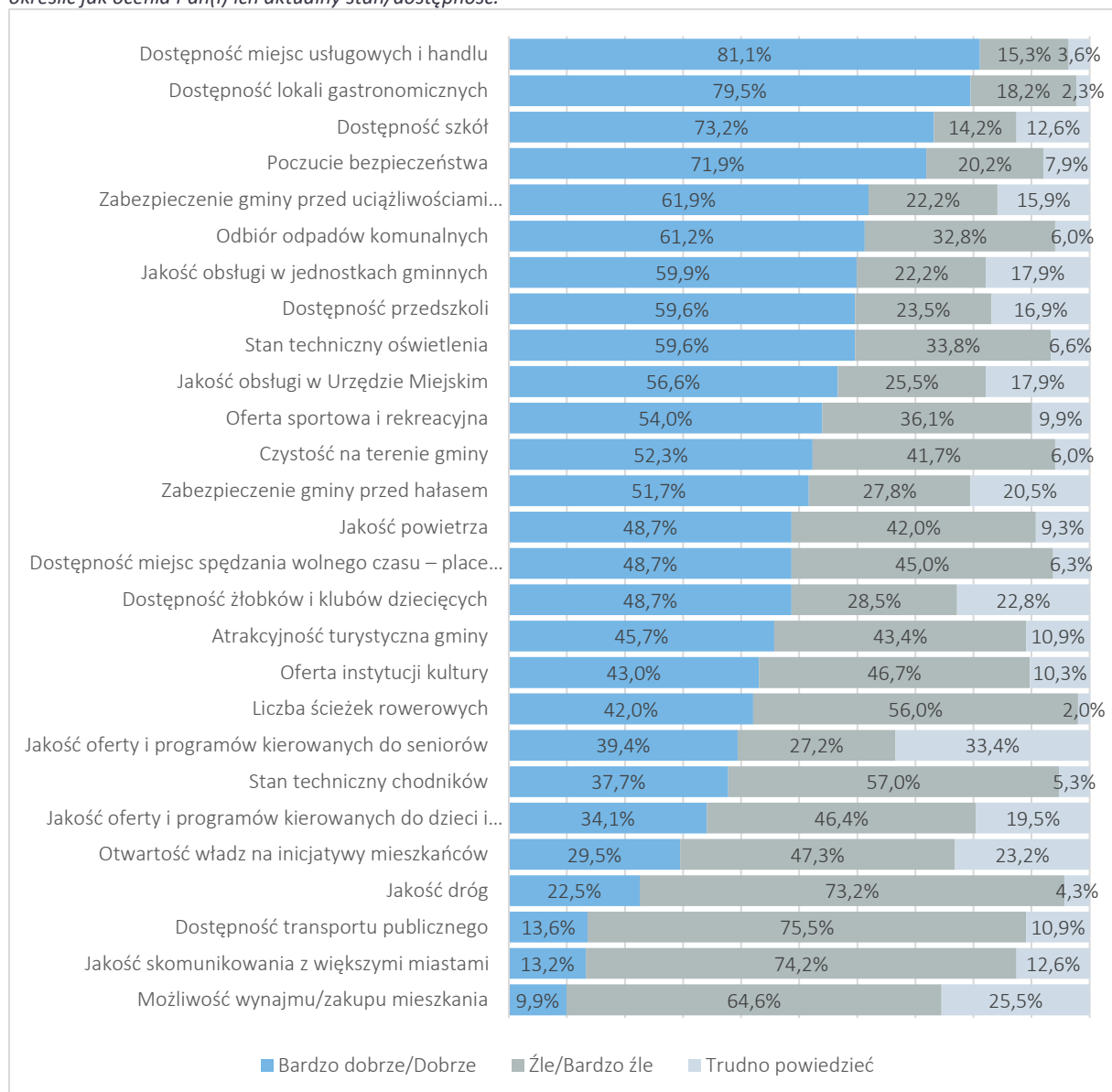
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, n=294.

Pytanie odnoszące się do infrastruktury technicznej i dostępności usług publicznych pozwoliło określić ich stan w oczach mieszkańców gminy Zawadzkie. W ankiecie zestawiono podstawowe elementy oferty i poproszono badanych o ich ocenę. Respondenci najlepiej oceniali dostępność miejsc usługowych i handlu (81,1% odpowiedzi było pozytywnych) oraz lokali gastronomicznych (79,5% pozytywnych odpowiedzi). Mieszkańcy zwracają uwagę i pozytywnie oceniają również dostępność szkół oraz poczucie bezpieczeństwa w gminie. Każdą z wymienionych pozycji zdecydowana większość badanych (71% i więcej) oceniła dobrze lub bardzo dobrze.

Najgorzej oceniano natomiast dostępność transportu publicznego oraz jakość skomunikowania gminy z większymi miastami – odpowiednio 75,5% oraz 64,2% osób biorących udział w badaniu oceniła te kwestie źle lub bardzo źle. Ponadto, w tej sferze negatywny aspekt stanowi także jakość dróg, która jest zła według 73,2% badanych mieszkańców. Z analizy odpowiedzi wynika, iż jedną ze słabych stron gminy jest również dostępność mieszkań – niemal 65% ankietowanych źle ocenia możliwość wynajmu/zakupu mieszkania na jej terenie.

W przypadku programów skierowanych do seniorów, znacząca część respondentów (33,4%) nie potrafiła jednoznacznie ocenić ich jakości i dostępności. Wynika to prawdopodobnie z faktu, iż osoby zainteresowane podobnymi programami stanowiły niewielki odsetek ankietowanych (15,4%).

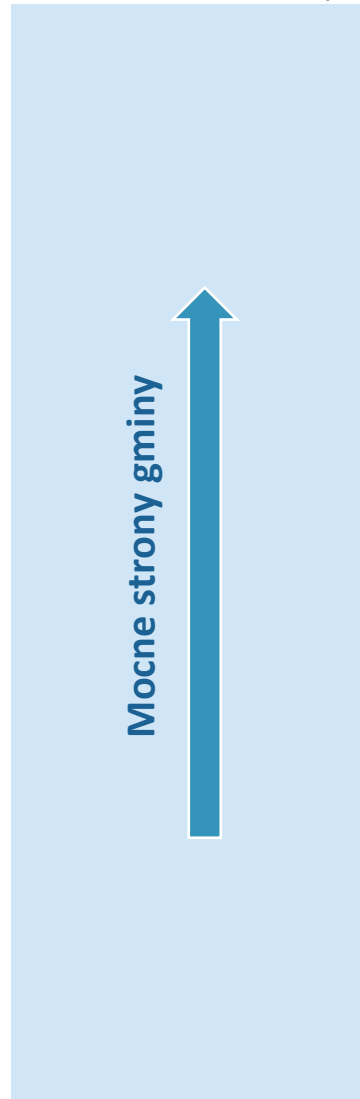
Wykres 3. Spośród wymienionych elementów infrastruktury oraz oferty dostępnej na terenie Gminy Zawadzkie, proszę określić jak ocenia Pan(i) ich aktualny stan/dostępność.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, n=302.

Mieszkańcy zostali zapytani o mocne i słabe strony gminy Zawadzkie. Ponad 40% osób wskazało, że mocną stroną stanowią tereny ciekawe przyrodniczo. Na jej terenie znajdują się bowiem obszary chronione – Obszar Chronionego Krajobrazu Lasy Stobrowsko-Turawskie i Specjalny Obszar Ochrony Dolina Małej Panwi. Druga z najczęściej wskazywanych odpowiedzi (15,7%) dotyczyła spokoju, ciszy i dobrej jakości życia. Ponadto mieszkańcy podkreślają również położenie gminy jako jej atut (12,5% wskazań), na co wpływ ma prawdopodobnie jej lokalizacja w Dolinie Małej Panwi. Nieco mniej odpowiedzi miało związek z miejscami wypoczynku i rekreacji (5,6%), natomiast niewielka ich część (0,9%) zwraca uwagę na jakość powietrza.

Tabela 4. Co Pana/Pani zdaniem jest największą zaletą, mocną stroną, atutem Gminy Zawadzkie?

Tereny ciekawe przyrodniczo	40,7%
Spokój, cisza, dobra jakość życia	15,7%
Położenie	12,5%
Miejsca wypoczynku i rekreacji	5,6%
Szeroki dostęp do handlu i usług	5,1%
Potencjał turystyczny	4,6%
Ścieżki rowerowe i turystyczne	4,6%
Zaplecze sportowe	3,8%
Aktywność i operatywność mieszkańców	2,3%
Estetyka, czystość w gminie	1,4%
Zakłady pracy	1,4%
Jakość szkolnictwa	0,9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, n=216.

Jako słabe strony wskazano przede wszystkim słabą ofertę komunikacji publicznej oraz brak połączeń z sąsiednimi gminami (15,7% odpowiedzi). Respondenci zwracają również uwagę na zły stan dróg (12,6%) oraz słaby rozwój i brak inwestycji (12,3%). Co dziesiąty badany zwrócił natomiast uwagę na sposób działania instytucji gminnych. Mieszkańcy jako słabą stroną podkreślają również brak

chodników lub ich zły stan techniczny, a także brak oświetlenia, przekładające się na bezpieczeństwo w gminie.

Tabela 5. Co Pana/Pani zdaniem jest największą wadą, słabą stroną Gminy Zawadzkie?

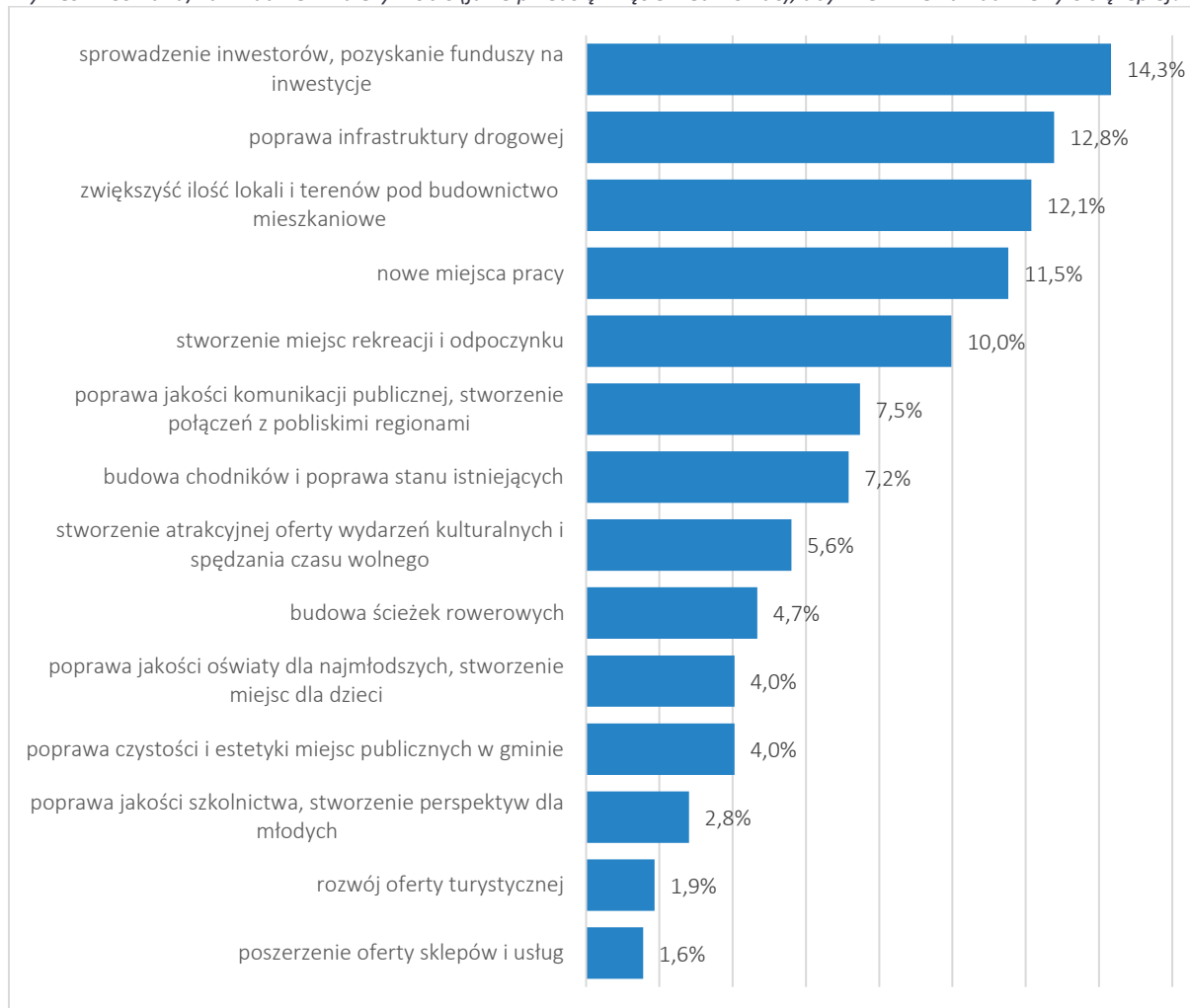
Słaba oferta komunikacji publicznej, brak połączeń z sąsiednimi regionami	15,7%
Zły stan dróg	12,6%
Słaby rozwój, brak inwestycji	12,3%
Włodarze, sposób działania instytucji gminnych	10,9%
Brak chodników lub zły stan techniczny, brak oświetlenia	8,9%
Brak miejsc pracy	7,8%
Brak mieszkań i miejsc przeznaczonych na budownictwo mieszkaniowe	7,5%
Słaba estetyka przestrzeni publicznej	5,5%
Słabo rozwinięte ścieżki rowerowe	4,4%
Brak miejsc w żłobkach, miejsc zabaw dla dzieci	3,1%
Brak atrakcji czasu wolnego, wydarzeń kulturalnych	3,1%
Słaba oferta szkolnictwa, brak perspektyw dla młodych	2,4%
Położenie na granicy województwa	0,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, n=293.

Według mieszkańców, priorytetowym przedsięwzięciem, jakie należy zrealizować, aby poprawić jakość życia w gminie, jest sprowadzenie inwestorów i pozyskanie funduszy na inwestycje – potrzeby tej dotyczyło ponad 14% wskazań. Ponadto nie mniej ważnymi działaniami okazuje się poprawa infrastruktury drogowej (12,8%) oraz zwiększenie liczby lokali i terenów pod budownictwo mieszkaniowe (12,1%). Zdaniem respondentów, w celu podniesienia jakości życia lokalnej społeczności, konieczne jest także podjęcie działań zmierzających do zapewnienia nowych miejsc pracy (11,5%) - wśród często podnoszonych kwestii znalazła się konieczność sprowadzenia dużych firm,

w którym mieszkańcy mogliby znaleźć zatrudnienie. Najmniejszy odsetek wskazań dotyczył poszerzenia oferty sklepów i usług (1,6%), a także rozwoju oferty turystycznej (1,9%).

Wykres 4. Co Pana/Pani zdaniem należy zrobić (jakie przedsięwzięcie zrealizować), aby w Gminie Zawadzkie żyło się lepiej?

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, n=321.

Badani zostali poproszeni także o wskazanie które z zaproponowanych kierunków rozwoju są według nich najkorzystniejsze dla rozwoju gminy Zawadzkie. Według blisko 55% respondentów bardzo istotne jest wsparcie silnej gospodarki. Istotne z punktu widzenia mieszkańców jest także zapewnienie sprawnego i funkcjonalnego zarządzania w gminie (40,4%). Z uwagi na zidentyfikowane niedostatki w ofercie spędzania wolnego czasu na terenie gminy, jej rozwój także okazuje się być ważnym kierunkiem (31,8%). Mniej istotne w opinii mieszkańców okazały się być kwestie dotyczące prowadzenia działań z zakresu otwarcia gminy na turystów (4,6%).

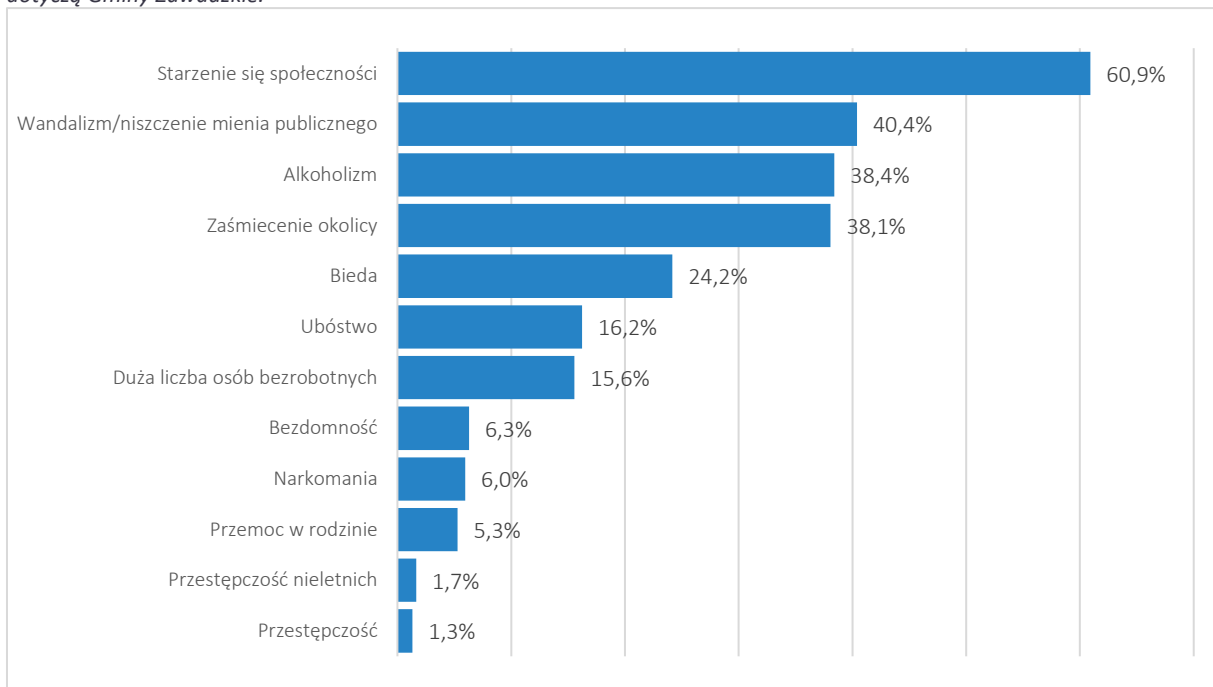
Wykres 5. Z zaproponowanych poniżej możliwych kierunków rozwoju Gminy Zawadzkie proszę wybrać maksymalnie 2 kierunki, które jej władze powinny rozważyć jako najkorzystniejsze dla dalszego rozwoju gminy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, n=302.

W następnym pytaniu badani zostali poproszeni o wskazanie problemów społecznych, które obserwują w gminie Zawadzkie. Najwięcej osób (60,9%) zwracało uwagę na starzenie się społeczności, co jest istotne z punktu widzenia realizacji polityki senioralnej i prorodzinnej. Kolejno respondenci wskazywali na wandalizm/niszczenie mienia publicznego (40,4%), alkoholizm (38,4%) oraz zaśmiecanie okolicy (38,1%), co świadczy o występowaniu patologii społecznych na terenie gminy. Niewielka część ankietowanych zwróciła uwagę na przestępczość – zaledwie 3% wskazań odnosiło się do tej kwestii, z czego 1,7% dotyczyło przestępczości wśród nieletnich.

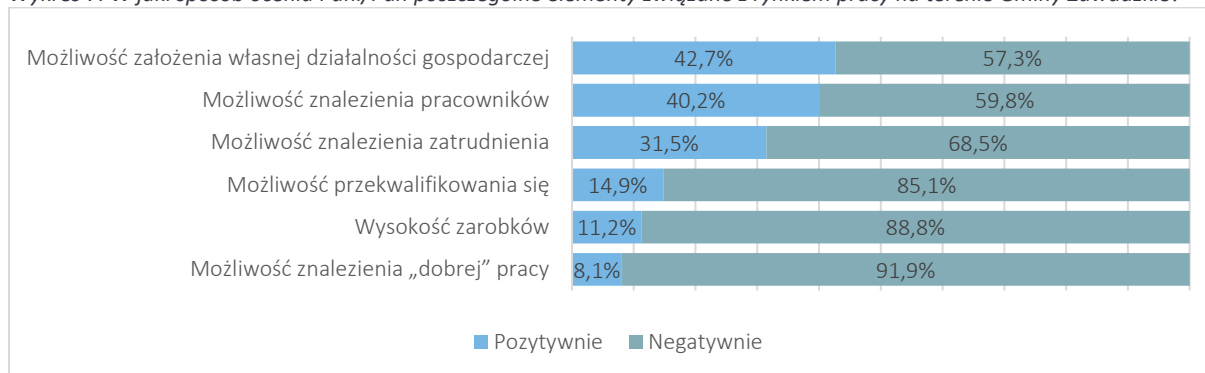
Wykres 6. Z poniższego katalogu problemów społecznych, proszę wskazać te, które Pani/Pana zdaniem w istotny sposób dotyczą Gminy Zawadzkie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, n=302.

Z oceny sytuacji na rynku pracy w gminie Zawadzkie wynika, iż jest on ograniczony i nie oferuje satysfakcjonujących warunków. Znacząca większość mieszkańców biorących udział w badaniu ocenia negatywnie przede wszystkim możliwość znalezienia „dobrej” pracy (91,9%), możliwość przekwalifikowania się (85,1%), a także wysokość zarobków (88,8%). Nieco lepiej oceniana jest możliwość założenia własnej działalności gospodarczej – około 43% ankietowanych oceniło ją pozytywnie.

Wykres 7. W jaki sposób ocenia Pani/Pan poszczególne elementy związane z rynkiem pracy na terenie Gminy Zawadzkie?

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, n=302.

Niepokojącym jest fakt, iż znacząca część ankietowanych osób (34,7%) przyznała, że w sytuacji utraty pracy opuściłaby swoje dotychczasowe miejsce zamieszkania, z czego 5% szukałaby pracy za granicą. Nieco ponad 23,4% deklaruje natomiast, że zdobyłaby nowe umiejętności i zmieniła wykonywany zawód, a 8% zdecydowałoby się na uczestnictwo w kursach doszkalających, aby rozwijać swoje dotychczasowe kompetencje. Około 15% osób biorących udział w badaniu w przypadku utraty pracy szukałoby zatrudnienia bez szczególnych warunków i preferencji, natomiast 10% zarejestrowałoby się w uprzedzie pracy jako osoba bezrobotna.

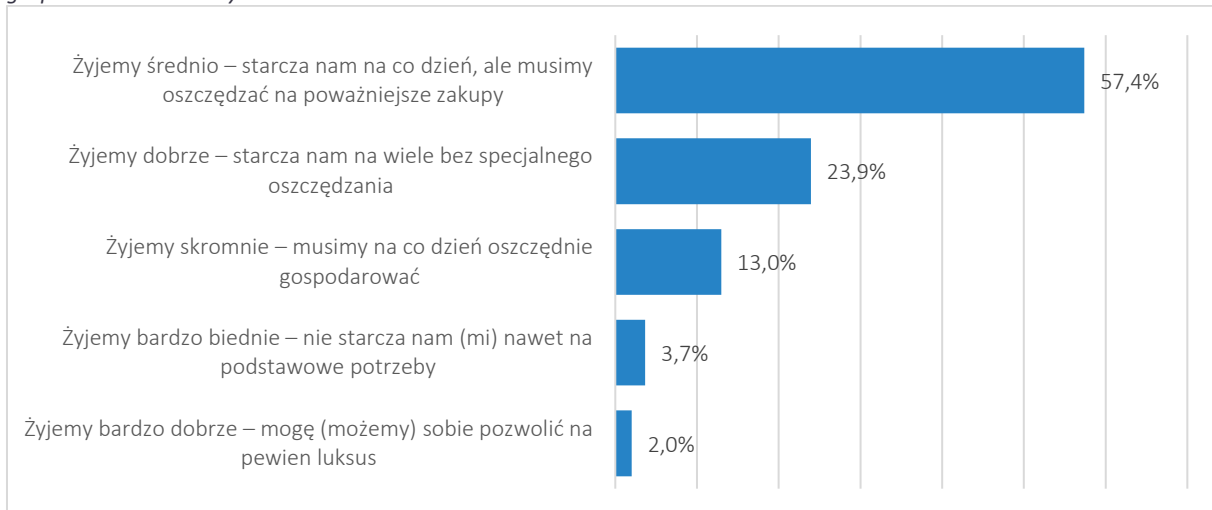
Wykres 8. Co zrobił(a)by Pani/Pan gdyby utracił(a) Pani/Pan pracę?

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, n=277.

W ramach badania poproszono osoby biorące w nim udział o wskazanie odpowiedzi, która najlepiej odzwierciedla ich sytuację materialną. Większość respondentów (57,4%) przyznaje, że żyje na średnim poziomie. Niecałe 24% deklaruje natomiast dobry status materialny, a 13% określa swoją sytuację jako skromną. Zaledwie 2% ankietowanych mieszkańców gminy Zawadzkie żyje na wysokim poziomie, a niemal 4% – na bardzo niskim.

Wykres 9. Które z wymienionych określeń najlepiej charakteryzuje sposób gospodarowania pieniędzmi w Pana(i) gospodarstwie domowym?

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego, n=301.

Załącznik 2. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

1. Polityka przestrzenna w systemie polityk publicznych

Polityka przestrzenna należy do sfery tzw. polityk publicznych, które rozumiane są jako sfera świadomych i zorganizowanych działań struktur państwa i społeczeństwa wokół problemów publicznych. Posługujemy się tu rozumieniem „polityk”, dotyczącym nie samego sprawowania władzy, ale działań w oparciu o przyjęte reguły. O ile polityka w ogólnym znaczeniu zajmuje się przede wszystkim sferą idei, zdobywania władzy i instrumentów jej egzekucji, to polityka publiczna, jako sfera praktyczna – przede wszystkim zagadnieniami związanymi z urzeczywistnianiem idei, i bliska jest zarządzaniu publicznemu.

Polityka przestrzenna spełnia wszystkie kryteria polityk publicznych. Jest to bowiem planowa działalność, polegająca na wykorzystywaniu znajomości dostępnych zasobów oraz praw rządzących kształtowaniem i użytkowaniem przestrzeni w celu najbardziej racjonalnego jej zagospodarowania. W ramach polityki przestrzennej władze publiczne ustalają cele i środki kształtowania zagospodarowania przestrzennego w określonych, zmiennych w czasie warunkach zewnętrznych – społecznych, ekonomicznych, technicznych, a także politycznych. Polityka przestrzenna zajmuje się określeniem celów, wraz ze sposobami ich osiągnięcia, w zakresie użytkowania i przekształcania środowiska życia człowieka, a więc wykorzystywanego przez niego zajmowanego terytorium. Musi ona wpływać na działania podejmowane przez liczne podmioty, czynnie zmieniające kształt tego środowiska.

Obowiązek prowadzenia polityki przestrzennej zawarty jest w polskim prawie, wyznaczającym zakres formalnych kompetencji w tej sferze poszczególnych poziomów władzy.

2. Instrumentacja polityki przestrzennej

Wdrażanie polityk publicznych można ułożyć w tzw. drabinę interwencji: na najniższym szczeblu władze powstrzymują się od działania, a na najwyższym narzucają swoje rozwiązania, czyli eliminują wybór obywatelowi, tworząc szczególne zakazy i ograniczenia. Władze mogą działać także na rzecz zwiększania skali wyboru, które ma przed sobą obywatel. Zakres instrumentów oddziaływania jest dość szeroki: najbardziej skuteczne mogą być bezpośrednie inwestycje publiczne, realizujące potrzeby społeczne, ale też istotnie wpływające na zachowania inwestycyjne. Istnieje też sfera prawno-regulacyjna, ale jej skuteczność jest w Polsce przeceniana. Lepiej jest udoskonalać sposoby zarządzania przestrzenią, głównie poprzez zwiększanie wiedzy i poprawę dostępu do informacji o problemach

specyficznych obszarów, w których żyją obywatele i funkcjonuje gospodarka. Wszystko to winno sprzyjać większej dynamice wzrostu, co jest obecnie podstawowym kryterium oceny polityk publicznych.

Większa świadomość i zaangażowanie władz w politykę przestrzenną mogą sprzyjać jej skuteczności, ale należy także liczyć w tym względzie na wzrost świadomości obywatelskiej. Zwiększanie wiedzy obywateli może spowodować wzrost poczucia identyfikacji z miejscem zamieszkania oraz świadomości własnej siły sprawczej w procesie rozwoju – to wymarzona sytuacja dla wzrostu zaangażowania obywatelskiego i kapitałowego. Zwiększanie partycypacji obywatelskiej i zaangażowania lokalnego biznesu może stanowić skuteczną przeciwwagę dla ograniczoności instrumentów sprawowania władzy.

3. Rekomendacje dla polityki przestrzennej gminy

Głównym zadaniem polityki przestrzennej jest określenie sposobu organizacji struktury funkcjonalno-przestrzennej regionu sprzyjającej realizacji ustalonych celów rozwojowych, z uwzględnieniem uwarunkowań, szans i zagrożeń wynikających ze zróżnicowanych cech przestrzeni oraz potrzeb zapewnienia uporządkowanego rozwoju przestrzennego i ładu w zagospodarowaniu.

Wyzwaniem kształtowania struktury przestrzennej jest wzmocnienie integracji przestrzennej gminy poprzez:

- zapewnienie dostępności terenów pod rozwój funkcji mieszkaniowych wraz z towarzyszącymi im usługami;
- zapewnienie dostępności terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą – przemysłowo-składowych; udostępnianie i uzbrajanie terenów inwestycyjnych;
- stosowanie recyklingu przestrzeni: wykorzystywanie w pierwszej kolejności terenów opuszczonych lub zdegradowanych („brownfield”) i niewchodzenie na nowe, niezagospodarowane tereny („greenfield”);
- intensyfikację zabudowy na terenach zainwestowanych wraz z ich regeneracją (odnową);
- przeciwdziałanie niekontrolowanej suburbanizacji i rozlewaniu zabudowy;
- racjonalne kształtowanie sieci osadniczej (spójność i zwartość struktury funkcjonalno-przestrzennej, oraz równowaga terenów zabudowanych i terenów zieleni);
- zwiększenie rozpoznawalności gminy jako ośrodka gospodarczego;
- dążenie do zachowania zgodności planowanych przedsięwzięć lokalizacyjnych z wiodącą funkcją obszarów (koncentracji działalności gospodarczej; koncentracji mieszkalnictwa i obsługi mieszkańców; gospodarki rolnej i leśnej; cennych przyrodniczo; zielonych pierścieni);

- skuteczne korzystanie z narzędzi, jakie daje planowanie przestrzenne czy też Gminny Program Rewitalizacji.

Powyższe wpisuje się w zasadę zachowania ładu przestrzennego, przejawiającą się prowadzeniem efektywnej i racjonalnej polityki przestrzennej i planistycznej na wszystkich poziomach planowania przestrzennego. Umożliwia ona uzyskanie harmonijnej całości oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne.

Należy zwrócić uwagę także na ochronę zasobów środowiskowych:

- kształtowanie struktur przestrzennych wzmacniających jakość środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych;
- poprawę jakości powietrza (wymiana indywidualnych źródeł ciepła, kompleksowa poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej);
- ochronę systemu obszarów otwartych (rolnych, leśnych, naturalnych);
- wskazanie, poszanowanie i ochronę obszarów cennych przyrodniczo i kulturowo (objętych ochroną prawną i planowanych do ochrony);
- zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców;
- wzmacnianie odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i zagrożenie utraty bezpieczeństwa energetycznego.

Osobnym zagadnieniem są kwestie społeczne:

- prowadzenie racjonalnej polityki mieszkaniowej w gminie Zawadzkie, przyczyniającej się do wzrostu jakości życia na jej terenie oraz przyciągającej nowych mieszkańców i inwestorów;
- dostosowanie przestrzeni publicznych do zmieniających się potrzeb i oczekiwań mieszkańców (starzenie się społeczeństwa), w tym zwiększanie poziomu dostępności;
- budowanie tożsamości kulturalnej i ochrony dziedzictwa kulturowego;
- działania na rzecz integracji środowisk lokalnych poprzez budowanie aktywności obywatelskiej;
- rozwój i rynku usług turystycznych, w tym rozwój markowych produktów turystycznych;
- rozwój turystyki opartej o zasoby naturalne.

Rozwój systemu komunikacyjnego powinien obejmować poprawę dostępności transportowej poprzez:

- organizację wydajnej sieci transportowej;
- zapewnienie rozwoju sieci transportowej zgodnie z potrzebami i oczekiwaniami mieszkańców;

- wydajniejszą organizację transportu publicznego, w szczególności skomunikowanie gminy i jej miejscowości z większymi ośrodkami miejskimi;
- poprawę jakości dróg publicznych;
- poprawę dostępności transportu publicznego, w tym jakości skomunikowania gminy z większymi miastami;
- poprawę utrzymania infrastruktury chodnikowej i ciągów pieszo-jezdnych;
- stosowanie zasad zrównoważonej mobilności;
- rozbudowę i modernizację ścieżek pieszo-rowerowych.

Obok rozwoju infrastruktury transportowej istotny jest także rozwój infrastruktury technicznej, szczególnie w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, a także rozwoju sieci gazowej:

- dążenie do samowystarczalności energetycznej – w tym wykorzystanie potencjału rzeki Mała Panew;
- opracowanie koncepcyjnego studium wykonalności dla farmy fotowoltaicznej oraz jego realizacja;
- rozwój systemu gospodarki odpadami.

Strategicznym celem polityki przestrzennej jest wpisanie się w wytyczne dla województwa opolskiego, czyli kształtowanie struktury przestrzennej odznaczającej się wysokim poziomem ładu przestrzennego, która będzie umożliwiała wykorzystanie jego zróżnicowanych terytorialnie potencjałów, zapewniała konkurencyjność w stosunku do otoczenia zewnętrznego i eliminowała niekorzystne różnice w warunkach życia wewnątrz regionu. Cel ten osiągnąć należy w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju – polegającą na prowadzeniu rozwoju społeczno-gospodarczo-przestrzennego, z zachowaniem równowagi przyrodniczej i kulturowej w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb mieszkańców – tak obecnych, jak i przyszłych pokoleń.